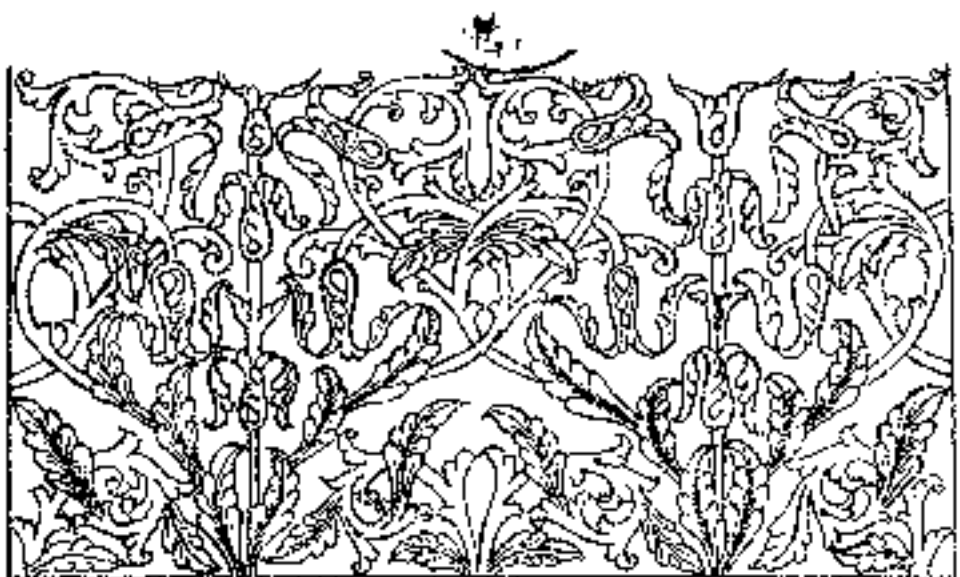

کلیات فارسی شاه تراب علی قلندر

تُرَابِ عَلِيٍّ (تُرَابِ)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

نہیں سہاڑتیا جانتے راحت از بخش اسے ل بر آ
 فرزند عجبے کشتا نیا نے مشر و عیش گاہ
 غرق باشی تا بکے و بچو لگو آب و نان
 یا کو کن روز سے کہ بشد مگر بہت دوش کسان
 وہ چہ خوش گرد و رواں نوحے وطن مر و غریب
 بعد مگر آخرو دین قابل بخش کنی از تو
 بخش محکوم خدا و تان امر رسولی
 دست پیر سے گیر دند رہ برتقا شیطانی
 سنی از جن از طیش کیسی زری شود
 تا نیر کی رہنا لابی چنان نام وصال
 پس اناس مست راہ سهل بہر یا و حق
 ایضا نصیحت با کسی نیکسا ز خود نصیحت نہایت

رشتا از کینا و از کین بر و از کین منزل بر آ
 تجھ کی کشتہ ز اینجا باز ستمیل بر آ
 سر بر آ از قصر و یا بر سہ ساحل بر آ
 از کلاش اسپ زین و ناقہ و محمل بر آ
 وقت جاں رفتن تو ہم بے دل مشو خوش دل بر آ
 قبل مرگ سے جان من از قید آب گل بر آ
 چند دشی نہ بر حکم نفس ہست شیطانی بر آ
 طالب حق شو خدا را از رو باطل بر آ
 اخطیا و صحبت کامل کن و کامل بر آ
 نیست خوا از بستی باطل بکن و اصل بر آ
 ذکر جوئی گوئی و ہر دم ہر نفس شاغل بر آ
 بد مشو لے شمع و ز طعن لا حاصل بر آ

مختلے کاں خالی از ذکر خدا باشد شراب

مور و رحمت لیا مشید ز نور ذراں بحسب برآ

<p>نیست در جذب اختیار مرا خبر سے نیست نگسار مرا دل بیتاب و بیقرار مرا ایسا دو گیسوئے تاب مرا دعویٰ ز چہ سہ ہزار مرا ہست گز بخت کا دگر مرا طاقت صبر و انتظار مرا گر و عشق تو لالہ زار مرا رقیب شعیب آب دار مرا ہمہ نپسان و آشکار مرا</p>	<p>نور و بخور سے کشد ہنگار مرا چیف غم سے برو ز کار مرا کے تو ان ۱۰۱۰ جزو حاصل قرار بچھو کر و آفت در بے تاب ساقی اشک استازہ و بجزوئی نتواں ناند در ہماں ناکام بزدایں دعویٰ سے دور و دراز ہمہ و تلخ مست در دل بہ ترخوں تشتہ طرہ پشت سے دانہ پیر روشن ضعیف سے دانہ</p>
---	---

پہین مشد چہ حاجت است شراب

بہر اظہار حسال زار مرا

<p>دشمن جاں ست در کناں مرا مے کشتہ سہر بگو ہمارا در رو یار کن ہزار مرا نیست باغیسہ چچک مارا شب تارست سائے دار مرا کس نہ پڑ سہ روزنا دیار مرا ہا کہ شد چشم او دو چار مرا</p>	<p>دل پودہ آستہیں ست مارا عشق شیریں لبان تلخ سخن مردم از شوق دیدنش برب کار و پارم ہمسہ بیارفتاد با من آں لرخت سائے دار رو یارم ز پس کہ کردہ غیب یک غم دل دوشد دو گشت چہار</p>
---	---

دست در کار و دل بیار مرا	سب جو گروایم بجز ب تو کرد
<p>کرد سوای تراب در عشق آخرا میں چشم شکبار مرا</p>	
<p>دہ بے جو پیر مغساں دولت مدام ملک جام کشد آرزوئے جام مرا جنون پختہ امید از خیال خام مرا کسے چکو نہ شناسد ز خاص نام مرا چہ سترے کنی لے شوخ سبز فام مرا بس ست دیدن بخنہ تو انتقام مرا چہاں بیار رساند کسے پیام مرا</p>	<p>گند بلند ز جیشہ منیع جام مرا سرم حرام ز تو سے پرو د نام مرا بشوق وصل تو گشتم کمال ایوان چو از لباس بلاست حجاب خلق شدم علاصت تو بزخم دلم نمک ریزد مشو غفل کہ ترا گشته ایم بے تقصیر ز خوشبختی در گذر دہر کہ وردہ اش گذر</p>
<p>تراب قاسمیا و بر سرم قیامت کرد کجاست در روا و صورت قیام مرا</p>	
<p>کز حیادت زحمت آید مردم بیار را نسبت چھ پیش کو تر گیس سرشار را شربت دیدار باید تشنه دیدار را او کیو کے یار خواہ سایہ دیوار را حاصلی ہوو ز خوباں عاشق لاچار را سن خواہم از خدا جز آن پر کی ڈھار را</p>	<p>دید و دیدم بدم چشم سیا و یار را نمرہ اش در بین مستی دل زہ شیاراں ریزد کے پذیر و چارہ ز آب و عدہ و صلت دلم سایہ بال ہما مشتاق را و کار نیست جز غم و درد و نمان بریانا کہ شوہر غصہ خور و غلٹاں در جہاں ہر چہ مطلوب باہ خوش</p>
<p>دل کہ خلوت گاہ یار دستاں باشد تراب دخل نتوان داد آشا خطبہ را غیار را</p>	
رنگ ہمیشہ دوست دار و طعمہ مراد	کے زونیا نفرت آید مرد و دنیا دار را

<p>کے شود شکیں بخلوت ساکن بازار را تا قدم از چانه لغزو نفس پرگوار را زهر و تو بیخ است حکمت طفل ناہموار را عقل خود باشد مسلم بالغ دہش یار را تا زیانہ نیست حاجت ہر بخش افکار را</p>	<p>کلب پڑوسواس را مشکل بود بے خطرگی از طبیعت دست کش و از شرع حکم پائے بند شاست اعمال مردم شد بفار با ساز دار مرد و انار انباشتدا احتیاج تربیت بے تکلف نیک گرد و اہل مستعد او شیک</p>
--	--

ساغرے بخش لباب ساقی کو شراب
 و جہاں ہر زاہد نشنہ لب دکم خوار را

<p>نور زلف سیاہت سواد شام مرا نہاں مشاہدہ فرما ز پشت باہم مرا بہاد و ادبیک بجز عننگ نام مرا بدل خیال تو باشد علی الدوام مرا محال نیست بہنیک سرو کج خرام مرا اگر ز روئے کرم خواند او غلام مرا</p>	<p>گلندہ سوئے دل آویز تو بہام مرا گرا از حجاب ہمہ نمی کنی منگے خوشا شراب خوردنوش عشق سادہ کا چشم اگر چہ نہاید دے عشق خویت کجی دہستی بچیا کہ جمع ضد نیست نشود نصیب من آزادگی زہرہ جہاں</p>
---	--

سبک دم روح بخش یار شراب
 گذاشت تا بلب گورشنہ کام مرا

<p>چشمے پوشتی و سویم نظر سے نیست ترا سے کشی خلق خدا را خطر سے نیست ترا نالہ خاموشی مزن دم اثر سے نیست ترا جوف در کلبہ عاشق گذر سے نیست ترا زخ بجز آتہ سوئے دگر سے نیست ترا صید بے ہل و ہر میاں پر سے نیست ترا</p>	<p>با من بے سرو سامان چو سر سے نیست ترا از خدا ترس کن لمے کا فر ترسا بخدا در ولی سخت بیتاں بیج نہ تاثیر شد آہ ایک خود مشہدوش و ماہ صفت ہر عباتی والہ حسن خودی شہیفہ خویش شہری و ام صنیاد چساں گشت نصیب تو شراب</p>
--	---

<p>چوں حیا در چشم در دل شوئی برکشش خوش نما لب گردان با سسے جان لہ لہ جانشین نیست خوش رجم آہو کہ باشد عین لطف و خوبیش قامت بالاسے او در حسن بالاد دست شد بچو بلبیل نالہ ہا سر کردہ ام تا ویدہ ام خوش گریباں چاک شد بخوں ز دست بیلتے</p>	<p>مثل حسین استیں چہ پیش خویش نما خط لعلش صورت نقش نگیش خوش نما وحشت و شوخی ز چشم سہدیش خوش نما در چین چون سرو قد نازینیش خوش نما رنگب گل در برقبائے یاہیش خوش نما چاک ہائش ہچو چاک آستینش خوش نما</p>
---	---

سے ناپید ہونے کا متاب و ش بار اتراب
 زلف سنبیل گر رو سے یاہیش خوش نما

<p>بہشت شوئی کشیدم ز زلف جانان نقابش عقیقہ آلود ز خاٹش بس آرزو دارم ہم آقا خطا ہوا ہزاراں نو جوان مروند ہوسے سست چشم خود نگاہے گر کند بالانا شایہ م نفع سے یا پوزیاد آستین عالم لبش سے بہت حیرت فکرت تہ بوضو دل من بجز وہب وجود سے نیست نکلن دانال کن</p>	<p>گنوں بے پرو ہوا من فرود کردم جہاںش را بکام خود رسا نمود کاشش آں بڑا کلاہش را پیر من لیسے پیر واعظ عالم حمد شہاںش را دو بالانش گرد آں پیست و خواہش را بچو یا بوسی او آستینا کردم رکابش را انقصیدم خطابا و نہ لبش نیدم جہاںش را بڈاقت بھر قائم ہیں ہم ہوت و جہاںش را</p>
---	---

ہزاراں یا نہ دان من سے قساند بر مزار من
 تراب ز لبت خاک من نظر کن بختراہش را

<p>چو بالاکر و در گلشن نگارم قتر بالارا چو گلشن آہم ہرگز نخواستہم چید گلہا را کہا باشد بتہ نہیں دلال را در دول شکلی سہ کہتے تو ہے سو جو تماشائے کند عالم</p>	<p>قیامت شت قائم نہ گل شد سرو جہاں را چوائے بٹہا ان سست سر کردید عوفاں را اگر شکست مینائی چہ غم شد سہنگارا را بیابا ہم خود سے نہ تو ہم ہنگر تماشارا</p>
---	--

کر و گریب چہ نایم نامہ جام صبا را	ننگ ہے کرد چشم ست ساقی آسچنان سویم
بزن وریب خود سستی بر آوری بظناہ	تو متا بے گریبان تو کور در غسل دارد

تراب این نال تم نم نباشد خالی از غمت
مگر شوق تمام او گلو گیر ست مینا را

باند شمع و ادسیر سو خشن مرا	با غیر بودن تو بر آسچمن مرا
خول کرد غنچه و از عشوق سخن مرا	بس تنگ کرد آں بہت نچو ہن مرا
آتش بہت شوق و دینت آں گھبہن مرا	از بر گولک بسازہ دانے سخن مرا
چاکست در نعم تو چو گل پیرین مرا	بدول نالہ ولی ہجر تو گردیدہ اعدا
جانیکہ باز باست لہانہ از خشن مرا	چوں نطلن قماشش شوم زور ہنچ گہ
در زندگی بفرگ تو اس ساختن مرا	گر بعد مرگ از تو میر شو وصال
تا چند احتیاج شود و خشن مرا	فانخ شدہ ز تار گریبان چاک لک

قرباں شدم تراب بشیر من کلک
فر باد کرد آں لب شکر شکن مرا

کردہ باوزن صیر و شکیبائی را	اسے فراتہ تو ز تن بتر و توانائی را
مرگ ہم نیست گیر دہم شہنائی را	سہے تو آرام و قرار ہم ہم گشتہ است جدا
بیکند عشق آں عطر مسجحاتی را	لب گزیدن کند یار من از ناز و ادا
عشقت آوری بسین آہن ہمہ سوائی را	نسے دل از دستہ تو بد نام شدم در خاک
باز یاد نکندہ گشتہ بد مینائی را	ساقی از دور فلک چرخ زدہم ظاہر بدہ
گذرے نیستہ دریں محکدہ و انائی را	و اعظا عقل میانوزہم ادسیر عشق

پا بر ہنہ چو تراب است روانہ در پیکو
 غیر مجوں کہ کند ستہ رقی پانچ را

<p>قربان تو گر دیم مکن قتل جہاں را چوں شمع بسوزند و تراشند زباں را صیغے بہ تو ناگاہ رسد دہمت خزاں را کارے نکلند زور جسے بھر رواں را مشائق مشو جلوہ بے نام و نشان را حاجت بہ ہیواں نیست چہ نیر عالی عیاں را ہر حق کہ سزد و اقیب اسرار نہاں را از جلوہ شباب نشد تاب کستاں را</p>	<p>لے ترک جفا کشش مکش تیر و کماں را گز بسوزش گویم و ہر گریہ کنم سناں را لے غنچہ بایں عمر شبینہ چہ شگفتی از گفتن و اعظاش و ضبط سیر شکم تا نام و نشان تو نگردد ہمہ معدوم از صورت من عشق تو پیدا مست چہ گویم واقف نیم از رازہ تجاہب رخ جانان ہے ہے کہ ولہم خاک شد از تاب رخ او</p>
---	--

<p>آرام کجا نصرت عشاق ترا پست لاحق نکلند رام دل سنگ بہتاں را</p>	
---	--

<p>کرد یک شکل عشقش ہمہ آساں مارا کرد دیو انگشس صاحب دیواں مارا سے نماید دل با چشم پری خواں مارا دراغ تو گشت بدل مہر سلیمان مارا عجب ہست از غوغا کے رقیباں مارا با تو در شہر بود دست برداں مارا</p>	<p>سینے شد ز جہاں در خم جانان مارا یاخت از سوزش عشقش سخم شور جہاں غالی یک دم ز خیا لاست پریریاں نیست خلق فرماں بریم کرد چو خوردیم نصرت سب کوئے تو ز ما ہیج قصہ برض نکلند غیر زین نیست تمنا چہ بجز ہست مر دیم</p>
---	---

<p>ساقیا دور ترا پست ہر جا ہست باشود محو ہم گریش دوراں مارا</p>	
--	--

<p>خاک است بفرق نقش پا را مردم کے کند گدا را پامال نمود وہ حسا را</p>	<p>کو قدر بہ پیش تو دہا را بوسہ ز تو خواستم نہ اوی پا کے تو بچوں در آہ از میں</p>
---	---

<p>در پیرایه از خوشی مستعد در سجده تو هر که خرم چید سینه زاع تا توان قدم زد گر میخیزد بر کوه قیاس را از بازو و کوه قیاس را در کعبه هر که خرم کعبه را</p>	<p>در پیرایه از خوشی مستعد در سجده تو هر که خرم چید سینه زاع تا توان قدم زد گر میخیزد بر کوه قیاس را از بازو و کوه قیاس را در کعبه هر که خرم کعبه را</p>
<p>در حال تر صدای هم که چید در کعبه هر که خرم کعبه را</p>	
<p>بهر افکنده سستی و مستعد و گردن پینا نباشند آن شکر خالی از بازو و گردن بازم شرفی درون که سکه پیوسته و پنهان غور و اردو نمی دانستی و اینی سحرش برنگر</p>	<p>بهر افکنده سستی و مستعد و گردن پینا نباشند آن شکر خالی از بازو و گردن بازم شرفی درون که سکه پیوسته و پنهان غور و اردو نمی دانستی و اینی سحرش برنگر</p>
<p>انگیزا پیچا اندر خم از درگاه اولی با نبرد بسیار از طایقی نبود و هیچ جا و سکن پینا</p>	
<p>که تپید بهشت از چو سینه که چید بکشای یک دره و مظاهر درین شود چو آینه سینه سوره با درین ایام سست که در سست خور ساد درین</p>	<p>که تپید بهشت از چو سینه که چید بکشای یک دره و مظاهر درین شود چو آینه سینه سوره با درین ایام سست که در سست خور ساد درین</p>
<p>خراجه ای که سینه که چید از سینه سینه که چید</p>	
<p>از دره در غایت بیست و دره که دره را از دره در غایت بیست و دره که دره را بخواند و اندک که دره را بخواند و اندک که دره را</p>	<p>از دره در غایت بیست و دره که دره را از دره در غایت بیست و دره که دره را بخواند و اندک که دره را بخواند و اندک که دره را</p>

<p>پہلے دلہری جی عاشق کشش میں کٹو خود را اگر آستینہ غایم ہستی نو پند خود را</p>	<p>غم کو اٹھتا تا ہذا دنیا میں تیرا پیر مرد از من بگدا چہ خوب بندگی کند چہ خود نمائی</p>
<p>انھیان لعلی بیچان من دلخاطر پریشانی نہ چہ ترا پیدا ز دل سر سشتہ بند خود را</p>	
<p>چشم بر راد و مشکباری با پوشتم حق دوستداری با گشت بہام غمخس شکاری با ہمے او دار آ پداری با</p>	<p>دکھو دھسل و استغاری با ہم زفا از وفا خولہ پند بے تو از شام تا سحر با پوشتم تشنگی پشتر نیست</p>
<p>دل اشرفش مرا چھ میندارو بچھو سہما پ بقراری با</p>	
<p>صحن گلشن بے رخت کج غمخس باشد مرا کے مجھ دیدار تو جنت جوس باشد مرا گر بیایت سر نہاون ہنس باشد مرا کا شش دوست از تجھ لیکہنس باشد مرا بہر زوری ماں بجا سے تھاروس باشد مرا صورت اورست چھ پش پس باشد مرا</p>	<p>نار دل برورت بانگ برس باشد مرا روز زنی کردم سزا اور عقوبت باشد مرا بر لہجہ سب خوشین نازم کشم سر بر فوک سہانا بہت تانا از او افغان دم رشم عقلہ دلسا جان با خط خوشش نہ شود کے پشتر نہ منہ سب لو او نہا سو</p>
<p>سے کہ داری زور و تمہیہ پر کم کوئے کر اپ ایک ناکہ نظر نہ چھ تو پس باشد مرا</p>	
<p>در صیبا لہ بونائی خوش کن آید مرا تا تو در چشم نیا کی خوشش کنی آید مرا سے سید انامیں سال خوش کنی آید مرا</p>	<p>خسبیاں کج ادائی خوش کنی آید مرا و چمن ہر چند باش سیر گل دارنگہ رنگ انگہا را راست حقہ جوس پریشتر عزلی</p>

<p>شماره نوحی میردلف گروہ اسٹیشن لکیر</p>	<p>اسٹیشن عقدہ ششانی نوحی شانی آپہ مرا</p>
<p>گوٹھرا سب آزادی و دارستگی و اردو سنا</p>	<p>لیکن از دانش و نافی خوشنای آپہ مرا</p>
<p>اوتارہ چچ دروستہ سوز بدر دم بستلا بالہ دہان ایسک کدیمت خوشم گویم ہوا خاک مالیدم برشہ آستنسہ و بحر حسدا در کھنایاں اب جو کھیندہ سیم و حسدا</p>	<p>عزیز برکتے عینت شد عشق شد برکت ہوا بہرہ ضیاء غم کجا نازک و لم بہر ضعیف دل مصفا کے شو بے خاک میری گئے کشتی بیش در کھنایاں مر و بہر خدا انبیا علیہ</p>
<p>بے تکلف ہے فردت کے درم تھی تریا</p>	<p>افانہ اہلی دور با سجدہ مرا بیت اٹلا</p>
<p>بر در ششانی کہ افی خوشنای آپہ مرا از نیا صداسکے بے نونی جو شکر لکے آپہ مرا نقشہ پریشانی اسٹیشن نوحی شانی آپہ مرا انگہ مر از جانان حیدر افی خوشنای آپہ مرا خود مہر کی و خود نوحی شانی آپہ مرا از نو چند گنا و سانی خوشنای آپہ مرا</p>	<p>بہر دنیا چہ سانی خوشنای آپہ مرا گر شبیے در کوسے تو ناغم گنایاں گو لے گر فتم و امن جانان بشوکت گفت ہاں کے رداد ارم سفر بہر خارچ و در عشق از خود ہی فرعون خویہ گشتہ ناری انجم سافر ہوتے بہر ستم و در ششانی جامعہ دانش</p>
<p>من چو داد بھدر تھی دشت شکر و درم تھی</p>	<p>ظلمت زنی و شانی خوشنای آپہ مرا</p>
<p>پریشانی چہ خاک کہ دم تھی خاک بار سودا نڈا سہ تھی دل و سبز و از فرود سبز عزا اور سہ دم تھی سنا و اورد بچھاننا کجا دارم دل سبز و خیر</p>	<p>بامید آتم جو سہ کھنایاں کہ خود را از دم زلفت شوق خط سبز یا تہ مرگ از دم برفک تھی بود رہے بجز چاکہ تو کہ عہد حاصل بندی دو خانے آں تیار کرنا</p>

<p>تکلیف اذیت و آزار است از اشق در عاقل طلب عیش و بهنجاری بود چنانکه در امور با طلب طامع او را انشور هر که بود نه از طلب در هر سلسله که را وقت هر مشغول به طلب</p>	<p>سپه در این روشها شود و او بکام تو از آنکه گزید و از بهجا بود سوسن است و بهر وفا چون که در آنم تو ام هیچ ندر می انصاف عیش اگر سقیم هست بهر گزین که با دست</p>
---	--

گوش کن از سبب هر چه این دو حدیث است
 از دست به جهان کنش را است آنگاه جهان طلب

<p>ز آنکه در این مثنوی در ایامه در این بیدار طلب به هر چه و به هر که کنه از بهر ظاهر است به طلب خفته در این مثنوی و این ایامه خفته که به طلب بر زانسانا خود و این ایامه است بهر با در طلب</p>	<p>نه مناسبه چاکر تر از بر نشانم بود که طلب راست است بر و در این که به پیش بر دل میزنه ده چه زلف در پیش نشانی است جان و دل است بهر آنکه تو اگر در این زمان چه آدم خنور</p>
--	---

بناست ستم بر و زانکه در هر دو گویان ستم را به طلب
 با ستم بهوشد خفته گرد من از آنکه تو ستم به طلب

روایت

<p>فاصل از ترا و سبب آنکه سفر و در پیش است وقت ضعیف بدن و مع و بهر از پیش است شب آخوشد و هنگام سحر و پیش است فرستی که هر که را که اگر در پیش است چشم بر بند که آفات را نغمه بهر پیش است اگر در کاشن مدهی شامه سوز در پیش است در ایامه است که صد جنبه که در پیش است</p>	<p>عاقبت رفتن از این دار گذر از پیش است پریت دست اگر بسال بهجانی سفر است زود بیدار شود از خواب مل سر بر وار تا که با تو سسر و کار جهان خوا تا بود کلا خفته بخوانی برگد از حبه جهان از لب ندر از کن دست از زیر دست سخن بهر چه در مال بهجا حرف کنی سود بود</p>
--	--

<p>هوا از خاک شدن زیر و زبر در پیش است ناپوش و تفتیگه حشر بهر در پیش است که بدو نیک تر نفع و ضرر در پیش است با یقین دال که پس از مرگ مطر در پیش است که پس از مرگ جمالک چه نگر در پیش است ورنه هر جزم عمر او وقت اثر در پیش است</p>	<p>شاد بر صد نشینی چه عرش است مسکین گو در این جا برست سایه چهرت پلطف گمن نکو کاری و پر بهیز ز بهر کرداری گر دنیا همه عمر تو بغلست گذرد حافل آنست که دایم بدش خوف بود قبل مردن بخدا تو بکن و استغفار</p>
<p>پاس انفاس کن و هیچ بیندیش تراپ بر زبانه پیر دم نزع اگر در پیش است</p>	
<p>بزرگم من بر قیامان چرا مدارات است که اجتماع نقیضین از محالات است نشست در بر جانان رقیب بذات است که قدر ناکس و کس پیش او مساوات است توئی و غیر کجا فرصت ملاقات است بحسن عارضین او حال غنیمات است</p>	<p>زمن چه شد که دیگر حرف صد غنایات است کناره کرده ام از و چون رقیب شد یکبار و لایق از صندلی همگان بویار پیرس مرا بخاطر دشمن چسرا از خجاست چنانه ترک ملاقات تو کس در شوق بگرد گنج مرخش مار زلف حلقه زن است</p>
<p>تراپ رفت بگویش ندیده است از بیوفائی او در جهان حکایات است</p>	
<p>که ازین راز کس آگاه است شد تقدیریم که مرشد آمد است طفل نادان و مرد بگرا است چف صد عین آه صد است این حدیث نبی در انوار است</p>	<p>چه بچه پیر مقش آمد است از یل الله خوت ای دل زین بر که نگرفت دامن پیرس سنگه پیری و مریدی را بر که بچه پیرش ابلیس است</p>

<p>پیر بگزین کہ خواہ ناخواہ است ہمہ در کار اندر میں راہ است زانکہ اور ہنما سے درگاہ است القاتلین ہمیشہ ہمراہ است ہتھین از مرید آگاہ است کوڑ سرتاعت دم ادبگاہ است در جہانم بس این قدر جہاہ است</p>	<p>پیر آمد و سسیلہ بہر نجات پیر ارشاد و بخت و خسرت پیر را صورت ہمیسہ ہر دال گرچہ پیر از مرید دور بود پیر اگر حاضر سمت در غائب با او بپوشیں پیر باید بود بندہ پیر دستگیر خود م</p>
<p>کے نہ نام نہ بخت خویش ہر اہ مرشد م کاظم شہنشاہ است</p>	
<p>عالم آئندہ ز شور و غیب معشوق است لفظ خال کہ ز یہا بلب معشوق است بچہ دیوانہ رواں در غیب معشوق است شوخی و ناز سر ایا او بہ معشوق است شہرت عاشق ز راز ہمیں معشوق است دلبر و قاتل و ظالم لب معشوق است</p>	<p>ہر کسے از دل و جان در طلب معشوق است مرغ جانما پیے این دانہ بہام اقتادند دل کہ در سینہ قرآن سے و سکونے سید شہت ہرچہ محبوب بود خوب بود بد نہ بود وادایی چہ قدر نامور ہی مجوں را بیدل خستہ و مظلوم بود عاشق زار</p>
<p>بارا کی آمد چہ خوش سے گذر دہال ہر اہ خوب سرشار ز جام طرب معشوق است</p>	
<p>زانکہ ہر سمت رو سے معشوق است از رخ و تار بو سے معشوق است ہر کہ در جہت سے معشوق است کمان قدر تو بڑے معشوق است</p>	<p>چشم ہر کس بسو سے معشوق است نور و ظلمت کہ در شب و روز است بے خبر از خود است سے دائم شب کجا ہوئی اے نسیم سحر</p>

<p>گر چہ از آرزوئے معشوق مست نماز باطبع لہوئے معشوق مست چشمہ آبروئے معشوق مست آئینہ رو بروئے معشوق مست خانہ من بکوئے معشوق مست خوشمن من عارضے معشوق مست</p>	<p>کے تو ان گفتنش دلِ خالی خصلت عاشق مست عجز و نسیا اشک باریقی عاشق صادق بہر خود بینی و خود آرائی بو اہوس از مقام من چہ خبر سکہ از دستمان معشوق قسم</p>
<p>ہر چہ بے خود تر اہم سے گوید آں ہمہ گفت گوئے معشوق مست</p>	
<p>دلہ ز آرزوئے جلوۂ ہلال گذشت بچب کہ ترا ہم در دست طلال گذشت چو از نگاہ من آں سرو و نصال گذشت بخاطر من بیدل جسے طلال گذشت باہرین اُتید چہ گویم تمام سال گذشت کہ چون تو سوختی و شب ترا چہ حال گذشت</p>	<p>شبہ گزاروئے آں ہمیں خیال گذشت اچوم غیر نشد موجب تکدیر تو قیامت آہ و آفت رسید بر سر من تو و شش دلہر تو غیر اندکے کردی برو ز عیسد بغلیگیر یاد خواہم شد زہ شگبہ عیاں شوختم نہ پڑ سید حق</p>
<p>اگر اہم با بخت اقا درست رنج مخور کہ صبح ہجر دمید و شب وصال گذشت</p>	
<p>مرا از ہجر و از و صلت چہ کار مست کہ در کویم ہمہ باغ و بہار مست کہ دل چنداں رہوشی مقار مست نماں بیزنگ دلکش و نگار مست کہ ای دشمن ہر کو دوستدار مست</p>	<p>سرا پا ہم ہمہ قصویر بار مست بیالے جبل ششہ بکویم کہ و او از دوسے لوید و صل یار مست بہر رنگے کہ بینی اوست موجود چہ غیر ش نیست و گیر لی اچھت</p>

<p>بلاگر و کشش این مشت غمبارست نگرور عین هستی ہوشیارست</p>	<p>بہتے کر سوئے من از عشقش رفت گشاد در ہر جگہ ہم چشم مستش</p>
<p>ترا پ از خون گراہ کردہ ہنگر چنان معشوق با تو ہمکنارست</p>	
<p>واقف از یکیش چچ کہیں جانیت جزول کنم آہ کہ فریاد سے امیں جانیت جزول نالہ زان تو جرسے امیں جانیت مزع جاں را بجز این من غنہ امیں جانیت خطرے محسب ہم عیسے امیں جانیت خوش مکانے شکرست گیسے امیں جانیت غیر ہر گان تر م خوار و خیسے امیں جانیت</p>	<p>دل کہ جز یکیش ہنفتے امیں جانیت ظالمانندوریں شہرہ کجکجا از من دل شدہ یارب چہ شنید او کہ گفت بعد عمر سے من امیں عقدہ مرستہ کشد پر ملائے کند آں منچہ ام دعوت نے نقطہ خالی سیرگر ہلش نیست چہ نم جاتے خوبست ہیا جلوہ نما در چشم</p>
<p>بے سواہی کہ ترا پست رواں اپنے جاو پرازال را کب فیل و فرسے امیں جانیت</p>	
<p>پاتے مرانگ نیست ملکیت سنگ نیست تفرقہ از سولدم ہائے عمر و تنگ نیست بامن از ہر آہ کو مستعد جنگ نیست شیشہ فناوس را کہ شہر از سنگ نیست</p>	<p>گر بطن ما دم کیفیت و رنگ نیست گشت زکما اگر جسرت خیر البشر عالم ہوشیطان نفس جلد عدو سے من اند گلشن بے خاک نیست خالی از آزار نیست</p>
<p>دہر صافی ضمیر گویشیں اینک ترا چہ آئندہ شان در روشن شاہہ رنگ نیست</p>	
<p>ایسے کہ سب لطیف تو چشمہ آہنگی مست شیخ بہت آہدی ہر خوار ارادہ چہ مست</p>	<p>تشنہ جان ہر سال بے پست آہیں چہ زہیت مست است آہدی ناز پرست آہدی</p>

<p>صاف جواب ده مرالب یکشا اراده عیبیت گفت بروں شوق زارم در روین میا بسیت</p>	<p>یا هر خردم نشان یا ز در خودم بران دیو چو آمد و شد دم بر در خانه خودم</p>
	<p>گشت نفاخت مرا این عجب است ما جرا هیچ نشد خبر ترا بس قتل که شد شهید کسیت</p>
<p>نخذه ز دند پهلوان کس گل نو در شکفت نخند ولم نیار سید لحه چشم من نخفت کرد میان حال من هیچ جواب آن نخفت توس قرح کجا شود با نغم ابرو تو نخفت</p>	<p>غنچه لبه گلستان آمد و نخذه زو نخفت از الم فراقی او در سر اشتیاقی و قاصد هر بان من چون بردستان کن ابروئے تو با تفاق است بلال و اطاق</p>
	<p>خوب ترا بس یک ظلم کرده امی غزل رقم طبع مرا است آفرین کس در شاهوار غنفت</p>
<p>گنبدی بر تو نشستن مرا چه بنامی است تپا کے سسب بنی و جامه ترا اندامی است ترا که شیوه دلدار می دول آرا می است خیالی با بسیر من ز چشم با دایمی است</p>	<p>اگر ز کوس و کنارت حصول ناکامی است لباس آسپار وال نیست بر تنم از رشک عجب که کو بهی انما دهم نول آرا ام کس عشق من تمست خسرو مانع</p>
	<p>پلاکای کسند آن خطه زلف با ترا بس بیشتر قائل من این ده زنگی و شامی است</p>
<p>مریض عشق و همیای محبت علاج نیست در کار محبت چسبان مست سبب هر شایع محبت ز عالم طمس با هر آشنای محبت سرا پا هست آرا را محبت</p>	<p>دلی دارم گرفت ای محبت طیب ازوار کسی من دست پروا نه از خود پوشش دار ولی ز دیگر نیاشد در من محتاج تشخیص زخم زرد و بیم خشک و مضره تر</p>

<p>تو واقف نیستی لے ترا ہر شک ترا بر عشق من دوست و انکار ز بس در عشق او بے اختیارم</p>	<p>ترا در عشق و اسرار محبت مرا صد گونہ اشتراک محبت لے ترسم ترا ظہار محبت</p>
<p>ترا بے غرض شود یا ناخوش ازین سکھایم کرو اسکار محبت</p>	
<p>ترا بے وجہ در خاطر غبارست مقرر وصل شو با من خدارا بیائے گل کہ از بہر تو بیل سز و گزنا ہم گیر و گریباں پریشانی اگر عیب است در عشق برو و صتیابیل رامیانزار مرا معشوق جز تو نیست دیگر نگویم لطف کن خواہی نخواہی بگو باری کہ بخشیدم گناہت</p>	<p>دل من از تو صاف آئینہ است کہ ولی بہر وصلت بقیر است چو ز گس روز و شب در انتظار کہ دامن گیر من ز تار و دست پریشاں تر ز من عشق نگار کہ سیر و گلشن و فصل بہار ترا مانند من عاشق ہزار ترا در صبر بانی اختیار ہمی از تو دعا یچہ بار بار است</p>
<p>خداوند اچہ خود بندہ نوازی ترا بے از فضل تو امیدوار است</p>	
<p>شہید در شہ عشق نہ سرفدا کہ دست خدا نہ از توجہ انی نصیب ما کہ دست کے چہ ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ کہ او خواہ شویم از سینہ کاوتی پیرنگہ چہ نہا کہ شہ بیاد کن ہمہ خاکم خوش آمدی وقت</p>	<p>نماز فوجی خود را از سراد اگر دست ز صبر و ہوش و قرار و غرور جدا کہ دست چہ ازین جفا دستم بر من آشنا کہ دست کہ صد جفا من آل چشم سہرا کہ دست مگر ترا خبر از حال من صبر کہ دست</p>

<p>مرا بچشم سیاہ تو مبتلا کر دست خیال قامت یار مرا عصار کر دست</p>	<p>ہر بود ہم نون ریزتی ولم کایں دل جو ال لعش نگر در چگونہ واعظ پیر</p>
<p>شراب وعدہ آں بے وقار دست دال ہزار بار بزمین نقص جسم ہا کر دست</p>	
<p>زلف آفتاب وہ بد وشت چو بلا انگیز دست کز بچے نقل جہاں شیر نگاہش تیر دست یکسر از خواب ناور غلش مرا پر ہیز دست ہاں نگاریں کف ہمت چہ پانہ نوزیر دست رقم حالت نہ بجد شکست آمیز دست گفتم این شمس ز شام دست ناز تیر دست اگر می عشق تو دسینہ چہ آتش بیز دست</p>	<p>سوسے چہ پیرہ بگوشش تو چو دل آویز دست خاتمہ کہ کہ باں ترک شوم چشم دو چار چشم بیار تو ز اں دم کہ در آمد بہ نظر شونجی رنگ خا دست تکہ قتل فرود بسکہ از فوج غم و درد تو خور دیم شکست صبح از زلف برآمد رخ ہند و بچہ رو آہے ز دل سوختہ ام سر بکشید</p>
<p>دل بزلغش نہ ہی قید فرست شراب گو با عجاوہ سچی صنم انگر بیز دست</p>	
<p>واج در سینہ ام و دل بیت دست کرم و لطف مہر و شفقت دست ہر طرف در جہاں حکایت دست بے نصیبی ز لطف مہربان دست علیٰ در پے ملاست دست اثر ہمد جا و قربت دست رواق افزائے چشم صورت دست گر سر عاشقان بجا دست</p>	<p>درد و غم در دلم امانت دست موجب زندگی من در عشق جانے نیست خالی از ذکرش گر بخلوت نشست ز اہ خشک عشق بازی نمی گذارد دل بوسہ برے ہی زلم کہ در و جلوہ آرا سے دل تصور یار سوال دشمن درین شراب</p>

<p>ز گیس کشودہ چشم بشوق نگاه کیست خود سر و ایستادہ ز یکپا براہ کیست باناز دہشود و بیری ناگت کیست رویم نگر کہش ہر حال تباہ کیست ایس کج خرام کج کج کہ کج کج کیست</p>	<p>سنبلیل نہ بچ و تاب ز زلف سیاہ کیست و طوق عشق سر و اگر قمری ست قید دل و او شس بجزیر نو نیاز از گناہ است خوشحال گشتہ است جهانی ز لطف تو یاراں نظر کیند و مرا ایسا شہر کیند</p>
<p>در قتل گاہ او چو شراب از قضا رسید رویش بدید و گفت کہ ایس بے گناہ کیست</p>	
<p>یاں و حدوہ وصال تو خوش و فراقیست بسیار دیدن تو مرا اشتیاقیست لطفی کہ مے کنی بمن از آفتاقیست در ظاہر اتفاتی و باطن لطفیست ایس خم بخور جاہا بردے تو طاقیست قدرش کسے نکر دکہ ایس لطفیست</p>	<p>زود آ کہ انتظار تو ام سخت ساقیست چشم ہزار بین شود لے کاشش بجزیر تو ظالمی سواسے جانیست کاری تو یا یک و گر چو خانہ ز نور حسنات را تم گشت ماہ نو کہ نظرشش شود نہ شد از چشم افتادہ چو اشکم بچوش شد</p>
<p>زادہ چگونہ رغبت و دنیا کند شراب دیندار را بہ بانوسے و نسیا طلاقیست</p>	
<p>جاتے کہ سنگ لشت گزار گدازہ نیت در محرابے کنار سہر ششم کنارہ نیت سیما بکشتہ است دل بارہ پارہ نیت داریم شفیقہ در بر خود سنگ خارہ نیت ایس سترخ پیرہ بر سرہ ایس گوشوارہ نیت تن پندہ است و کم دل من از شرارہ نیت</p>	<p>اسے دل بکوسے یار رقیبہ است چارہ نیت ہفت آب را کو انہ نایا نیت و جہا نیت لخت و لم چہانہ ہر از زہر گراں نیت لے شوخ سنگ دل بدلم حسنی کن انجم ہم شدہ بہ شفق حلقہ بستہ اند از گرمیش بسوخت تن ناتوان نیت</p>

<p>اشتب دلا ہنا کہ چوستنگ بھی زنی صد بار این چنین ستم و جور کرده</p>	<p>اشکے چکیدہ است در چشم شمار طبیعت حاشا کہ واردات جنایک دوبارہ نیست</p>
<p>در کشتن رقیب شراب استخارہ چیت در کار دیگر حاجت رنج استخارہ نیست</p>	
<p>ہجول بہت مہرخی و زیبا بہت تخی یافت نوب سہ بہرخی حسین تو بر آورد خلقت حاصل ہو سہ بہ نقد دل و جان دشوار است</p>	<p>را نکال ٹھنچہ گل با تو چہ ہمہنگی یافت صبح حشہ تو عجب عالم شہرگی یافت تسبیل تو نہیں قدر و گرانگی یافت</p>
<p>وہ چہ زریا سے زرخش کو کل خالی ست شراب کشور حسن امیر حبشس و زنگی یافت</p>	
<p>سر ز سنگ کو دکان کوئے آن و شہرکت بروہ چشم در قشام آبرو سے سلکت در خیال آن سر مرگان پشیم خواب کو چوں نہا شد سنگ سخت ہجر تو بر گران</p>	<p>سنگ طفلان قیمت انان درد شہرکت دانہ ہاتے اشکو من ہر قیمت کو شہرکت کارو کاویا در شاں خار در بہر شہرکت شیشہ صبر و قرار و ہوش من کی شہرکت</p>
<p>اسے سنگر نیست این سخت جانی شراب رنگ آب تیغ تو از تندی جو بہر شہرکت</p>	
<p>شب چو بلبل پر شکفتن نائے گل بگریہ رفت دید چوں دیوانہ پیش سخت زیبا در بمن سوئے من آمد جو با صد منت آن بیدار کش ماجرائے دل ہی گنتم با و از بہ بند گنبدان کردند غوغائی و تائیرے نکرو کے شہشہم روز و شب از گریات کچھ شہسنگ</p>	<p>صبح ٹھنچہ گل شدہ بگریہ اش شہوید و رفت بخت سرگردان من گرو مہم گردید و رفت مخطہ ہم در بزم تو نشست رویم دید و رفت چہنہ در گوشش آمد حرفے ازاں شہید و رفت در گلستاں ہا غلبانے آمد گل چید و رفت ابرنو شتر آن بود کو ساعتے ہارید و رفت</p>

<p>چوں نگاہش موسیٰ سے منقشا اور پر نجبید وقت وہ چہ در دیدہ نگاہ او دلم در دید در وقت</p>	<p>چرتے دارم کدام از من خطا مشود شد چشم او در مجلسم بیدل نمود و کس ندید</p>
<p>سے تپیدم دوش در کوشش مرا سپا از در زل در دل اور دم آمد ما جہرا پر سبید وقت</p>	<p>کجا مقابلہ بر پیش شدن مجال من است انم ہائے کمال از قصور خود پس لو</p>
<p>کشیدہ چہ بینا ہمیں از چہ قتال من است کہ اعتراف بہ تقصیر شو و کمال من است کہ میں عہد وصال است و این مثال من است ہم ہی بیدت عشق تو ماہ و سال من است نظر بغضیل حسنہ ما کردن انفال من است عبث بخود بجز ازوے دگر خیال من است</p>	<p>چرا نہ ابرو سے او دیدہ خوش شوم مر شام سوائے غرض و زلف تم او نگارم نیست خدا شدن چه بود از خودی خود رفتن چرا نسبت خود را این درست نمود</p>
<p>چو سخن آفریب منم ترا سپا قول خدا است ہر بیس بر آید ناطق چہ انفال من است</p>	<p>بیکہ یارم آتشوں منسارہ دارو ساوہ رو غیر گفتار شئی شوم سخنستے دگر بہر نام حوقی تو کے ہشت من دیوانہ را از ازل چوں گل گریباں چاکم و دیوانہ ام باطلت گویدہ داناست ازو سے ریا چشم تو گوید است از غم زہ نمی فہمہ کے کاوشش از پیکال نزار و تیر او در سینہ ام مے کند جانان تماشائے پدیدگان بک صید تا ہی با طالب کے کم میشود وغیر از صفت</p>
<p>سبزہ را غرض شدن ہر نامہ من و تاب کو است با من سے واعظ ترا ناحی ہزاران گفتگو است بہر نامہ می خوشنامائی این قدر بطوق او سر بہر چاکہ پیر بن کے احتیاج ہم بار شو است نہا ہذا از بہر چہ در ظاہر مرا میں کفر حق نبوت مردم بیمار را آہستہ طرز گفتگو است از چہ جان و دل کم گشتہ ام و جہت است در سر کوشش زلم وقف پیش در آرزو است عند لیباں را عشق بر حین از رنگہ ہا</p>	<p>بیکہ یارم آتشوں منسارہ دارو ساوہ رو غیر گفتار شئی شوم سخنستے دگر بہر نام حوقی تو کے ہشت من دیوانہ را از ازل چوں گل گریباں چاکم و دیوانہ ام باطلت گویدہ داناست ازو سے ریا چشم تو گوید است از غم زہ نمی فہمہ کے کاوشش از پیکال نزار و تیر او در سینہ ام مے کند جانان تماشائے پدیدگان بک صید تا ہی با طالب کے کم میشود وغیر از صفت</p>

ازہ بان تنگ توں یاد کہ بوسے یافتہ	ورنہ کھنچے میں قدر چوں اندھا نیت سرفروست
کے تراب آفتادہ نبود در رہ مستوق خود چہ نقشیں با بکوبش خاکساری آبروست	
چشم سیاہ بار چہ ترکہ سگرست ہرگز جوان نیک پڑنیا نکرویل کے رخ کند بکسوئے گلین بکھارین اشکم بچشم بچکدوے قند بچاک	کز ہر تکی از غمہ در دست بچہرست گیس پیرزالہ تو نمکے بسپاڑ شہرست مہ را پدہ فرخ چہ حاجت بزورست ایں طفل نور سیدہ چہ پیریں کن خودست
دل از تراب برہو بیج ہا کثرت یاراں نظر کیند کہ ام ایں ولادوست	
از ہر قلم ابرو سے قائل بچہرست در ملک بچہر دی چہ عریب و قسادہ ام درشت خاک من شرمے نیست چو دلے تا داہ گم نکر دکنے خضر انیاخت پر داہا نڈاروا از خضر آب حیات با گردام گستری تو ز عالم بھر ہری چوں گلک من سیاہ شد و سینہ چاک	موسے سیاہ او اچہر چوں مٹتے جو بہرست واقت نیم رشاہ دنلا نم چہ شورست وز آتش فراق تو جانم چہ اکلرست گم آیم تمام با امید رہبرست دل تشد توجہ ساقی کو بترست خجیہ نوشتہ در پرو بال کیو ترست زیرا تا تمام وقتہ عشقم بد فرست
اے بے بگو تراب ز جہر و سکوت او دل نیست این کہ بارہ و سیاب در برست	
روسے ہر لبیل از جن برگشت فاتحہ خیر خواں کہ از اخلص بے وفا گفتم و رمید از من	تا ز گلشت مہر من برگشت یار برگشت بخت من برگشت ولبراز من بیک سخن برگشت

<p>نہا ہ از غلہ ہے سخن برگشت یکس بیک رنگ سخن برگشت اونہ از سن بگرد فن برگشت خاطر از ہر کوہ کن برگشت عجب شکست و دفعتا برگشت یار از رہ سوئے وطن برگشت</p>		<p>آگہ از شش بگوئے یار افتاد شمع روپوش سشد ز پروانہ نوجوان گشت و حسن رفت ہنور ہر یک جوئے شیر شیریں را یار بآں بدگماں چہ از من بہر خانہ خسرا بی عاشق</p>
<p>چہ خطا از تراب بیدل شد کہ دل شیخ و برہمن برگشت</p>		
<p>نہو ز قامت قبیلے بر پست کاکش دام از پیہ دلہا است حیف کہ گر و خطا را آلاست بیل شانہ کہ خوب زلف آراست نیکنامی ز من نیا پدراست رند تی من عیاں ز سر تا پا است در کفم جام و در حبیل مینا است باشش این قدر حجاب چہ است</p>		<p>شور محشر ز قامت بالا است اہل دل کے اسیرا نہ شود عارض صاف او چہ آیتنہ اشانہ یار را تو اں پوسید عشق را لازم ست بدنامی دورم از زہد و ورع صد فرنگ مخمس را دیسل میخواری من از ان شوخ دیدہ پیرانم</p>
<p>ہر کس از من نشان او پرید کس نہ چرسد از او تراب کجاست</p>		
<p>تیر مرغ گان را شانہ دیگر است شعلہ دیگر دُخانہ دیگر است سرگد شتم دہستانہ دیگر است</p>		<p>ابو و عو بان کمان دیگر است عشق را از آہ گرم ہونزدل قصہ ام از گوش دل با پینید</p>

<p> ہر ماں از جوہر و ظلمت آید اش دلبری و دلفریبتیش پیرس چشم ز گیس زلف سنبلی بر کئے گل صفت پیری بچ و بخت در دو نم گو نعلش از بول دار و دے تہلی دیو نہ را در شوق گل سہ گر بزد عقل از میدان عشق کے بیوتہ کہ عاشق آید گسند </p>	<p> ایسا نہیں را آسمانے دیگرست با من اور آسمانے دیگرست ہر ادا لیش دا ستانے دیگرست صورت نوش کجاستی دیگرست گلشن تن را از اسانے دیگرست مرغ جان را آست پاد دیگرست ہر نفس شور و فغانے دیگرست عشق را زور و تولنے دیگرست قبلہ او آستانے دیگرست </p>
--	--

دایم دل شدہ حلقہ نوش شراب
 تاروشش را سمانے دیگرست

<p> آنگہ در فرقت و زار و جزیمہ این است دال پر پھر کہ گوید بہتہ حسینم این است آنگہ آشفقہ یک غفل حسینم این است آنگہ در عاشقیش خواہد بینم این است آنگہ از خطرہ او گوشہ نشینم این است کوچہ ادست جنال خلد برینم این است آنگہ بے او طرف باغہ بینم این است بارقیباں ہمہ تمن باعث کینم این است غیر کو نام فدہ آتش نینم این است حق غفورست کریمت شینم این است </p>	<p> دستار و شمشیر غی دل و دینم این است منقہ از منہ زلفش نمود در خودی آنگہ بچہ عشق و چاشمش ہنسنگ آنگہ از خودم کروچ بچوں مشید آنگہ جہاں است کما جانہ دل غارت کرد آنگہ اہل را قلعہ از ہر ہا غلمان آنگہ اہل را ہر کجا پانی خانہ بود آنگہ شوق را بر عشق و شمشیر نہ بند آنگہ جو دست سے بہر زبان اسما آنگہ سرتاقم و لقب گناہت شراب </p>
---	---

<p>بستر زخم چرخ چشم ازل نظر است با مال کفند و آبروش بر باد با صبح با صبح بر تو اورا چو چو بگذرد کسی که گنگه از آن گوید</p>	<p>ایر شکل سرشک ز کجا کجا بگذرد بریزد ز جاک که چو جمل و گدگد است آنرا که بدست عشق با از کجا بگذرد سپه تشبه سنجاق تار و زلف بگذرد</p>
---	---

از هر خدا که فریاد ز غم است
 یا عشق اگر آید است بر زمین نیست

<p>اما این زین بار من چو چو موقوف بطور و ادبی این نیست مشهور و کجا شود چو عشق هر جا هر چند بصورتها افتاد است کفایت مغرور و جانی پرستی خویش مغرور فانی ز صفات و ذات خود با پرست</p>	<p>هر کس که در عشق نسیب از آن بگذرد جلد و گوهر تمام حسنه و شریف است آنرا که طبع شیخ و کمال نظر است در عالم جسد و کلام و کلام است اینک عشق در کجا نشیند و کجا با دلی مشغول است چو طوطی و کلام است</p>
---	---

کے دست ترا گیسو با دست تو
 ازین دست تا دست تو

<p>کف تو فرقی از آن کس که دست تو از دست عشق که از آن کس که دست تو جان تو بگره دوم حسد دم خور با خدا ز چشم چو شکی رسد که پنهان نظر کنی برو اثر خود تو در عالم منتقم است سکه آرزو بگره جفت کوز و شمشیر بی عشق که از آن کس که دست تو</p>	<p>کف تو فرقی از آن کس که دست تو از دست عشق که از آن کس که دست تو جان تو بگره دوم حسد دم خور با خدا ز چشم چو شکی رسد که پنهان نظر کنی برو اثر خود تو در عالم منتقم است سکه آرزو بگره جفت کوز و شمشیر بی عشق که از آن کس که دست تو</p>
---	---

دُنیا سب سے کمین و ہشتش بدل		اِس کا سے نفرت مرنے کا چھت سبت	
بعد از ہجر بخت مولا بکن		عمر اب	
باندہ ۳۲ ہر عمل کہ در اسے بخت سبت			
زخم و درد و بس از جنگ پر وخت گر زخم دے لے منظور دار و خدا حافظ از دست نکل نشان پس لے خند نال ساقی سبت از دیدارش بود محروم آن جا اثر دارد عسوم و اندوخت مرض ملک نشد ہنگام پیری عنایت کرد پیرم تاج شاہی	از مگر کاب تیر و از ابرو کمان بساخت کہ چشمش از نگہ نیزہ بر افراخت سپہ شہنویں دل رنگہ از خبا ساخت کہ رویش بدہ ترا ہوش و باخت در یسا عالم خمدار از ہر کشیدنا ساخت کہ شمع از سوزش پروانہ نگداخت اجل از ہر دھلیک کوسین خواخت ہما جسے بر گدایے سیاہ انداخت		
گر اب از جان و دل قربان پیرم		کہ ہر عالم نوازشش کرو ہنوخت	
شرخی خطا سرش خضر دلم را بوخت سے شود استخوان و شاگرد سے در ہر تم دل اگر پامال کر ہی اشک پامالم کن تا زمانہ شش باز خواہم کرد از دست جنوں	در دو طلبات کا قرآن سے فروخت سبت ایک سبق دارم بکتاب از کہ نام بوخت سبت آہر سے خود کے در دست تو فروخت سبت تا صبح اینک جہٹ چاک گر سیاہ بوخت سبت		
خونچہ با سے اشرفی ہم گل شود آخر عمر اب			
عاقبت گردیدیشاں ہر کہ زرا اندوخت سبت			
جلوہ اشہ ہر دم شانے دیگر سبت او بہر شانے و ہر از خود نشان	ہر کسے را زو بیانے دیگر سبت سپہ نشان را کے نشا دیگر سبت		

گرچہ آآن کا کان سمت او ہر کہ خود رکشت وصل شد باو وصل اوسے ہدیہ نتواں یافتن من بہر صورت نظر دارم بہن می زند دم از نفقت فیسب یار	داتم اور اکن تمنا نے دیگرست کے چنین سو و زبانیے دیگرست بام اور انزو بانے دیگرست خلق را با من گمانے دیگرست در تخم روح و رو اسنے دیگرست
--	---

کے انا کن غیر حق گوید تراب
کلیۃ الحق را از بانے دیگرست

ردیفن الشار

خجھر شکرگان او ز در تخم بر دل الغیاش یاک نظر لے کاش بیند سے من آن شوخ چشم گیست نغمہ آرام کہ از یارم گوید این قدر بر روش ما نذر قیب بر میر مانند سنگ	ابرو خمدار او شد مرغی قاتل الغیاش سے تہم در اشتیاقش چھو سہل الغیاش بے توبہ عاشق بڑا گشت نازل الغیاش بر حضورش بار نیابی بہت شکل الغیاش
--	--

اے تراب بجز وہ یا ز آرز عشق جوشیاں
نیست جز درد و الم و عشق حاصل الغیاش

ردیفن الدال

جز تو معشوقے بے عاشق کرو فن چنداں نکرد اور تکلم پوسہ با پردا و ہر شیریں لبش کے شکست دل نہا شہم و خندان و عذرش شعلہ شوقیہ کہ جہانم ہائے تا سہ ہائے سہ	یہلی و شیریں ہائے میں و کوہ کن چنداں نکرد کرد مفسونم بھر سے گو سخن چنداں نکرد نقص عہدہ خیر آن چہا شکن چنداں نکرد اپر ہر وہاں شمع سخن چہاں نکرد
---	---

<p>نگردو کہے یا یہ خود چنداں کہ سن گردیدم سرور بر یکپا پیشش ازادها ستادہ ماند واسے حسرت شہساز شہساز شہساز کردہ پیغام کے چنداں شکستہ خاطر م</p>	<p>لطف و بر کو کھینچ و بر زمین چنداں نگرد و نقلتے سویش آں اناک بدن چنداں نگرد احتلاط با من آئی غنچہ دہن چنداں نگرد غنچہ گل را نسیم ماند چن چنداں نگرد</p>
---	--

<p>خوبی یاد مرا از من ہستے پرسی ترا پ و نیری و مہربانی کسین چنداں نگرد</p>	
---	--

<p>چو تعریف گل اندامی جسم او گراں آید نہا شد خالی اشفاق و اخلاق کریمانہ چرا بلبل پیش گل چنین شادمانی و غنچہ گللام سرور ازادہ نگرد و قمر خجاسکیں کسبیل تولے جانان مسخارم بود بیشک یاد مرگ مفاجاتش دریں صورت غنچہ</p>	<p>بیان ناز کشش بر زبان من چنان آید سو سے پیہر غنچہ بودا گل آن نوجواں آید نے ترسی کہ روز سے در عین باد خزاں آید برائے سیر و گلشن چو آں سوڑاں آید گوہر پیشم کہے بے دم برائے امتحان آید اگر در خانہ مفسس یکا یکہ یہ سماں آید</p>
--	---

<p>بر آید جگہ کام او مستند علقا پد ام او اگر در خانہ عاشق ترا سآں مہربان آید</p>	
---	--

<p>نہ سبزہ بر رخ گلگون بر آمد از آغوشم چو بیرون رفت جانان پیرس از گریہ ام در فرقت او بعد منت ز خلوت خانہ لیلی پوچھا شوق در برش شست شوق پیر استخفاف و امانش نگیرد چو کہ ہم نہ شادمانان مقابل</p>	<p>کہ خط غمش پیرا بہ منزل بر آمد ز دل آہ و زویدہ غول بر آمد از چشم چشمہ جہول بر آمد بسیر و حشت مجنوں بر آمد رقیبہ از محالش مجنوں بر آمد ز دور غمش فتنہ گردوں بر آمد قدہر سرد ناموزوں بر آمد</p>
---	---

<p>کہ شیخ از خالقہ بیرون برآمد</p>	<p>ہو آید آدم کہ گفتش</p>
<p>تراب از عشق کے رسوا بنا شد دل او از ازل منستول برآمد</p>	
<p>کہ قبلہ دو جہاں آستانہ پیر بود خوش آں زبان کہ بر او دستا پیر بود تبر کی سوت ہر آنچہ از نشان پیر بود بآں طرف کہ فرار و رکان پیر بود ہر آنکہ خادم بتوسلان پیر بود کسے بندہ از بندگان پیر بود ہر آں مرید کہ از عاشقان پیر بود کہ ایسا ہمہ عظیم از زبان پیر بود</p>	<p>خوش آنکہ خاک رو خاندان پیر بود خوش آں دل کہ در آن نیست غیر پیر بود تر خاک در گہ پیراں کنند سرمہ چشم من برائے خدا یک قدم خلاف یاد یقین شناس کہ مخدوم جانے گرو چگونہ بندگی پیر زادگان نکند بر تہ اشس ز سدا تہ مرید دیگر بگوش ہوش بشنود ہر چہ سے گوید</p>
<p>تراب خدمت او عین خدمت پیرست کسے کہ نام پیر و نشان پیر بود</p>	
<p>شاہ خود را چہاں گدا گوید آنچہ استقامت گدا گوید ہر کہ خود را از جسد گدا گوید خلق کماں صوت را صد گدا گوید</p>	<p>کے انا الحق بیخبر خدا گوید ہرگز آں را کم از حدیث گدا انہ بر خود جد اشس باید کرد تغیر فلکس نہا، و گر چہ بود</p>
<p>کلہ الحق خود از زبان تراب مرشد راہ بر خد گوید</p>	
<p>آدم خانگی چرا سجود شد غیر او کس از کجا روجہ شد</p>	<p>گر نہ انسان مظهر معبود شد اول و آخر خدا باشد خدا</p>

هر که را چشم حقیقت بین کشاد بنده را جز عاجزی نبود روا	و حدت اندر کثرشش میشود شد آن که متکبر شده مرود شود شد
سر نه چشم حسد از بنیم تراب خاک پاسته سید مسعود شد	
هر که مو لایش از خوشنود شد خاشش گویم با تو در معرفت جز خدا در موسی و یاروں که بود کیست شده او که با ماں بوده	چون ایاز او عاقبت محمود شد غیر واحد نیست گو معبود شد خود خلیل الله خود او تو شد خود همه فرعون و خود نمرو شد
ننده پیشش میتوان گفتن تراب آنکه از خود مروده و نا بود شد	
نزول شاد و خوبان را مصفا مشرعی باید بلوریں جام سے باید شراب شند و گنیں ا و صالی یا ساگر غواهی فراق از تخیر کناید نگردد دولت عرفان نصیب ابدا نادان	از جام و با دة و مطرب متیا محفلے باید غم نازک طرا جبال را چون نازک سله باید کرایس جاپے خبر از غیر او خود غافلے باید بر او معرفت مر و ذمین و عاقلے باید
درایت از خدا باشد تراب انا بظاہر ہم چو کاظم مر شد بر حق و پیر کاسلے باید	
رسید مخرده و صلح که یار باز آمد مشال بیل نالان کن شکایت خفا پولے قتل که افتاد در شش و گیر که ام نرگس مستم دو چار شد یار با تراب بسکه ز جام غم تو شد در چو	غزال رم شده از کنار باز آمد خزاں گدشتش و نیم بهار باز آمد کشیده خنجر کین شمسوار باز آمد که ناگهان بسیر من خار باز آمد گذشت از خود و از کار و بار باز آمد

چہاں اور بزمِ اشب ساقی مستانہ سے رقص بعض گشت سے تو ان دین سماع و قہص زراہ را نہا شد خود نمائی از کمال خویش کمال را نیدانم چہ شد از خوشدلی ساغر پدید او	کہ ہم بر دست ساقی ساغر و پیانہ می رقص نہاں چہاں طائر قبلہ نما درخاندہ سے رقص کہ از مردم نہاں غاوسین ویرانہ می رقص کہ مثل چرخ اشب امین علی پوانہ می رقص
---	---

فلک گردش گزشت بہر دور داناںش
ترا سپاس جا بیا بنگر چہاں جانانہ می رقص

دلہ کہ بہر دور دیدار تو کے وارو و سے بصیرت من خاطر مشن نیا راہ دریں زمانہ لے میرت از شے حسالی چہ عالم است جہاں ترا تعسالی اللہ لبش نہ سپرد بر آورد می کند دلہ رش کے کجا شود از تیغ نیز او بے دم شہ اول شوخ تو ان گفت شرک چشم ترا چو ز گسست بکوسے تو دیدہ من باز	ہمیشہ چشم ترا شک عشق سے وارو مگر نہاں زمین آن شوخ ہرے وارو نخاں کے کہ دے دار و نگے وارو کہ شوق جلوہ رونے تو عالمے وارو برائے زخم زوزنگار مر سہمے وارو کہ چوں از بان بسجا لبش سے وارو کہ ہر دو ہم زمین و حشرت سے وارو ہیا کہ دیدہ من شوق مقد سے وارو
--	--

ترا سپاس دم بخود ستاہ از کہ گوید حالی
غریب پیش نہ یار سے نہ ہمد سے وارو

یا زہم ہوا سے نرگس مستانہ تو شد ساقی چہ خواندہ تو کہ ز اہر ز خانقاہ شعلہ برائے دیدن من جمع گشتہ اند از حال دل بہر س کہ جو غمت شنیدہ دیدہ عشق یار وفا کے نام ترا سپاس	و گر خیال نرگس سپانہ تو شد ہے خود رواں بجانب بیخانہ تو شد بگر چہ طرفہ عالم دیوانہ تو شد تا دیدہ شمع روئے تو پروانہ تو شد با ارشد بجانہ ز بیگانہ تو شد
--	---

<p>محسوست گر تو آمد و فریاد کشید ناگراں بار محبت دل نامشاد کشید واسے دل گفت جگر سوختہ فریاد کشید تخلیش کن کشید آجی کہ فریاد کشید</p>	<p>حیرت از نقش سراپا سے تو ہنزا کشید شہ سہکبار ز شادی و تخم ہر دو جہاں از مرین تخم او حال چو پر سید طیب خسر و ہم دگراں طالب شیریں بودند</p>
<p>ترک پیچے کہ سراپا از نیش جاں نہرہ بہر قلم ز مرہ پنجسہ قولاد کشید</p>	
<p>نہی عیش مگر اعجاز دارد ولم از عشق حسرت نماز دارد مگر یوسفیدہ با تور از دارد چونم آ پنجان ممتاز دارد بیش راعق بندہ آواز دارد کہ سرتما پائیسہ راندہ از دارد خدا صانع دم آغاز دارد کلامے محقر ایعجاز دارد کہ سوزہ ہجرت با ساز دارد چو حش آں دلہر طشت از دارد چو حکم آں شرک تیر انداز دارد</p>	<p>بیک حرفانہ ہلاکم باز دارد اگر بر حش خود نازی ز تو است خو گوشت کہ چندین سرگوش است از من ہر س خیر دارد بگویت حکم کرد او آ استہ با من بیاگر بسراپا سے تو گروم سرا انجام ہلاکم خطہ سبیش مفصل وصف لعل و چ گویم ولم اسپند خواہ گشت رونے ہزاراں دل بود اللہ اکبر بیک مرگاں زدن چشیش مرگشت</p>
<p>سراپا آں دلریا سے آفت جاں چو من صد عاشق تال باز دارد</p>	
<p>قم باؤئی ز سر ناز مبارک با سشد شاو تیت در خور اند از مبارک با سشد</p>	<p>از لبت و حوئے اعجاز مبارک با سشد بتا شائے تو جمع مستہ جانے خوش با سشد</p>

<p>با هم زینت و پرواز مبارک باشد به عیش و طرب این ساز مبارک باشد بر قدرت خلعت ممتاز مبارک باشد بر سرت چتر از اعزاز مبارک باشد نذر شایان سرافراز مبارک باشد تا بگوشت رسد آواز مبارک باشد</p>	<p>مجلس عیش و طرب بزم نشاط و عشرت یکطرفه مطربان ساقی و سماع یک جانب و هر نوشاهی و شایان قدیمت پیسنده کرکشان باز قد بوس تمام شرفست خود دیال و دل و جان پیشکش آرد ترا خوش و حالگوشی تو غلغله مست با و از بلند</p>
<p>یا در پرده تو نفس نواز است ترا سپا در شهنشاهی و ساز مبارک باشد</p>	
<p>حسن تحریر با سجا از مبارک باشد گوهری شد تو هم از مبارک باشد شوخیتش است محبت طنا از مبارک باشد بر تو اسکی خانه بر انداز مبارک باشد صحبت عاشقی جاننا از مبارک باشد</p>	<p>خط بر خشار تو آغاز مبارک باشد در بگوشتی تو مجرب رتبه سرگوشی یافت بوسه امده تو با فاعلم کنونی شرم برادر خانه بر باد می دلماسی جگر با ننگس روسی اغیار بیس در بر یادان منیش</p>
<p>بعد بدت بر پیش و در مرا گفت ترا سپا گشته شینت اشش باز مبارک باشد</p>	
<p>گوشش شتاق کلام تو شنیدن خواهد پایم از شوق لبوسه تو دویدن خواهد شاه از گهست لبوسه تو شنیدن خواهد هر که او ذائقه نموشه چشمشیدن خواهد در نه از نالامیها و روت رموبن خواهد صید بی چاره گزاره وام رهیدن خواهد</p>	<p>چشم عشاق سراپاست تو دیدن خواهد ای که تا شمر بود دست من و دامن تو ای که هر دو کس سرگرفت معطس داری تو غم چرخ خورد تلخی در دوشش بچشد خبر عاشق و لیکر بیس از دو بگبیر چاره اشش نیست بجز مرده صفت گردیدن</p>

<p>بچه طبل شده ام ناله زنان شور کنان در براد به نشیند چو قباچست و رست دل که در حلقه زلف تو نازد آرام بنده را که بخت مست سیر پیوستن</p>	<p>شورش عشق چو گل جامه در بدن خواهد یاد را هر که در آغوش کشیدن خواهد عید و جشنی است که اندام پریدن خواهد هر زمان خاطرش از خلق بریدن خواهد</p>
--	---

<p>یارب از صحبت تا صیص ترا بستان طول چند به ده که دلش گوشه گزیدن خواهد</p>	<p>استانه دل از هوش شد و بجز خبر افتاد نازم بنگاه پی که بان سیمبر افتاد یاری چه بودش ز برین پسر افتاد از آتش عشق تو شر در جگر افتاد از چشم گهر بار بدامن گهر افتاد آنکس که دما در سر کوشش گذر افتاد دیگر همه نفیسم منمش کار گر افتاد آزرا که هوا سے گل رعنا پسر افتاد مقبول از ان خشک لب چشم ترا افتاد روکش توانی بود که زیب گهر افتاد با اهل فنا هر که در آفتاد بر افتاد پای تو بلغزید و ز دستت سپر افتاد</p>
--	--

<p>بر چشم سیرت تو تا یک نظر افتاد ماش بزبان از بروکش بدلم نقش زاد کعبت آمد و ز ناز بخود دست صد دو و فغان سے و مدار سینه عشق سامان نشاء تو بوس داشت از دل از کوشش شد و باز نیا در بخود آفکوس هرگز نپذیرفت دلم ترکها حجت چون طبل سیدان کجی ناله سر شده در محله عشق چو بر دیم دو شاہ خنجر کجی است گر آتی پی کشتن در پیش ز خود رفت یکے تیغ بر نه دست در فقر تو باوست چو غالب شوی ای دلانے</p>	<p>استانه دل از هوش شد و بجز خبر افتاد نازم بنگاه پی که بان سیمبر افتاد یاری چه بودش ز برین پسر افتاد از آتش عشق تو شر در جگر افتاد از چشم گهر بار بدامن گهر افتاد آنکس که دما در سر کوشش گذر افتاد دیگر همه نفیسم منمش کار گر افتاد آزرا که هوا سے گل رعنا پسر افتاد مقبول از ان خشک لب چشم ترا افتاد روکش توانی بود که زیب گهر افتاد با اهل فنا هر که در آفتاد بر افتاد پای تو بلغزید و ز دستت سپر افتاد</p>
---	--

<p>از دست ترا بآه چه تدبیر بر آید سیر شسته تدبیر بدست و گرا افتاد</p>	<p>استانه دل از هوش شد و بجز خبر افتاد نازم بنگاه پی که بان سیمبر افتاد یاری چه بودش ز برین پسر افتاد از آتش عشق تو شر در جگر افتاد از چشم گهر بار بدامن گهر افتاد آنکس که دما در سر کوشش گذر افتاد دیگر همه نفیسم منمش کار گر افتاد آزرا که هوا سے گل رعنا پسر افتاد مقبول از ان خشک لب چشم ترا افتاد روکش توانی بود که زیب گهر افتاد با اهل فنا هر که در آفتاد بر افتاد پای تو بلغزید و ز دستت سپر افتاد</p>
---	--

<p>خدا کند که محبت شوخ رام من باشد</p>	<p>اندر اهل روم شده من بدامن باشد</p>
--	---------------------------------------

<p>بکام دل چون کجا ... با هم من باشد چو زلف و ریش کس صبح و شام من باشد شبنم که با سحر نور بر پشت با هم من باشد چراغ مشعل شده شمع من کلام من باشد در آن جن که به پیش تو کس خرام من باشد عام با دانه نطفه با هم من باشد سسی قد سینه که بظا هر خلام من باشد</p>	<p>فیض عشق شوم کامیاب مقصد خود همیشه لیل و نهارم بجا فیت گذرد سرم بچرخش کشد حسنه ام چه مایه شکر نشان ست ز با هم بوضو بعل بی تاز و پانمند از ادب استدم لغز چنانکه کرده ام روز ساقیامستم انتم چو قمری داد او همچو سر و آناه است</p>
<p>ترا آب با زکب غیر و نطفه آید چو شیش یا به حضور دوام من باشد</p>	
<p>فغان گر بچو دل قائل ز قشکست برود چو سر جانبا ز آ آمان بولک گر کبر و اند که گل خندان ست قمت صبح و شبنم چشم تر و اند چسالی گویم بقللم یا رستینه و ر کمر دار</p>	<p>ششید نیم جاننش چشم بر زخم دگر دارد مذاقات ستمگاران نگر و سرسری قائل ندانم شب کد امی با جزا و دوا در گلشن میان نازکش قائل لباشه قمت نور</p>
<p>ترا آب از حال خود با تو چه گوید که بهت خود نه او از خود خبر دارد نه کس از من خبر دارد</p>	
<p>بدری شوخی و بیباکی منے دانم که می آید بایں شان غضبناکی منے دانم که می آید بقضای و سفاکی منے دانم که می آید بریں گونہ بجالاکلی منے دانم که می آید</p>	<p>بایں یزیدی و چالاکلی منے دانم که می آید مژده بر هم زود ابرو کشیدہ تیغ واکرود صدائے قتل قتل میر سردر گو شوم از هر سو بنماں از دیدة عالم متابع دل بردخارت</p>
<p>ترا آب از من چو می بری بری است این چو پیشین بشکل آدم حسناکی منے دانم که می آید</p>	

<p>پژاوم تیب سوسو بر زمین ناپ بسجده از اثر مشس تیره گشت متجاوه شاع زید بکفت داری استعانه کهن درشت تا که چو دراصل فقهه دین است میباشی زهد ترا شهرت و نما شایاست او چشم ز غم تو خورد دست ز غم زدی من</p>	<p>چه سو بره و بجز خاک در حسین زاهد ز بسکه روسی سیه است چو نیکیس زاهد نشسته اند صدا بلیس و در کلبیس زاهد چرا نخل کشم از ه حتی درین زاهد بر آرز خلوت و در جلوه گ نشین زاهد دیگر بر آنست خدا سوس من بیس زاهد</p>
---	---

اگر خدا طلبی از خود می تبر کن
 ترا پیا را بود پسند غیر ازین زاهد

<p>بر دلم این چنین چنان کرد که کرد روکس نمنه از بر هم رفت که رفت یارفت حالی خواب نخست نام دید که دید یار وید از مژده دو صد جهان گشت گشت گشت صبر و قرار از دلم بزد که بزد یار بزد</p>	<p>با سوز دل شده دعا کرد که کرد یار کرد با همه شوخی این حیا کرد که کرد یار کرد در حق من زحق دعا کرد که کرد یار کرد ز نخی تیر خستلق را کرد که کرد یار کرد بجز دو سینه خیر صرا کرد که کرد یار کرد</p>
--	---

دی بر خوشیستن ترا پیا خواند که خواند یار
 با من اشاره سپید کرد که کرد یار کرد

<p>بنام دل چو لب آن دستمال بچنبا ستاره چرخ زنده آسمان بر قفس آید بیک اشاره تیر مژه شد دم قربان سکوت تعلی لبش کرد سخت جان بلیم</p>	<p>پژاوم نخلچه با امین ز بان بچنبا اند گر آید پری سگه سوسه شالی بچنبا اند خدا پست ساه و بدگر که ان بچنبا اند فغان چو لیسپه با دلسته بریان بچنبا اند</p>
--	--

چو دست بر دهر شیخ او ترا پیا گشت پندک
 که جان بر او گمش از سیال بچنبا اند

<p>ماہ عید کے دلی دیوان مبارک ہاں شد نشتن بلبل مستانہ مبارک ہاں شد دہر گیسو کے تو ایسی شان مبارک ہاں شد گر دشمن ساغر و پیمپانہ مبارک ہاں شد در ہرت جائے سنا ہاں مبارک ہاں شد</p>	<p>شد بر آبر صہنم از خانہ مبارک ہاں شد گر باریک ناز و ادا قصد تاشانے گل مست ولی مجور ہر اجور تو حسد چاک نمود ساقیا مقرب وقت چو خورد دست شراب لالہ ساں سرخ لباس تو بہار گل کرد</p>
<p>نقطہ خال بر پیش چو فتاوت شراب بوسہ عارضی جانا نہ مبارک ہاں شد</p>	
<p>پہر از نشہ پارم چہستانہ چینس باید سوزاں بو صالی تو چہ روانہ چینس باید سے خود ہوا داپیش مستانہ چینس باید از بہر پیرستیدن بچستانہ چینس باید ہر عضو پر از زور جانانہ چینس باید آلئے بہ غم خواب غم خانہ چینس باید در ہیشہ جاں بازی مردانہ چینس باید</p>	<p>از غولیش تھی ماندم چہانہ چینس باید ولی کھو خیالی تو مشتاق جمال تو مذتوں تماشا پیش جنوں بہر پیش تو سے بدست نگراں خطے زاہب ہوساں نازک بہ لب و لہر گنگ قبا در بر یک لحظہ غم جانان از دل بہ شد لہر یاد جاں راہر و قاتل کرویم خدا از دل</p>
<p>چمنش چو شہید از من چوں صید مید از من دل رفت شراب از من بیگانہ چینس باید</p>	
<p>غم جو بر دل گذر دامنک ال سے گرد حالی عاشق سپہ معشوق چہاں سے گرد فانغ از نفع و ضرر شود و زباں سے گرد آنکہ در جہر تو بنے نامہ تو اں سے گرد آنکہ و انم جو گمر گد جہاں سے گرد</p>	<p>در دمندی سہب آہ و فغانی گرد ناصحی با تو چو گویم سخا ہی نصیب دلی شوریدہ کہ مغلوب محبت ہاں شد لے صنم ہر خداؤہ رشوا از نظر مش کاشش میکر و گذر در رو اینتر مش</p>

<p>آگاہ از چشم نمانی گماهیساں سے گردو یا ومن درد دل او با رگراں سے گردو</p>	<p>آن پر ہی چہرہ کہ چوں برقی کند جلوه گر کنی تا زمین سست و لیش نیز نہایت نازک</p>
<p>مطلق شوئے بمنشائے خودم کفایت شراب مرد چوں پیر شود عرض جواں سے گردو</p>	
<p>جزہ نیست نرا از صافی فراوان محمد بجہر بل این است شش طخوان محمد کشتند ملائک اسد قر بان محمد بر جملہ خلائی بود اسیان محمد از زبان بودم تابع مشرمان محمد شایان جہاں اندر مسلمان محمد</p>	<p>نولاک کرنا زل مشہدہ درستانی محمد از بند آسپے چا۔ وچ آری صفت محمد بیر عشق چو افتاد گذر در شب معراج در ذات شریفش جلی رکت یعنی دست او ہر چہ بفرمود در دست و کون دست خاکو قدیم دوست بوز کھلی جواہر</p>
<p>بہر چند احسانات تھی دست ترا بجم عمر نیست کہ دست من و دانا لیا محمد</p>	
<p>کہ شوئی نظر ہم باعث حجاب نیست خطا نکرده کہ بر جادو صواب نیست کہ در کفم ترا زل ساغر شراب نیست انگاہ دست کے ہر من شراب نیست چو آئینہ کہ دران عکس آفتاب نیست ہزار چہیں ہمیں از سر عتاب نیست</p>	<p>ذہبے سبب زادا بر رخس آفتاد دلہ زدر سے برگشت ز او عشق گرفت چگونہ دامن مقولے کوں بہ دست آدم دامن ز پیر خراباتم و دارستان دل از تصور معشوق غلطی دارو برو سے یار چو از رویہ ام نگاہ سے دست</p>
<p>بے چہ صبر کند مضطرب چہرا نشود بنا سے عشق یکا یک چو شراب افتاد</p>	
<p>اصاف گواخند در دولت باشد</p>	<p>از فرہم چہ حاصلت ہمشد</p>

<p>ہر کہ ہرنگ محفلت باشد باشش ہر جا کہ منزلت باشد باشنت این معاملت باشد دارشے آن موصلت باشد ہر ازاں رقص سہلت باشد تا امیر سے تقابلت باشد کافسیرے مداخلت باشد</p>	<p>سبے مختلف تو در شش ششیں دو سے از دیدہ و دلم مگزین چینا از ہر من نیازی یاد سے تہ دل بسینہ نام از ہر گرچہ رقص تو جبہ از غیرت تکلیفی زین سو کے فقیر حقیر ریخ آید چو در دل سوسن</p>
<p>ریخ وادن ترا پناہ در عشق دور از دشمن بدلت باشد</p>	
<p>ایں چہ شوخی ست کہ پروانہ عیاں میوزد تو چہ دانی دل مشتاق چساں میوزد خرمن صبر و سکون تاب تو اں میوزد نواں گرد بیانش کہ ژباں میوزد جگرم داغ و لب از گرم فغاں میوزد جاوہر یار و لں پیرو جواں میوزد</p>	<p>شمع در پروانہ فانوس نماں سے سوزد سے کہ سوز جگر سوختگان نہیں تے ترسم از چشم سیا ہے کہ بیک برقی نگاہ تھتہ سوزتہ عشق عجیب ست و غریب آں پری چہ رہہ دل سوزتی من خوش کند از تجلی چہ عجب گر جبیل طور لبوخت</p>
<p>شمع در عشق جو نام و نشانے ز ترا پناہ کاش عشق ہمہ نام و نشان میوزد</p>	
<p>ہر کہ وارد دل پڑ در دہلائے دارہ دہر آنت کہ ناز سے داد سے دارہ مطقت پر در دہ کجا تا بچائے دارہ کہ تہائے نقائے تو گدائے دارہ</p>	<p>عشق در دست کہ ہرگز نہ دولتے دارہ شمع و گل شمس و قمر اتواں کہ گفت تلخ کام و مشکرب ہکام تر شے حیف کس گوش گزار شہ خیریں بکند</p>

<p>ہر گدھت و ہر عمل بہانے دارد کاہ و شد برکش بر ہنہ پائے دارد قامت خوشا کہ بہر ہنہ قباکے دارد از لب لب تو او چشم دعا کے دارد</p>	<p>غیر دندان سپیدش بجز از سرخ لبش کو کے لیلی زخ و خار و عقیقہ باید سر و سر ہنہ گر دو ہنہ ششس ہر گز این چو لطف مست کہ دست نام ہی حلقہ</p>
<p>عشق رسوا کند آخرو چو توان کرد ترا سپ ہر عمل اجر سے و ہر کردہ جزیلے دارد</p>	
<p>بوم نہ ہر کہ از در راہ بچاکے دارد چوں جناب مست کہ ہر خطہ فنا کے دارد نہ شہائے نہ قرآنے نہ نقائے دارد ہر کہ در امر خدا چوں چرا کے دارد قدرتش کو کہ نہ دستے و نہ پائے دارد آنکہ سر بر قدم راہ نامائے دارد گوش دل ہر کہ با از دروائے دارد</p>	<p>جلوہ در پردائے فتنہ سر لے دارد صورت ہستی و جمعی کہ نظر سے آید نگہ بر موج زدن محض حاققت باشد کے نہ مرد و خداوند شود چوں ابلیس یاب از بندہ ہے چارہ نہیاد چر بھند و بسکوش غلطی راہ نیسا بہر گز در سپہ قافلہ باشد نکند راہ غلط</p>
<p>چوں مسافر تو دریں و ارفنا باش تراب کیس جہان گزاراں حکم سر لے دارد</p>	
<p>ہوش از سر میں فٹ ز دل آہ بر آمد بر ہم شد ہر گز نہ از ال راہ بر آمد یا ہر درخشندہ سحر گاہ بر آمد شاید بلب با ہم خود آں ماہ بر آمد چوں یوسف کنعاں نہ تک چاہ بر آمد جانے کہ ز فن و غم اشد بر آمد</p>	<p>آں منچہ از سے کہ نہ ناگاہ بر آمد در وہ کہ زش منظر جب نہ نشستم لے جو رلقا پردہ تو بر آشتی از رخ گویند رقیباں کہ نہ عید مبارک در مصر عزیز و ملک تخت نشین شد خوف و خطر ش نیست تراب از بر زمین</p>

<p>کہ ذکر و فکر تو باشد کلید گنج مراد شد از تصور تو حسنا نہ دلم آباد نہ لیلیست نہ شیریں نہ قلیس نہ فریاد چرا العشق تو ناظم چرا کتم مستر یاد بکالی نامل بے چارہ رہم کن صیاد برو تو حشر خدا داد و ہندہ خواہ داد</p>	<p>زبان ہرگز تو شادان دل بغیر تو شاد ز جلوہ تو ہنیز و نور در چشم چشم عاشق و معشوق خود تو پیدائی جفا تو جو رہ تو خالی ز لطف تو الگفت دم بہار عیث کردہ گرفتار شس اگر آن ہست از رہ پیدا و او کس نہ بود</p>
<p>تراب ہے وہی تو پسند خوبان ست اگر تو دل کیے دادہ مبارک باد</p>	
<p>بسید از تو لبین ہر چہ کہ عیب رسید چہ عیادت تہ و خود بخو و عیب رسید بلا سے عشق جو بر عاشق عیب رسید بگوشش گل چونوائے زہد رسید ظہور صد تہی آخر زمان قریب رسید بہ بندگان تو ایں شردہ عیب رسید</p>	<p>گو کہ بر تو بے کج از رقیب رسید جو وقت صحت بیمار خوش نصیب رسید کسے نکر در ترم بحال او افسوس بخندہ گفت ہمتیاد ہینو ایشس کن بعید نیست اگر پڑ شو جہاں ز فساد اتھی عفوہ کرم کن کہ غسافر الذہنی</p>
<p>تراب فخر حق میر ندیہا نگ بلند خبر بقا عشق و عشق و ہم خطیب رسید</p>	
<p>بیرون و در و نشس ہم آیت پہ سینید امیں صورت و ہمی پر سر است پہ سینید بل جمل جہاں عالم جو ایت پہ سینید خود یار روادار حجاب است پہ سینید و رویش مہر از حسابت پہ سینید</p>	<p>جز بکھر چو در شکل حجاب است پہ سینید ظاہر ہر نمود و بحقیقت ہمہ نا بود چون خواب و خیال است نم و شادی عالم از پردہ غفلت سجہ تہ ہر بر آیم باشد خطر از روز حسابت پہ سینید</p>

خواہندہ امیں جیف کلاہرت بہ پیئید	ہرگز نکتہ رغبت دنیا دل یکشیں
	در پردہ اد شخص و گر نغمہ سراسے است بچوں نے تھی از خویش شراب است پیئید
بخت من مشتاق بخواہ است بہ پیئید از رشک و دم رنگب کباب است بہ پیئید صدر چہین کینیش ز عتاب است بہ پیئید ایں شکل ہاں فناہ خراب است بہ پیئید زیر قدم ہاوندہ رکاب است بہ پیئید یاران بہ ہمارشیں بخواہ است بہ پیئید	در خواب ز رخس زیر نقاب است بہ پیئید با غیر صنم است شراب است بہ پیئید سوخشیں بگئے رفت جزایں نیست قصورم تصویر و دم دیدہ نہاں گفت بسیاران از ہر قدم بوس ہلال از فلک آید آغاز خط و نشو جوایشیں و لم ہر د
	ہرگز نکتہ رخ بہ عرا چہ او سر مجلس صدر خوبی و لطفش بخواہ است بہ پیئید
درد دل دارد و فریاد و فغانے دارد بے گمان بر دل من تھمہ نشانے دارد کو چو گل خار من و چو زانچہ دانے دارد یارم از سے کس بازار دکانے دارد ہوس و خواہشیں مملو بنا جانے دارد دیدہ تر ز سر شک آسید جانے دارد آتش عشق تو از آہ و فغانے دارد کس از میں بیج عیشیں گمانے دارد	عاشق زار تو ز دوسے نہ توانے وارڈ آنکہ از ابر و خمدار کمانے دارد کے نگہ سیر او بلبلی ہستمانے گردد سے پرستی نکتہ محسبہ وقت چہاں تا صفا عیب مکن ز غلام سپہ یار مرا سیر و پاکن دور کشتی چشمہ نشیں کے ز سو و دم آگاہ نگردد بہر کس نے بہوم نہ بہر مہ نہ بجزم نہ سلوک
	ہر کہ بر سید ازو حال شراب و دوشیں گفت پیرست و کے عشق جو انے دارد

روغن الزا

برحق بود اما سخن در شرب قلندر	لحمه به خیر بود کسی از ندر صبا قلندر
عرضه دومی ز نشو و کس از لب قلندر	اولی بتقدیر است او قابل بودت مستاد
جز نوزده نماند در کوسب قلندر	او بگذرد از دست تو گوشت حق پرستار
درنگه عجب داد از روز و شب قلندر	روزشان حضور با حق شب غیبت مست از خود
از لطف او بر آید هر مغلوب قلندر	عسدا ندر این کجاست شخصیت و مستند است

تعلیم حق گرفتیم مثل **تراب سن** هم
 ایام حق بخوانم در کتب قلندر

بر غیر اے صبا ز بهارم خیر بیا	رو یک بار با رنگارم خیر بیا
اولی و سخن شکیب قرارم خیر بیا	شوم که برده هست شکیب قرارم
اولی شوم رخم بنده در کمال خیر بیا	سجده پیشی در بهر شمایم خیر بیا
ای صبا که تو بر شتاب ز یادم خیر بیا	در انتظار خافت من طاق گشته آه
من بچم بر آه چشم دو چاهم خیر بیا	ای زری گلشن کوششیم خیر بیا

جان **تراب** خیر و ز عفتان به نظر بیا
 بجز سکه خون که ترا در زارم خیر بیا

سکه کند از قفس تو تیرا به خیر بیا	دل بپار ز دست از جوارم خیر بیا
خون به شوق شدت و انگیز	لبه دست و دانش فراوی خیر بیا
ماه در بند شامی مست اسیر	بلا ز لطف نیست بر روی خیر بیا
دار و ابرو دمی تو دم شمشیر	خون دل ریختی بهر غشوه
تا بر و پیش کس خند همچو عیب	کاش خونم تراب خاک شود

<p>بندر لطف سوئے من اسے پیر دستگیر از من تو رخ پوش کہ مشتاق و در نم پشم چو میں کشند دیدار تا سبکے کلے گزار تو در دل تار یکب من فتہ گفتہ بشننے کہ مٹس میں اسے سرور سن وا تم کہ زار کر حرم مست جسمستی کو دست و قدتے کہ بر آرم نہ بندہ دل تعلیٰ ہجر خسرو شیریں لبان ہنسہ</p>	<p>بہر خدا و محبت لے پیر دستگیر برقع زہرہ بر رخس لے پیر دستگیر بنا عالی طہشتن لے پیر دستگیر نایم چو شمع انجن لے پیر دستگیر گروم خدا سائیں سخن لے پیر دستگیر کو تے کو مہت کا اندن لے پیر دستگیر از بھر زلف بر سخن لے پیر دستگیر ہائے کلم چو کو کین لے پیر دستگیر</p>
--	--

ہوتے ہند چہ سحر کر وہ دل از ترا ہوا جوہ
خفیفہ ز قوس نہ ہم لے پیر دستگیر

<p>چوں تو تاج سے نباشد گہر و در ساسانے سبزہ چوں بالہ خور سادہ روئے لکھنؤ تاشندم تم باؤنی از لبش کر دم زینیں چوچ و تاب زلف لیا قدیں از بخورن آؤ در فراق از گریہ نم چشم شد گر واپ وار چشم از شہر بیرون کر دو در صحرا فگند را از عشق بر ملا شد طشت از باہم افقاد ہر کسے با طبع دار و خواہش عمر و راز ساقیا یک جام سے صد بخوتن کہ دور از رباں جز نکتہ وحدت و گھر سے نگو انعام سے خوباں نیرت ہو جی ترا چ</p>	<p>نیست در خوباں چنین عشق و رعنا سے در سخن فرعونے دیگر سخاست موسائے در میشود پیدا بہر خد سے مسیحائے در در سواد کا کلت بہر دست سودائے در سبز ندن میں چشم ہر دم جوش زیا سے در خوش نباشد عاشقان از غل ازین عاتے در چو من و کوئے جانان نیرت سوائے در نیرت جز زلف و راز از این تما سے در بجو دی خواہم خدا را جام صہہ ہائے در در بیتاں ہم نیرت جز حق جلوہ ہائے در در رخ آیشاں ہی بیتم تما شائے در</p>
---	---

<p>رقیب با تو مصاحب شد دست و من مجبور بوصول است مخالف قرین شاد حق و کرم زرد کے حسن بدود تو جمع چندین دست چرا ز بند تو ناصح شوم نہ آ زرد بدل ہزار کساں را ہم او شدند ز عشق چرا نہ جبر جدائی کنیم و شکر وصال</p>	<p>سگب حضور خوش افتاد از ہرادر و دور ہر افرات تو کرد دست این قدر و بخور کہ عارضت تو و کاکلت شبہ و بجور تو بنے شعور ایشے من از خود معذور دوسے نہ را ہم کسے گشتت آں بیت مغرور کہ شیک نام بود بندہ حبس شور و شکور</p>
---	---

چنانکہ شہرہ آفاق یار شد از حسن
 ز عشق او بجاں شد تو را سپہ ہم مشہور

<p>تو رخ ہاتھ گاہے کے کنی ز غور بیابا بگور شہید این خود تماشا کن حسابت تو دل افکار کرد و عاشق را بفکر یار شد ہم از غم جہاں رستم و رون محاشہ ہماں بود کہ برول آمد مکن برائے خدا کفر را بر او اطلاق</p>	<p>شکر بر دستے تو کردن مرا کجا مقدر اگر تراست بدل آرزوئے کشف قہور بزخم دل چہ نمک ریختی تو از کافور کہ پاسے ما بر شش چہ رہت دست و سرور بجز نیکی و گری نیست در بطون و ظہور بر آمد دست ما بھی گرا ز لب منصور</p>
--	--

کہ ام ما و چین گشت دل پسندہ تراب
 کہ از تصور او شد دلش سہرا پانور

ردین الزار

<p>زلف ہر صید دار و دام از ہر دورا شاخ سنبل بر سرش بالیدہ و چیدہ است چیرہ و سستیہا زان گرفتہ رہا بنود چیدہ</p>	<p>چوں مگر و د دل اسیر دلگیر کیو در ا نیست بر زخاں جاناں طرہ کیو در ا بس ویرت آنکہ وار و دست تا زانو در ا</p>
--	---

<p>اگر کوش بر سر چپان پیش ننگه بالا کنند آه لفظ آه بهم آهسته آه ظالم گفت هر کرا و راخذ و جرد خلق شد کوتاه دست</p>	<p>کے بڑے سرخ گرو گرون آہو در اند این زبان من چو شد در نعر و چو در اند سیکند خلقه بیامیش دستا در هر در اند</p>
<p>من بخاموشی کنم خلق کلام او تراب اگر شو با من زبان دشمن به گو در اند</p>	
<p>نگر و یاد سر گیسو سواد در اند بقدر خلق سز و تیر از برائے کمال زلفت تا سر بامش صدا ز ثور و قوس بغول دریش ریا کر دست بیایه شیخ</p>	<p>الشاره بیت که نظرات بیت آه در اند در چشم یار ندیدیم ازین نگاه در اند کشید دل سیر بامش اگر چه آه در اند لیکن ز دوستی ریا رفته گناه در</p>
<p>تراب گرین پیش رفته سبز خطا با بیاری با باران شود گیاه در اند</p>	
<p>ساقیا صیغه بکام من بریز ساخته و تمام بهم بر باد عفتل در سرم چوبی بود اسه پها اگر تو سے نوشی شراب صفا</p>	<p>باد و گلگولہ بحسب اہم من بریز آبرو کے ننگہ زانہم من بریز تھا کہ بر سودا کیے خایم من بریز رزق ہیں اور وہ سہ ہنجام من بریز</p>
<p>گندی رنگت و نخواستیم تراب دان گندم بد اہم من بریز</p>	
<p>دولت الشین</p>	
<p>گر نگر دی یکہ قدم رنجہ موسیٰ بیج کس من اسیر غم رقیب سید ہانہ نوش منت</p>	<p>صہ جہاں دار بخون از کی کس کی است و کس زایع با گل ہنشین گزاید و کس در کس</p>

<p>ہر کجا شدت است بہتہ بود آنجا کس نیست ہرگز اتقا قش درکت و چش و پس بحر در طغیانی از ساحل نہ باہر خار و کس</p>	<p>بے علاوت نیست برعلیش خالی سیاہ وہ چہ یازم سر فر دمی آید از شان حیا از کنارم و اعظا بر تہیز سے جو شدہ سر شک</p>
<p>در فراقت این قدر کے زندہ ایماندم تراب سوچ اشکم گرنی گرد و پیر نجیب نفس</p>	
<h2>روین الشین</h2>	
<p>بدگمانش عبت کرد ز من میرا بشش کشت اغیار بایں حیلہ مدغم و یار بشش سر من باد فدا سے قدم در قمار بشش جز اجل کیست کہ آید بسر بیار بشش جز من خستہ کہ باشد تھرا از گفتار بشش نگذاردیم سسورا و درود یوار بشش</p>	<p>در دل من نہ ہوس بود و بجز دیار بشش او پئے کشتن من مشورت از غیر کند شب چہ آہستہ دلہم بزد خرامش از ناز جاں بلب شد بقراقت ز غم تنہائی میدہر یار جواہر سخنم در پردہ واعظا از پند شود در دسرم افروز تما</p>
<p>یار و خواب و رہش نگرانت تراب مصلحت نیست کہ ایما وقت کنم بیدار بشش</p>	
<p>کردہ خویش مثل ہست کہ می آید پیشش عشقبا زست نداد و بجز این ملت و پیشش اے کہ از دست جفائی تو جفا و کس پیشش شہد دولت نتوانی خورد و نایاں نیشش خود بخود ہر تو رسد زرقی بقدر کم و بیشش راست چپ سنگر خطر مہیار از پیشش</p>	<p>گشت رسولے جہاں عاشق کو تہ اندیشش دینداو عاشقی و قبلہ او محشوق مست نظر سے کن ز کرم سوئے من مشتاقے پھوڑہ نور غسل نیشش رنڈا ایل اول ہر روزی تو چرا گرد جہاں میگرددی چشم برستہ ز اغیار و نظر دار بیار</p>

	<p>یاد هر چند کند جو او جان بر سر او جز به مناسبتی نباید از تراب و لریش</p>	
<h1>روغن القین</h1>		
<p>هر روانه را اولی خوش آید نقاب شمع در بزم گر پسند نبود می بجا شمع خانوس خوشنماست چینه احتیاج شمع از باوشند که نشود انقلاب شمع پیش آمد او ز بے ادبی در جناب شمع که سونخته ز نار و جلال است شمع هر روانه آو سر زنده در جو آب شمع و دم هم نزد که ز خطا و صواب شمع پروانه که همیشه بود در رکاب شمع</p>		<p>سوزد اگر چه بالی و پروانه تاب شمع که می شد او بشیرت خانوس محب برقع بر آستین باو بساری اگر دهر گرد و چون منطفی بیک دم زدن چراغ بسیور شمع عبس پر وانه را سوخت پروانه گر خواسته از شمع اختلاف از شام تا بصبح بحالت گر گستم گلگیر ز سپاه ز بانشن برید آه گفتم زیار قبر به تو خواهم بام</p>
<p>بے جلد و فصل یاد نصیب تراب شد پروانه شد بر سنج و تعب بار با شمع</p>		
<p>فروتنی بمن از من بے سجود و رکوع بگایدار تو خود را ز فصل نام شمع جواب نامه من کردی قلم فرغ بصوم دهر بهر کن پیشانی و بخور</p>		<p>از دل بطاعت حق کوش با شمع اگر ز آتش و تیغ به دل خنجر دارقا ندانم از چه جهت یا رسد ز من بطن طعام غله و شراب بطور گر خواهی</p>
<p>تراب آں سینه هر شب ز من فرود میاست بر در من از غروب تا طلوع</p>		

روغن القنا

<p>نیمہ ذرہ در کشور سلطان عشق کروم از دست جنوں صدیب چاک گر بصر میروم گاہے بدشت عاشقان محنت کشند و جان دہند جز غم و دور و ملامتہائے حنلق کشتی صبر و شکیبائی شکست مصرفہ بر حسب تہ آہے عاشق است</p>	<p>شد ہتیا کیرم سامان عشق تا کعبن آہے مراد امان عشق ہر زمانہم تاج فرمان عشق بوالکوسس بگر یزدان میدان عشق جنس دیگر نیست ورنہ توکان عشق جوش زوازل چنان طاقان عشق از براتے مطیع دیوان عشق</p>
--	--

حسن گرو سے حسن بوئے تراب
 کرد مارا بلبلی بستان عشق

<p>خوردم از نیسیر نگہ پیکان عشق واعظا از حسالم ترا نمود محسب ہر چه باد آید من سر وادام عشق فرو وازدم سما زندگی شربت دیدار باید غیر ازین ہر کہ از سوز و رول آسپے کشد فایہم کردست از ناوس و ننگ کیست محرم باکہ گویم حال خود</p>	<p>کرد تیغ ابروم شہر بان عشق از برم بر خیر کے نوادان عشق در رؤ سلطان عالی شان عشق نیست جز مردن و گردمان عشق چارہ کے سنازند بیاران عشق گویشش از نو گرفتاران عشق بہت ہر من ایر قدر احسان عشق بادشاہ و قتم از قضیان عشق</p>
--	---

تا بکے طال اللساں با سٹی تراب
 لب بہ بندو تن ہزن ایجان عشق

رویت الکافارسی

<p>کرم رنگا جی شاکم نیست از تیر و فد رنگ مینر کم پیش لب با قوت با من کس رنگ سے نماید چہرہ پارم ازیں رو سبز رنگ تنگ می آید چو سے بیدار در راه رنگ کیستی در راه من آنگاه سے بے نام رنگ قدر آئینہ چہ باشد گر باند چو ز رنگ</p>	<p>حربہ دیگر نہا شد اقیامت بہر جنگ گوہر و ندرتش میگردد ز لعلش بوسہ با عکس خط و زلف در آئینہ زوشش قفا گاہ گاہے در بے میگردد داو با من دو چہا اکاش در کویم شکستہ پا شوم تا گویم سبزہ خطش تر شہدین بجا باشد عجب</p>
--	---

برقدش باشد قہا سے سبز گوں زیبا تراب
 سرد ماہر گز نزد بید جز لباس سبز رنگ

رویت اللام

<p>نما کے نہاں واری زمیں این نام و مینا بخل گیرم چہاں روز سے ترا باہد متا در بخل دار و رخ لریہا سے تو صد با تما شاہ و بخل دل نیست در پہلو سے من ارم سو دار و بخل</p>	<p>ساقی بہا کر فیض سے دارم ہوسہا در بخل یکے زعت سے وصل من آخر گزود تا بہ حشر ناحق روی سے گلبدن بہر تما شاہ چمن گو میکشد در کونے او گئے برد بر بونے او</p>
---	--

شوق شتا گر باشد لے آشنا سویم بہا
 دار و شراب از شاک خود بہ قطرہ دریا در بخل

<p>زمیں رو بلند گشت چمن فحرت ہلال خم گشت چوں کماں بختک قامت ہلال باہر سپہ صاف پہنچے طلعت ہلالی</p>	<p>ہم شکل ابرو سے تو بود صورت ہلال مژگان چو مثل تیز زوارستی نشان رضا رسادہ خوبی ابرو نمود کرد</p>
--	---

کے ابرو کے توہینیم پو شتم نظر زرخ	بیتد رو کے خوب پس از رویت ہلال
غیر از سواد ابرو و حسد ابرو تراب میلوع بیج کس نشود ظلمت ہلال	
روپین المہم	
<p>من ازوے کہ خدا از کناریا ریشدم ظالمتم ہمہ بیگانہ و بیگانہ کسنند صباح مرغ چین گفت بائے اے صیاً نکر و یار قدم پنج سوئے من یکبار چرا بہ سخن چین زخ کنم سوئے لالہ چرا نہ عارضن و قلم شود پریشانی ز شکر و شکوہ گذشتم بیارے گویم چہ وصف آں بیت کافر کنم بنام خدا</p>	<p>از سیل اشک روان بھر بیکیا ریشدم ز دور و یاد چہ رسوا درین دیار شدم اسپردام تو در موسم بہار شدم اگر چہ گریسدا و ہزار بار شدم کہ خود ز داغ دل خویش لڑا ریشدم کہ مبتلا سے خم زلف تا بدار شدم کہ اختلاف حمود تو بہت را ریشدم خوش ندیدم و نا حق گناہکار شدم</p>
بیک نگاہ تراب از خودم نما نہ خیر بچشم ساقی مخور تا دو چار شدم	
<p>چو بخنوں ہدم و یار سے مدارم نماں چوں شمع در سو رو گنازم شدم محوسہی تہ سے گل اندام دلم چوں لالہ پُر داخت و پرنوں چو رو کے سادہ و زلف سیاہت چو ساقی توازن بدگمانے</p>	<p>بکھڑ و حشت سرو کا سے مدارم عیاں جس نہ آہ انہما سے مدارم ہوا سے سپر گل از ای سے مدارم گلے دارم سے خاک سے مدارم دگر جمع و شبہوتا سے مدارم چہ جاسے کہ اثکا سے مدارم</p>

<p>روح دنیا سب گیسو پائے زارم طیب اندوار و جس کے سر نہ ہو چھو</p>	<p>کہ خوف از کثرت دم مانے نہ دارم بجز وردے تو آرا لے نہ دارم</p>
<p>تراپ از من چہ حاصل جزو عاتے فقیرم دام و دینا دے نہ دارم</p>	
<p>شدم فقیرہ از عالم فراتے دارم بیائے بوئی من سرفرو کند شماں بہن اگر سرو کارم بود پتہ چکے چرا نہ شکر کم ہر زمان من از دل و جان</p>	<p>خوشم بحال کہ انا کہ دو تے دارم فزوں ز اہل دول جاہ و کتے دارم بدل بیارم دار غیر قلو تے دارم کہ دل بواج خداوند نعتے دارم</p>
<p>ہمیشہ ہر کہ بود ہمیشین یا تراپ ہاں عزیز تہائے صحبتے دارم</p>	
<p>از نرد بدست خواہد پادہ ام ساقی شفق کہ ہوشم برود است از دراز عالم اگر واقف بود گوہر مجنون پائے بخیرم چہ نعم وحش از عالم شدم عالم میریں عکس شاد بہت در من ہر جہت آنکہ بر گم داد سر بہ زہم نمود</p>	<p>پیر مرغ را صاحب بجا وہ ام سر فرو بر با سہ او آفا وہ ام از ادب بند قدم بر جا وہ ام از ہمہ قیہ خورد آزا وہ ام ہچو آہو سر بھرا دادہ ام از آنکہ چوں آئینہ لوح سا وہ ام ز نیر شرا نشن بوسہ سا وہ ام</p>
<p>آبرویم کے نیشزاید تراپ خاک راہ پر دم شد ز اوہ ام</p>	
<p>اسے آدنت کشتہ آہم دور از سر من قدم میگیرن</p>	<p>از رفتن تو حسدا پتا ہم نقش قدم تو سچہ گاہم</p>

<p>شیریند و نیند و نیند و نیند دوزخ و لعنت و لعنت و لعنت باشد بخدا همی گستاخیم اثبات نشد در لالهیم گویم آری چه پادشاهیم من هر خراب خالفتیم</p>		<p>از چشم سیاه و شرکینت از روست تو روز روشنم شد بدین خصلت نیک بود جز لغی و جو غیسر کردن گویند شده فقیر کوبیش گرد بر خراب را نسیم بخ</p>
<p>گر خاک رهش قراب کستم بر باد نسیم که رو بر اهام</p>		
<p>بجندی در خود نمائی یا قسم صد نوا از بینوائی یا قسم در رسانی نارسائی یا قسم پیشس یاران عشقائی یا قسم</p>		<p>تا چو آینه صفائی یا قسم بچگونگی خاوشیم گویا کتم دور شد از شیخ سرفراز بد نمودن هر کمال غیر را</p>
<p>رندی دوستی نه بگذارم تو را صد بلا در نارسائی یا قسم</p>		
<p>در جرس وار بعد از آنکه فرود شویم خوشم از درون آنچه خوشم با ده بیخوشیم خوشم ما هم از جامه پنهان درون خوشیم خوشم حلقه گوشش ترا حلقه بگوشیم خوشم</p>		<p>غنیچ مانده اگر رنگ و نور شیم خوشم گوید ام از نمک و خشک لب چشم تریم دوستان گریه صافست نصیب و گران گوهر آینه سرگوشی تو نیست چه در</p>
<p>گر چه طعون همه اهل صلاحیم تو را چه نکهت قبول هست با ده فرود شیم خوشم</p>		
<p>ریشام تا بسحر چه شیخ میوزم</p>		<p>نیم سوس چون گذرد از عینت شب روزم</p>

<p>سحر گنگی که تو آئی نظر شب قدر است بره براتے خدا و پرستے خود جا ایم بپوش آمدن از عشق رخصتم نبود گنگے ز دست جنوں جامہ پارہ پارہ کنم بنواب بوسہ لعل لبش میسر شد</p>	<p>شبے کہ جلوه نمائی تو هست نوروزم کہ از جمال تو من سیر سیرہ اندوزم ادب چگونہ ز اشستاد عقل آموزم گنگے ز عقل گر بیان چاک سپدوزم چو کامیاب نمودت بخت غیروزم</p>
<p>ببر درین شب تار یک یا رگر آید شراب شمع بدرگاہ کاظم افروزم</p>	
<p>نہ لکھوارم نہ غم دارم نہ دلدارم نہ دلدارم نہ محبوبم نہ محبت دارم نہ منصورم نہ قطارم نہ باکس شفقت دارم نہ برکس شفقتی آرم نہ شرمم نہ ویرانم نہ مسجد نہ بخت خانم نہ شیرینم نہ نر دارم نہ قمری ام نہ شمشاد نہ چونم نہ دیوانم نہ نازانم نہ فسر زانم نہ شام بیل و نئے گل نہ ریجانم نہ سنبل نہ بے صبرم نہ شکینم نہ در تلون و تکینم</p>	<p>نہ در خیرم نہ بخیرم نہ در کارم نہ بیکارم نہ مخورم نہ سرشارم نہ بیوشم نہ ہشام نہ خود با تکیس پارم نہ خود از لہجہ بیزارم نہ در بزم نہ کاشانہ نہ در دارم نہ دیوارم نہ پائدم نہ آزادوم نہ در داسے گرفتارم نہ چوں شمع نہ پروانہ نہ گلچینم نہ گلزارم نہ ساغر گیرم و نہ نعل نہ میخارم نہ خنجرم نہ در دنیا نہ در دہنم نہ تہیچم نہ زارم</p>
<p>شراب از خود ہمہ محوم نہ در سکر نہ در حرام نہ ابل نطق و محوم نہ از علقائے خیابم</p>	
<p>بہر در سے کہ غم شمش جہت ترا دیدم شود ذات منترہ از من میسر لالا خردست شاہد مشہود عارف و معروف نہ واحدت نہ کلی نہ عین بہت نہ غیر</p>	<p>پیشتر دم کہ توانا دیدہ کرا و دیدم چو گویم از تو کہ بے بیان و بے چرا دیدم براہ معرفت میں طرفہ ماہرا دیدم نقش ز جملہ اصفا فایا ماہرا دیدم</p>

<p>از فوقی سبح سلمات تا شرفی ویدم که غیر حق بر بستان و اختر ایدم</p>	<p>لیا قسمت بچمن محسب یار موجودی حق سرت آنکه انا الحق گفت و میگورید</p>
<p>ایم بجانب معشوق میسر وند عشوق تراپ را سوت عشاق رهگور ایدم</p>	
<p>پاسے تا سر تر چوں کاغذ تم دیدہ ام در عین امر و زبے تو رود و ماتم دیدہ ام چوں تو معشوقے بر پروتیکم دیدہ ام ایم دل من بر زخمت آشفته شدیم دیدہ ام</p>	<p>ظاہر است از گریہ احوال دل محمد دیدہ ام گل گریباں چاک و لبیک نال زن کردیدہ ام سیر عالم کردہ خواباں را تا شا کردہ ام دیدہ دل ہر دو کردم نذر و سے غریب</p>
<p>چوں میباشم و میدم نگران بسوئے دل تراپ کا ندریں آیتند روئے شاہ عالم دیدہ ام</p>	
<p>نمیدالم چه محفل بود شب جائیکہ من بودم چه حسرتنا کہ محفل بود شب جائیکہ من بودم چه محزون دار حال بود شب جائیکہ من بودم پر کجسی چه منزل بود شب جائیکہ من بودم</p>	<p>شہ ہوشم بود و سنے دل بود شب جائیکہ من بودم رقیبیاں در برشیں بود و من ڈو از در شب جائیکہ من بودم نشہ از زلف غمخوارش مجال بوس تراپ بدلی برگزیناید بازا از کوش کسے یارب</p>
<p>تراپ از تیر مژگانش جلائے نیم جاں میشد عجب آنبوہ لبھل بود شب جائیکہ من بودم</p>	
<p>مرگ ہم امروز ناخوش گشت از من یار ہم دائے قسمت و طمنم شد یار ہم انخیا رہم سے برم داغ فراق و حسرت دیدار ہم صندلی رنگستان رضارہ و دشا ہم طلحی لطفش و سے گویش شد گیار ہم</p>	<p>از سحر تا شام وصل او نشد کیب از ہم از برائے خاطرش خلقے ز من رنجیدہ است در تمنائے وصال یار جاں آمد بلب بر سر و رویش ز گیسو مار سچا پشت زانکہ گر چه کردم رو برویش بار با آیتند را</p>

<p>گر گویم حال خود سوزم و گر گویم گمشد</p>	<p>طاقت اخفا نداردم توت اظہار ہم</p>
<p>اے تراب از شوق گفتی شام آخزلال کاشم حرفتے شنیدم از پس دیوار ہم</p>	<p>چو در کتیرہ سزاغبار بستہ شدم اگرچہ سوختہ رسم ہم بچشم چہ از غنا ہے قلم تو دست یک شادی سرم ز رنگ شکستہ ولم از تنگ شکست</p>
<p>ز بند تقوی و ہم زہر و دروغ و کتیرہ شدم ولے بر تو چو کتیرہ چستہ خستہ شدم چو بچہ ہاں بکنور تو دوست بستہ شدم مکن زیادہ ازین قہر پس شکستہ شدم</p>	<p>تراب لائق اظہار نیست حالت من چکویم از تو چکوہ خراب و خستہ شدم</p>
<p>گفت از دیدہ شہود خود گدگفتیم بچشم گفت سے ہیں ہر کجا ہم جلوہ گر گفتم بچشم گفت یہاں صورت مانی تر گفتم بچشم خاک راوس مکن از اشک تر گفتم بچشم گفت چوں بیدار ماندی تا سحر گفتم بچشم</p>	<p>گفت خواہی دید ہم با و گر گفتم بچشم گفتم از پیش نگاہم گر روی جویم کجا گفتم از دیدار تو مانع رقیب ہاں بی شوند گفتش چو ز گرو باران ہم بگویت گفت لیک گفتش بے روستے تو شبہا ندیدم روستے خواب</p>
<p>گفت ہر وارم نقاب از روستے خود لگنے تراب طاقت نظارہ اشس داری اگر گفتم بچشم</p>	<p>نقد جان ردلی بکفت دارم خریدار توام اگر بہر تخم زنی کے سر کشم از کار عشق نے ز طور آگاہم دنیے واقف از سر تکلم اگر سرفرازم نکردی از نقد بس خودم از سبب جان بخش خود بہر خدا خستہ بگو</p>
<p>خویش باگم کردہ ہم از بس طلبگار توام نیست کارم از سر و نحو سر و کار توام حرف آرنی بیزنغم مشتاق دیدار توام اوقتا وہ سرنگوں در پاستے دیوار توام لے سے جہاں بلب از شوق گفتار توام</p>	<p>نقد جان ردلی بکفت دارم خریدار توام اگر بہر تخم زنی کے سر کشم از کار عشق نے ز طور آگاہم دنیے واقف از سر تکلم اگر سرفرازم نکردی از نقد بس خودم از سبب جان بخش خود بہر خدا خستہ بگو</p>

<p>بندیش نبض مست گویا موج رفتار تو ام ز کس آساید خود و مخور و سرشار تو ام من هر صورت شمس و ناز بر دار تو ام</p>	<p>تا بدل یا دشوارم تست دارم زندگی تا دو پاردم گشت چشم پر قرن بدست تو خواهی از نازم کشی و خواه بر دارم کشی</p>
<p>گو تراب از قید گفت چه سر و آزا است من چه قمری طوق در گردن گرفتار تو ام</p>	
<p>عاشقی پیر تو جواں دیدم هر چه من اندر من جهان دیدم با یقین به شک و گمان دیدم هر کجا جسوه بتان دیدم من هر پرده اش غیاں دیدم که ز رخ یار حسر باں دیدم در دل عاشقش نمای دیدم در عیش هجو تا توان دیدم</p>	<p>مطرف عشقه در من زمان دیدم همه بودت عکس آن عالم و ز همه محذات تو رست دیدم بی تکلف خدا بسیار آمد آنکه دار و دهنار پرده حجاب که بسوخته رقیب چشم فستاد تا نیفتد لظس بر چشم دیدم چنان بسبب هم که توان آمد</p>
<p>کس ز معشوق و عاشق است تراب جمله خود را در من میاں دیدم</p>	
<p>بار با سپر بوستان دیدم در چین رنگ ارغوان دیدم هر کرا سحر باستان دیدم سو و این جا همه زیباں دیدم کانه و رفت کاروان دیدم صبح یکبار هاشش روان دیدم</p>	<p>فصل گل دیدم و خوان دیدم چاک در سینه و آن رخ بر دل دیدم روسته مالید آخسره او بر من عیشش و دنیا و باالی عاقبت است دلی نه بندم در من هر که سخن هر که این با چشم فرو کش شد</p>

<p>دیدم اورا ترا پادشہ و جہانم اسے کجا دیدم و جہاں دیدم</p>	<p>ہرگز کہ از سب عشقت چگونہ چشم دیکہ رفت خطاب است در کجا فقیر و بنحوہ سخنیش خود کراشم چو عنجبہ سر بگریبان فکر و خیال نہ من کباب خورم نہ شراب میوشم برا و وصل گرا ز خود ہزار دیکوشم</p>	<p>خیر ز خویش نہارم نہ بسکے ہوشم بے بگنہم و چون بندہ سجد اش کریم مرا چو کار خود بیستی و خواہ آسانی ز ترس باو خزاں در عین نمی خندم چرا از صحبت من ز ابدال کنارہ کشند بیا کہ بقتدم لطف تو بس است مرا</p>
<p>ترا پادشہ ہجو دشمن در کنارہ خود بگویم کہ جاسے دلبر من نیست جز در آغوشم</p>	<p>کہ دل از شوق جمال تو نہار و آرام چشم بر روی تو دارم و ہر دم در شام بسیںم از دور ترا اگر تو برائی برام او خود از پاوہ شوق تو بود دست مدام نہ کلا سے یہ خطابے نہ پیاسے نہ سلام گشتم از عشق تو ہر چند چو بجنوں ہدام</p>	<p>چندہ بردار ز رخ لے ثبت محبوب تمام یاسنت لے مہ ہے ہر عجاب است ترا گرچہ از منج رقیباں نروم بردار تو بخود از جام شراب تو چو غمخور شدم کہ دل تنگ مرا سخنچہ و باخدیار ب حیف کہ نام و نشانیم خبر سے نیست ترا</p>
<p>دوشس در خواب چو خوش نغمہ مزی میہا خانہ بیٹے کہ ز خود رفت ترا پادشہ ناکام</p>	<p>دو پادشاہ لکھنؤ میان یکت ایہ ہمیں بس است ز پیر طریقتم تسلیہ نہاں بجز تو نیفتہ نظر خدا ہے علیہ</p>	<p>وے چکو ز شو و جہانے عشق و عقل سلیم وصالی بجز تازہ حمد و سبدا انشوی عیان بجز تو نہ بینم دگر خدا شاہ</p>

<p>ز دایم و آدنی در تو من ترانی با</p>	<p>تر است ناز خدای مرا نیا ز کیم</p>
<p>تراب مد شریعت نشان معرفت است</p>	<p>قدم در از نساید مگر بقصد ز کیم</p>
<p>بشیش به گناره م که طلب کار و مسلم سلسله نور نظر از تو مرالطف است در سوز و گنازم همه چون شمع سوزا پیوسته خوشمنه تو بقصو بر تصور وصلی تو بود با عشق طریقی کو طاقت پرواز چه امکان پریدن فریاد که نخلق است ز بیدار تو نال</p>	<p>بر دوازدهم فرود کرده که مشتاق عالم بهر چه نداری نظر لطفت بحالم ما شریفه روسه تو پروانه مشالم هم صحبت هم بزم تو در خواب خیالم بهر تو بود و جوید اندوه و عالم در دام فلکندی و شکستی پروا عالم آه از ستم تو چکنم پیش که نالم</p>
<p>ز دل روز که گردید می طلب چه قلم زده</p>	<p>آزاد تراب است ز قید همه عالم</p>
<p>فراق تو طلب آوردم جانم چرا بیوج از من رخ نهفتی دل تو چون زمین برگشت ای دوست چه عشق از جوهر تو حاشا که زخم ندادم طایفه از ضعف پیری کن قسری جانی تا توانی رسائی گزینا هم در برش آه کون شفقت بحالی غیر وارو جز آنک الله گویم قصه کوتاه</p>	<p>نویدر وصل ده تا زنده مانم چه رود است جویم از من جانم خوش انداز ناخوشیت گشتنم اگر باشد برات احتیاسم ز بیجاوت بحالی ای نوجوانم نیندانی که بپیر نا توانم رسد در گوشش آواز بجانم بپرس از خبر یار هر بانم تراب از شبوی کین است</p>

تا دل بدست یار دل افکار دادم بر بوی آنکه نامسرد جان او رسد گردل فلک نیز گسیلدار شد چه غم سو او تیم ز سود و در باغ ترا چه کار	تو در ار دست خویش آزار دادم بر باد خاک خود بره یار دادم صدقہ برائے صحت بیما ر دادم من مفت خویش را بخیر یار دادم
---	--

زہد ناخویدہ بندہ خوبان شدم ترا پاپ
من مفت خویش را بخیر یار دادم

پاسے تو بوسم دم مرگ کردم تا آنہ گرم بادیم جس سردم تو نہیں گرمی اور میں خندنا بیاز نشین کسی چسکونہ شود تو کس چیز سے تاشن خون وہ چار جاں نیا زندہ شد گو قدرت بخندش دادم گشتہ ام پیر تا توں پر چند	اے صبا بردش رسائی کردم پاسے تا سر چہ غم و دردم بر لب خشک چہرہ زددم ترک غور نیا کشد در دم بہرہ اش خیر نیست نشتر دم دل کہ اور ا بنا ز پروردم نمازہ جو ریت با منش ہر دم ایک در عاشقی جوان ہر دم
--	---

تیس و فر بادیم نکرد ترا پاپ
انچہ نور عشق یار منی کردم

چو لایزہ سے ہوش درستی نقاب اندام کاشمال دم گردو اور فنا نہ زدی جلوہ شب چو آں میخیزانہ سے من قدم نہ چنود صرف در شہر سخن کرو تا میں فکر وسا غم نپیارم ترا پاپ از نرف چشم خود با شک	دست لغزہ دم نکاف تمام شراب اندام نہ چہ با بوسہش سرور کا سپا اندام از دل بر بیان خود پشیمش کجا با اندام گو ہناستہ نیک در جاسکے خراب اندام ہر باد آ باد من کشتی در آہ اندام
--	---

<p>کر میر جانش سوزد پیشم سو پیشم چه کم تر بار پیشم مانند گیس زنده پیشم کز مهر جانش بست پیشم این بیت ترا بی خواند پیشم</p>	<p>قربان بکار ترک پیشم گردنم تو زخم شانه و زرد چوں شهید پیش چشم کز غلش آگشون چه زیاده غولیش گوم در ذکر فاسق بار خود دوش قطع</p>
<p>آن شوخ چه بے و غایب آمد شمر سنده انتخاب خویشم</p>	
<p>راضی ام از تو بخواه بخواب از تو خوشم شادم از تو بخنور و بخواب از تو خوشم صید کرده چه شکستی پروبال از تو خوشم با هر جور و جفاکے تو کمال از تو خوشم گو ترا هست ز من شیخ و طالبی از تو خوشم گرم آید کس دی صفت بر حال از تو خوشم</p>	<p>مشاکی ام از تو بخواه بوصول از تو خوشم فکر و دیدار تو ام کرد و ز عالم سبے فکر جیائے شکر است که از تو ام پریدن ندی اسے کہ در عشق تو نقصان دلم هست تمام بدگیاں از تو نیم گرچه نہ صاف از من در تیر ام کو کہ بیابم بجز از تو مع تمام</p>
<p>خواه مجبور کنی خواه بوسه مسرور چوں ترا ب از دل و جان در به حال از تو خوشم</p>	
<p>در دا که ندانی همه در دم هم در دم رنج نمکنی بر لب خشک زنج زردم دیوانه شدم آه چه تقصیر تو کردم عشق تو روان کرد مهر خانه چه نزد کے دامن پاک تو بیا بود ز گرم جان بر تو خدا سازم و قربان تو گرم</p>	<p>واری گل از ناله گرم و دم سردم عشق تو مرا کرد باین رنگ نمود نسبت بجنوں کرده شکستی هم از پام و نیم طاقت رفتارند از دم خاطر نہ مکر کن دامن نہ پرفشان در عید و دم گر بخنرم تو در آئی</p>

<p>ہر چند ترا پست لیا تو فراموش وارد دل آشفته اویا تو حسرت</p>	
<p>چارہ سار تو منم عزت خائے تو منم گفت خوش باشش کہ غم آبرائے تو منم برقع برود کہ مشتاق لہاسے تو منم برقع افگندہ برقع ہوش زبائے تو منم جلوہ پیرا ہمہ فن زیر قہاسے تو منم اگر تو از عشق شدی پیر عہداسے تو منم</p>	<p>در خود گفتم از تو گفت و دوائے تو منم عرض کردم غم دل کا ہش جانست مرا گفتم ای شرح عشاق حیات جہت است گفت بے پردہ گر بخ خوب مر اتوان بی گفتش اور مر و گفت نسیم دور ز تو گفت از درد و غمت پیر شد و گفت چہ غم</p>
<p>صفت او جو کہم آنکہ زمین گفت ترا پست ہمہ ذات تو منم نیز و راستے تو منم</p>	
<p>سرفرازم کہ سراغ کند بہاسے تو منم آشنائے تو منم مور خدائے تو منم راضی ام بر سمت خوش بھاسے تو منم لطفت کن لے شہ خباں کہ گدائے تو منم در بہاراں بہ سبب بانگ تو اسے تو منم گفت شک نیست دریں شمع برائے تو منم گفت زیں پیش چہ خواہی کہ بہائے تو منم گفت مقبول ہمانے زوہاسے تو منم</p>	<p>وہ چہ سر تا قدم از غمیتہ خدائے تو منم کے زبید او تو آید بز با ہم گلہ کس بہ شمن نکند انجی تو با من کردی ہم شاہاں بگدایاں نظر لطفت کنند تو گلے خندہ زناں گفت زبیل دوائے گفتم از ہجر تو تا یک جہاں شد بر من خوں بہائے دل خود را چو طلب کردم از تو گفتم از دست تو دوائے جہانے شدہ ام</p>
<p>حاشی صورت خوب تو ترا پست اگر دوائے و شیفہ نما زوہائے تو منم</p>	
<p>زبیرنگی چار انگش ثور است میداتم</p>	<p>نیک جلوہ ہزاراں جلوہ یار است میداتم</p>

<p>نہ استغناء جانشین ترائی سے کندہ ہر چند بہر شہانے کہ غواہی چلوہ فرمائی سرست گروم نہ من تنہا اسیر حلقہ زلفیگرہ گیرم بروئے داوایا ناخوش نہاید غفلت کیسو بجواز حکمت اعیان شہانے خوشن لبے دل چگونہ پاک را من مرد دنیا دار را گویم اگر جنت ہوس داری کنارہ کن زب کاوی</p>	<p>چو موئی ایک یہاں مشاق دیدار میداغم ترا ہر خود نمانی ہا سزاوار ست میداغم بہلنے در خم و پیش گزوت است میداغم کہ ہر تاویس یا شہل شہب است میداغم کہ خود آن چشم فرگس از جبار ست میداغم کہ دنیا حیفہ و ناپاک مردوار ست میداغم کہ دوزخ صورت اعمال کردار ست میداغم</p>
---	--

ترا پال تو جواں ہرگز ہی شد ہر دست
ترا ہر سہل ہر دست مددگار ست میداغم

<p>بزرگ شہانے ولی مرا چہ کنم مرض عشق را علاج چہ نیست ہا سجا از ازل ولم بر زلف یار بر قتل دل کمر بستہ بیوفائی شعبار خویاں است اوید شہ نام یاد کرد مرا تا بزلت سماہ او نہ رسید خود بشکل بتاں تو جلوہ گری اندکے در پرہ نشست ہنگو اسے کہ حال کسے نے پرسی</p>	<p>بیدلم کرد و لہر با چہ کنم یار بیاں درد را دو چہ کنم موبو گشت بستلا چہ کنم کارم افتاد با قضا چہ کنم شکوہ یار بے وفا چہ کنم خوشش من بچہ ز چہ کنم ہاسے از دست نارسا چہ کنم بیت پرستم نہ لے خدا چہ کنم بیش از میں خاطر شما چہ کنم باتوا اظہار مدعا چہ کنم</p>
--	--

ترخ بسوسے تمرا پسا کردہ ہو
پریش حال میں گدا چہ کنم

<p>دلا آرام تو در عشق و شواہت میدانم مرد چون نخل بر رویت نماز است میدانم دو چاکرش کے شوم نوا دلے اولیٰ شوقی اگر دم تلکام از دستے اگر جوتے ترسش گوید شد از رنگب خاد دست تو ستا و نیز غم زریقی خودی کفر ستائے خودی خدایا او کن بخورد</p>	<p>کہ ولادت تل افکار و دل از اہمت میدانم نگاہش تیر و پیش تر کہ خوشا اہمت میدانم بقسل عاشقان ہر وقت تیار است میدانم لعلش ز شیرین شکر ہر است میدانم ترا از خون عاشق نایق انکار است میدانم و گر نہ رشتہ تبیح ز تار است میدانم</p>
<p>ملاست کردش بیجا نصحت را چہ دخل زنجار ترا بے ز عشق او مجبور زنا جاہ است میدانم رد نصحت المقول</p>	
<p>بے اقامت و انباشد و لا یبھا لیسرے بیان دلم ز شوقش برہ نشست ز پا شکست ز بوش دوست رسد چگونہ کہے بیجا مال ہست چوں مرگ ز توبہ بگو بے تیا و دام گستر کہ سید مکن ز لبیک اکثر</p>	<p>بیرا تو در ری پارخانی ہمیشہ خورشید ہست میرس حاشی خواب خست نہ با دشمنی چکاندن محال باشد کہ تو جان گذار کس جو جائے ماندن کہ بیاید زہر ز جان اور مریا لعل گلشن چو تار ماندن</p>
<p>ترا بے از حق ہمیشہ غاہ بکھن و طریق احمد حالے بدین خدائے گفتار بگروم خدائے ماندن</p>	
<p>لے گرفتار خودی طمن ہر رویش کن جاں سلامت بری از نفس درویشاں ہر چہ مقسیم تو حق کرد ہماں خواہی یافت شیوہ آدمیت گیر کہ آدم ز ای حاضر مجلس مردان خدا باش مدام راحت در دل مخلوق رساں تا مقدور</p>	<p>غیبت پاک در و نان صفا کیش کن نقد شیر مشو و شمنی خوشیش کن طلب جتہ از قسمت خود سیش کن زندگانی پیو خروگاو بجز سیش کن صحبت مردم بد وضع و پدا کیش کن بچاس را ز خود آزرہ و دل بیش کن</p>

	<p>مرشدت ہرچہ نہاں گفت عیاں حویٰ تراب لب با سار کشا بیج پس و پیش کن</p>	
<p>کہ ہر فاقہ گاہے نیا بہ بر مزارِ من کجا گیر در فواہ پند نامح صبح مارِ من از پا قوت و گھر کرد مردم اعتبارِ من بہ ہیں ہمتی دل را بیا اندر کتا رِ من</p>		<p>پس از مرگ چہاں برگشت از اخلاصِ بزم گر بیاں چاک تا و امن گذشت از کل کارِ من نہ از اشک سفید و رخ تنہا آبرو دادم دل از شوق کتا و تو چو بیتا بست در پہلو</p>
	<p>ہے تیغ آزما کی روشنی یاد دہم کرو آن ظالم ترا بسا میں سخت جانی طاقت آمد پکا تر</p>	
<p>لب بر کشا بگو دمن شے کم سخن سخن تا حالی ماندہ است حدیث کلمن کلمن گر بے حجاب واکند آں گل بدن بدن گشتم بشوق آں گل رشک و چمن چمن</p>		<p>زہیں ہیں میندے گل مینچہ دہن دہن تازہ مکر و قصہ مسترد و بیج کس خورشید خیر و چشم شود نہ منتقل بچوں لالہ و رخ و درم چوں رگس انتظار</p>
	<p>دیگر مقرر مان شود در بخش تراب خواہم بگوئے بار من بے وطن و وطن</p>	
<p>سے فتہ میں طفل کستا خانہ پڑا تو کے من گر نشان عاشقی خواہی نظر کن روتے من شاخ گل بہر خدا انداز و پہلو سے من غیبت در دام ز نشانم جزیرہ پانچے من</p>		<p>در فراموش نیست ضعیف اشک کا قابو کے من چشم ترخ زرد دل پور و دارم غیبت باغباں اگر گل نے ریزی بگر و ترستہ من جاں پشہن بودن صفا دیوہ اور رفت رفت</p>
	<p>یک نگہ کردی بسویش نیم سہل شد تراب اے بقرہ انت بگاہے بار و دیگر سوتے من</p>	
<p>زواع دل بر ہم نقل گلستاں</p>		<p>پے تعلیم آں طفل دبستان</p>

<p>چون ز شام لب ترسید از طربستان مشو در پرده لای شمع شبستان خوشتر از آفتاب اندر زمستان حبش غالب شود بر انگلستان تو کافر بندگی از بنده بستان بست شیرین بهانت شکرستان شده وادی حیرت زگستان</p>	<p>بیم خشک است از عشق او چو پند مریخ در سین پرده اندر آتش ورم بر دم بسیار گرد تو گروم تو زلف از روت ز بکیش و گرد نخواهم از تو جز بستند و نوازند کلام تو صلاوت بخشش و ابا خیالت خواب زگس یک قطره برو</p>
<p>ترا پیچید از وصف بهر خود چه گوید سگام کوشش به از شیر نیستان</p>	
<p>غم نهانی جان را بهانه شد دل من اسیر عشق چه بجز نوم و دان شد دل من ازین طرف عکسب اورده شد دل من آسمان کس قرب ترا آستین شد دل من فرید عصر و حیدر زمانه شد دل من به پیچ آب ز شوخی شان شد دل من</p>	<p>خندنگ عشق بستان را نشاند شد دل من جمال روستی تو دید و زلف دیدن خال ندانم آن مرد دل کش که ام طرفی روم دل رقیب نگرد و چنان ز رشک کباب تو جلوه گاه خودش ساختی بدلت تو کشید زلف مرا خاطر پریشانی کرد</p>
<p>ترا پ گنج قناعت خوش است بهر فقیر غنی ز خواش مال و خزان شد دل من</p>	
<p>تو داتم آجیو گل سب باش خندان تو چو سبب شسته مر اسوزان گریان لب لعلت باز لعل به خندان لبت دید و شد آینه حیران</p>	<p>منم چو لب لبک از عشق تو مالان چه چو پروانه دم از چو تو سوخت دمانت درج و دمانت گمرا دل تو ساد و در و سکه تو ساد و</p>

<p>من از زلف و چین خاطر پریشان چو قفس آواره ام من در میان</p>	<p>تو خوش گروی ز هیچ زمان بکمال تو چون بلی ز خلوت خانه باشی</p>
<p>تو اولاد عسلی مشکک شای تراب از رخ شود هر شکل آسان</p>	
<p>در وصف الواو</p>	
<p>به حسره می ز خلوتخانه تو که می سوزد چسبیده بر دانه تو گرفتارم بدام و دانه تو که نبود هیچ گل سبزه گانه تو غلام قامت جسامت تو که شو خست سدا فسانه تو ندارم حاجت چیسانه تو خیال رگس مستانه تو</p>	<p>بصورتی سپید و بویانه تو تو شمع تنی و پروانه داری بلائی جان من شد از وقت جوانی تو در گشتن پسران بگانه داری بجان و دل بود هر سرو آزاد بزخمس گل چراغش لکه ریز نگاه تو بس است ای ساقی مست ز حال خود چسبیده پیچ و دم کرد</p>
<p>تراب از شمع ایوان ولایت خدا روشن کند کاشانه تو</p>	
<p>باضطراب چو سیلاب میزیم بیتو که مثل ماهی بی آب میزیم بیتو خدا از صحبت احباب میزیم بیتو کشف او دیده بخواب میزیم بیتو چسای بعالم اسباب میزیم بیتو</p>	<p>بیاستناب که بیتاب میزیم بیتو هزار حیف باری زندگانی بد از مرگ شدم ز شوق تو بهیچانه از بیگانه خود با انتظار تو دانهم چو زرگسم جیران بمیرتم که تویی باعث حیات تراب</p>

<p>دیگر چه ایسید ہمیں سے خبر از تو نفع از تو ہمیں بس کہ نہایم ضرر از تو تسخیر مست بدستے و بدستے بہر از تو عشاقی تو دادند نہایت خطر از تو نالہ تقصیر بلبل سے بال و پر از تو تاریکی و نور سبب بشام و سحر از تو پر رسید نہ احوال من سے و گرا از تو آیا از من آخرو کہ اسے نامہ ہزار تو</p>	<p>مرہم چو نشد روزی داغ جگر از تو بے ہر ز جو تو رہائی نتوان یافت کہ قتل گئی گاہ شوی حافظ و ناصر بیخبر در آیند بہ ہرست چه مجال است کہ عیاشی چو گرفتار پیش نظرش دار زلزلت شب تازست ہرست ہر درخشانی قاصد چه نہ وی حرف کہ آبتیغ بر شفقت خط خواند جو ابش قلم اندازیرا کرد</p>
<p>یار ز لکش محو شود جسد تمنا باقی مت تمنا سے ترا اب اس قدر از تو</p>	
<p>جاں فدائے رونے او شد دل بہ نقش مگر شاخ نخل میوه بہرست آنکہ دار و سرفرو ہجرت از رعیت پختہ گرد و آید شوق وقت دور آنکہ از سادگی آمد معتاد بل روبرو</p>	<p>خواہ از عالم چه برسی بندہ عشقم بود سعدت بے ناپ چو خس میکشد سر فلک ہر کس را احمد پیری تصنیف مرو گیت ہر وہ گاہ سپہ بٹوئی روبروے او نشد</p>
<p>آنکہ ہر دم عہد یاری بشکند با من ترا کیست ناواں تر ز من سے دل کہ دل بند و درو</p>	
<p>بس مرده زندہ کرو لب و شکرین تو زلزلہ دراز و پرشکن و عنبرین تو گاہ سے مرہ نہ خشک شد از آستین تو عسد آفرین بقدر شکر حسی آفرین تو کم نیست از کمان تو درین حسین تو</p>	<p>صد شمع بزم گشت آغ آتشین تو دہائے خلق را بکشا کش فلکند است افسوس در فراق تو شہما کہ گیت تم ہر کس کہ دید رو سے تو بے اختیار گفت بہر ہلاک ما خفتہ سب از شہما بس مست</p>

<p>شیطان و منہس و نطق ہمہ در کیمین تو</p>	<p>اے دل در میں طریق منہ بے رفیق</p>
<p>بوسے گرفت ہر کہ بگل صحبت گزین کے بے اثر تراب بود ہمنشین تو</p>	<p>بوسے گرفت ہر کہ بگل صحبت گزین کے بے اثر تراب بود ہمنشین تو</p>
<p>سو بگو کہ دم ملاشتش کر جو دہر موعے تو آب شد آئینہ از نجات پیش روئے تو گل گریبان چاک کرد دست شد ہونے تو پیش عاشق از ارم کتر نباشد کوسے تو</p>	<p>اے نیا ہر اند دل گم گشت در کیسے تو از صفائی دم زدن پیش تو باشد سادگی نے ہمیں رنگس بیا و چشم تو محمود شد تا ہر ماہاں ز کوسے گل گریبان دار و حفظ</p>
<p>ترغ و ترکت پر غضب استادہ بر قتل عام چوں تراب خوں گرفتہ رویا روئے تو</p>	
<p>قطرہ زین شد عقل شکش سوزے تو شد کندر جان دل کیسے تو مزرعہ دل سے چر ڈا ہونے تو بہر قتل دل چہ کم ابروئے تو سبزہ سے آید چسپاں بر روئے تو مشرف موت است نگہ روئے تو</p>	<p>دشمنش ہر دم کہ رفتا کوئے تو کے روز از حلقہ گرفتہ کسے چشم تو از عمر با غارت گرفت نیست حاجت تیر در کف دست شکستے گردو گیاہ ان آفتاب دید حال خستہ ام گفتا طبیعت</p>
<p>نیست چیز عین نفس ماں تراب قسم باذن اللہ بودا روئے تو</p>	
<h1 style="text-align: center;">روینا</h1>	
<p>بیا پاک شب بسویم بے جواب آہستہ کند قطع سارل ماہتا پآہستہ آہستہ</p>	<p>برائے کن لے پری از رخ نقاب آہستہ آہستہ اگر آئی بسوئے من پس از ہے عجب نبود</p>

<p>درین مدت ایستادنت تو یک کتوبه نوشتی چنان باشد ز دیده آستین و دامن عشق نخواند از شرم معشوقه چو در بزم خودش ز لبر تو هم حاصل خود کردی گزاف خود چشم بر بندگی</p>	<p>مثال طفل کو خواند کت بسیار است که نکرده بود کافور آب بسیار است ز خود وقت این منی به صبر تا آب است که گرد خود نخورد دریا حباب است</p>
<p>رضی شاه کافلم مرشد برحق یقین و ادم شوم و اصل بحق من هم تراب است</p>	
<p>پهلو از دست دادی شراب است و دل بر لحظه از عشق تو می سوزد تو می گوی کنیم زخم زهر آبی روان شود هر کجا خواهی از این باقی خواب ستایم دم چشم سپیدایم پدرک تیر می در حال لاک بیاید آمد در فتن کسی از تندی و طغی گرش حرفی ترش نگوید سپاه داری آگه شود بازار است و دم تو بیک نظاره ات غمش شد دل در بخورد و مسکنم</p>	<p>ظرایم کردی ای خانه خراب است با پیش بخت می گرد و کباب است که نخواهم رفت با تو ز در کباب است که شب با من سخن گوی بخواب است خراش شود از راه و صواب است و پهل شکر ریزش جواب است بیا سوخته کن ای عجب با است توان افتاد ز هر درش نگاه است</p>
<p>بنا شد وصل او شکل تراب آخر شوی و وصل شود مطلب بطالب ستمای است</p>	
<p>نبا شد خالی از تو هیچ بزم و منزل و خانه تویی ساقی تویی شارب تویی باده و چیان عسلمان بنده رویت بر زمین بسته بودت بجز تو کیست معشوق که ادم عشقت کو عشق تراب از او سنی گزاف یعنی جلد عالم را</p>	<p>رست با بادی عالم جهان به دست بران تویی زنده جز باقی تویی خود دم چمن تویی در کینه و سپهر تویی در دیر و عهد خانه تویی بر صورت شمع تویی بر شکل پروانه همه با هم بنگارند اند یک کس نیست به بنگارند</p>

سرو قد سے گلڑنے غنچو دہانے تازہ	سے کشد مارا بسیر پوست تمانے تازہ
شد اسیر حسلقہ او نالو اسنے تازہ	رحم کن لے شاید زلف یار نہ ابرجم مکن
جلوہ اشس ہر روزہ سے نیم نشانی تازہ	گدہ پستماہ سفید و گدہ بسیر شو گدہ بسیر
سر بیابیت سے وہ پہر خط چلنے تازہ	پا درختا تو خواہد کرد خفتیہ پا تعال
بہ گمانش کردا دمن بہ گمانے تازہ	گاہ بہ دل یا شد از من گاہ باشد بدو اش
ہچو شمع سے شود ہر دم زانی تازہ	گر چہ در اظہار سو ز دل نہ با تم سے بڑیہ
زندہ سے سازد لبش گیسو چلنے تازہ	گو شنیدم سے کشد تیر نکا پیش یکس طرف
ماہر دمنے تازہ ابرو کمانے تازہ	بروزہ دل از دلبرتی دستمانے تازہ
ترک چشم تازہ ابرو کمانے تازہ	مسعود شد بہر قمر بان دو عالم الاماں
برو دم از دماغ حضرت زونشانے تازہ	یا ز موسیٰ آمد و صلاش نشد روزی مرا
گردہ در عشق با سن استخانے تازہ	از نظر و و دم نشاندی غیر را خواندی بہر

در میان ٹیچر گفتیم ماہر سے خود شراب
شب چہ پر سسش کردا دمن استمانے تازہ

روین الیسا

انچ من سے کشم چھانے کے	انکشد ہیچ آشناتے کے
از تو آزرہ دلی چرانشوم	مانوش از من شدی برائے کے
ہر کہ احوالی من شنیدہ گفت	کس سبادا چہ نہیں فرمائے کے
نالہ عن لیب کے مشنود	اگر گل بہت ہر فرمائے کے

بہ نگاہے دل شراب بود
چشم سے گوں دسر ممانے کے

<p>گر تو اندر کسنا زمین آئی غم نہا شد مرا و تنہائی بارگ اللہ چہ سرور عنائی برو و غم شد بلائے بالائی کردہ شہرہ مرا بسودائی اللہ اللہ چہ شوق زبانی</p>	<p>پاز آید بدل شکیبائی در خیال زینچ تو دل شادوست قامت تو قیامت بر پاست در غم بچہ یاد بالابیت عشق زلف سیاہ و پر خم او روئے زبانی تو دل زمین پر</p>
<p>کے ترا بیت و ادع صبر کند گر یہ پیش نگاہ ستمانی</p>	
<p>خیال خسامہ دور از کار داری کہ شیریں لب شکر گشتا داری عبث از قست علی من الکار داری تو عاشق مثل میں بسیار داری چہ خوش قدر چہ خوش آواز داری کہ پنہاں خاطر غیب بہ داری</p>	<p>دل اگر شوق وصل پار داری از حرف تلخ و جرش کے شوم خوش ہنوز از تمنی تو غم نہ شد خشک مرا مدشوق دیگر نیست جسز تو غلامت سر آزاد و مدتر دوست بظاہر داریت ہا من حیاں شد</p>
<p>مرا سب اشپا پیریش با غافرت بیاگر خواہشش دیدار داری</p>	
<p>در اہل کشف و کرامات نہ نظر شوی بہ گلگی دیگر از خود کستارہ گیر شوی دے کہ بے غرض از زر شوی امیر شوی اگر تو از طلب او کستارہ گیر شوی ہر آئندہ کہ تو ہم آئندہ نظر شوی</p>	<p>گر اندک از صفت طبع خود غیب شوی رسی بہ نسبتہ صاحب بقا باللہ امیسہ بچو گدا پرور تو سودمند بکار خود بخور اندر کستارہ تو آید ہمیشہ در بر عیال گران دین نشین</p>

<p>خدا از کبر و شایانگی که چو تیر شوی بدست عشق مبیساده تو هم اسیر شوی که سرفرو هستی بسوستی فقیر شوی</p>	<p>شوی خلق تو در راستی نشانه اگر سیاه چو مجلس عشاق بر گزاسی و حفظ نشان کسروی و سر بندگیست همین</p>
<p>مرا آب در که تو خود شود ز بارنگ چو ز از حسرم پیر دستگیر شوی</p>	
<p>دانداه را ز و نسیاز عاشقی شمع هم دارد گذر از عاشقی شد چو کسب سرفراز عاشقی گمب بود مشربط نماز عاشقی باشد او از کینه تان ز عاشقی</p>	<p>هر که داند سوز و ساز عاشقی آنچه پروانه سر تا پا بسخت هر که در کار خدا سر نذر کرد می توان کردن وضو از غول هر که در معشوق گم گردد تمام</p>
<p>دنگ زرد و آه سر و من قراب می کند اطسار را ز عاشقی</p>	
<p>بکن بهر خدای خود چه دانی ز بسند خود اگر یابی رهایی نگر و دتا ز بخت هم شنائی مشو مغرور ز ره و بار سائی</p>	<p>شود در سینه خودی ظاهر خدائی انا سخن همچو من صورت من او آ کجا یابی محیطش همچو مای خدا را بے نیاید بیایستی</p>
<p>مرا آب از عشق چو دهاش دهم آنکس چون غم بر ویان خود نمائی</p>	
<p>کس نیاید پیش جز آوازی بر د صبر و طاقت مستم یکبارگی زانکه باشد بندگی بیچارگی</p>	<p>در بنو غم از سینه بخوارگی دلبر غارت گرتاب و توان بے تکلف بنده مجبور باش</p>

<p>به درخشش کرد آنگه در گوارگی گر بر آید نفسش از آفتاب گئی مردی خسته ملتمس بدینسان کار گئی</p>	<p>خدا بخش از دل ترا واجب بود مغفرت از حق تو ای آینه دوست لطف فرما کار سازم شادان</p>
<p>گر بود بی پرده معشوقم قراب کس نسبا بد حضرت و لظا ر گئی</p>	
<p>من چند تا و دلدارم تو بادشاه دایری خود ساقی ز خود شانی خودی خود ساقی اسلامه کفر از تو بود خودی خودی از زهر تو زار و صورت در چشم من جلوه گری</p>	<p>من در سر تو تو دم خود بر من خود سری در محنت تو نیست کس از غیر نای نیست پس مهر آید وین شد ابروت بجان چین کشورت بر جانک من آفت نظر جز تو نیست میسندم دگر</p>
<p>انار داں صرا بجهت از خوشی خود ز یاد کم می شود در حضرت عرفان او بگند زهر و نشه ری</p>	
<p>من نیستم بجز تو هستی من تو هستی هر کیستم که گنجیم در پیر من تو هستی در جمله دست و پا زو چشم و من تو هستی مطلوب عند لیب خود بجا چین تو هستی لے قامت قیامت سرو تن تو هستی شبه مهر عالم افروز نور ز من تو هستی شیرین هم از تو مولود هم گوین تو هستی با کیست کنی ترانی چون خوشین تو هستی</p>	<p>لے بی تو هستیم کوجان من تو هستی گفتی نعمت زان دم در پیر من گنجیم از سخن افریب تو پیداشد است ای من لے دانه تو علیل هم لاله هست هم گل سر سبز باغ از تو قسری بدین از تو لے شمع روئی خیزد پر دانه از تو در سوز لے لیلی از تو بچون می قیس بر تو مغفول مطلق ابد نشانی پنهان ابد همای</p>
<p>هرگز ز باں بخشیدم گزینش از تو نشود گویا تراب نبود در پیر من تو هستی</p>	

<p>نیا فستم بچن چوں تو لے نچکا ہے کے بھوئی تو ساندہ دریں دیانے کے نگاہت کے چشم پر نما ہے کے جوان شوخ کے طفل سخواسے کے سپاہ ناکہ یکے فوج چمکنا ہے کے کھٹ نگار کے پنجہ چپنا ہے کے کنار پار کے پار درگن ہے کے ہمیشہ قمر کے غصتہ بار بار ہے کے زین حجاب کے زونگہ عا ہے کے شرابہ ناب یکے پار غمگسا ہے کے نوید سبزہ کے موسم بہا ہے کے</p>	<p>چو عارض تو نہ یہم جلالہ نزار ہے کے بکھن صورتہ تو نیست در ہزار ہے کے دوختہ آفت ہوشش و قراہن گشتند در وقتہ فاروق و تکلیف و عقل پیرانند بفتح قلعة ہجرت کفایت مست مرا دو چیرہ دست ہمیشہ ہونہ خون آلود خدا ازیں دو یکے ہم کز نصیب کسے دو مشیوۃ تو مرا حاجت ہلاک کند دو عامل اند میان کنار دوس توام دو چیز خاصہ گلگشت بوستاں باشد دو چیرہ سلسلہ جنباں بود جنوں مرا</p>
<p>خلاف عفتل روی ترک ننگہ ہم کن شراب لازم عفتل نہیں دکا ہے کے</p>	
<p>برو خوابا ز دیدہ ام تا پیر افسون کے ایں کھن پاسے تو رنگیں بہت از خون کے یک نظر با ہم نیم در عشق ممنون کے رحم سے آید مرابہر حال مجنون کے یک بیک گردید ایں دیوار منقون کے ہانگرد و ہج کس شافت ز منقون کے</p>	<p>گرد مخورم چو ز گس چشمے گون کے کروۃ پامان از دست حنا و لہائے خلق خود بخو و سوئے من سکیں دیدی از غضب پانہ بنجیرم چو دید او گفت در کویم میا ناجرا سے دل چوے پرسی نام پیش ازیں نے نویسم یا خود را نامہ بے نام و نشان</p>
<p>سمرۃ دنیا لہ دارش نیست بے چیزے شراب ترک من امروز دار دلیل شجون کے</p>	

<p>دویدہ چوں آیتہ جبرائیل بر لبے کسے سے برد از خود نگا چشم من مونسے کسے فتنہ دین و دم شد زلف ہندونے کسے گز توئے آید ہوائے دلکش بھونے کسے خور وہ ام آنا باطن نغم ہر رتے کسے گشت صحن سین ام رنگا و آہونے کسے</p>	<p>دل چو شان دست سرگرداں بکسیرے کسے بخودم کرد مستی لب جلوہ روستے کسے کرد آشفتمہ خیالم غیر میں مونسے کسے از کجائے آئی تھے پیک صبا جانم فدا نیست : رخا ہر نشانی بر تم از نغمہ بیخ چشم فتافی و لم را وحشت از خود میدید</p>
---	--

کس چو داند از مکان منزل عشق تراپ
 باشد افتادہ برا ہے یا سر کوسے کسے

<p>آہ بہ نظر پہچو ہلا لے سر شامے دل برد از دستم صنم کبک شر امے صید شش نشو و بانہ گرفتار ہد امے از جانبہ جانان شد اسامے نہ پیا مے یا کسے کہ دل آزار دو رنجہ ہلا مے در کو چہ کن یا رچو آید دوسہ گامے واری تو چہ التشنہ لعل لب چامے ما دم ز لب لعل توشتاق کھامے تا ہم سخن قدر و قادر قلامے ماند بہت ز فانی شدگان قصہ نامے</p>	<p>اہر و کسے ثبت جلوہ کنال بر لبہ بامے طر و رو سخن ناز جہاں آفت جانست از بیخ و نغم زلف کجاست رہیدن در ہجر نشستی کہ وہ وصل طلب دا یا کسے چہ امید دست از و لطفہ مدارات دل نذر ہرم سر نہم بر مستدم او صد جام لہالب بھر نیال وہی آخر چوں غنچہ گھے لب نکشائی بہ تکلم آزاد نمودی و ز فرستم ز در تو کویسلی و مجنون و کجسا شیریں فریاد</p>
---	---

پوچستہ تراپ ست صنم دیشاہی
 نیکو تر از لب نیست مقررے و مقاسے

<p>غیر از لب نیست دولتی دل بپای کسے</p>	<p>سنبل زلف کسے یا گل رخسار کسے</p>
---	-------------------------------------

<p>در غصم جگر مشفق و عمو ای کے لے دل آزار مشورہ پہ آزار کے نالہ کر کے واپس دیوار کے دل مشتاق کے ششہ دیدار کے بیکے راکنی باز گرفتار کے</p>	<p>یار عمو ار ترا ہر کہ بگو یہ غلط سمت عاقبت خوب نہایت ستم و جور و جفا وہی شنیدم سرور ہے کہ یا وار حزیں در طلبیدن چه کم از ما تھا ہے آب بود یارب از دام محبت بریاں زود مرا</p>
<p>جانے یا ہم پھساں پہلوتے مشوق تراب در برشش نیست جو اختیار روادار کے</p>	
<p>نہم پاتے تو سر نامر ایشا زاری تراست شیوہ بیرجی دل آزاری زیادہ تر بود از گلر خان بازاری کہ سیم قلب بصراف بر دو پا آری</p>	<p>خواہم از تو کہ پر شتم سر نیاز آری بحث بود تو آفتید و دمنز ہما بستے کہ پردہ نشین ست قیث قدرش مرو بہ تیرہ ولی در حضور ہما و لال</p>
<p>تراب خود ہمہ کار تو ساقہ کرد جو رخ بسوتے خداوند کار ساز آری</p>	
<p>کہ نہاں گشت دلم پائے بزنجیر کے واگذارید تن خویش بقدر کے خواب ہارا نبود حاجت تعمیر کے ہمیش رفتست کجا پیش تو نظر پر کے وانہ در دام نہاوی پئے لتخیر کے دیدہ ام گشت نہاں خانہ تقوی کے گشت گر و پیر کے باعث تقصیر کے</p>	<p>دہر در پردہ گر زلف گرہ گیر کے دوستان دفع قضائیت بتدبیر کے آنچہ در شب نظر آید بسم دیدہ شود لا جوا ہم لب بعل تو بیک حرف نمود نقطہ خالی تو در حلقہ کاکل ستم مست چشم پوشیدہ ہما از جلوہ جانال شادوم چشم رخسار تو دیدہ دل من گشت ہلاک</p>
<p>بگوز نوح کہ باز آہرست طوفانے</p>	<p>زدیدہ ام مشو و غصہ اشک سہلانے</p>

<p>من و امید وصال خیال جانمانے بیرون حشر شود دوست من بدمانے شکست خورد و دین کافر اسلامانے</p>	<p>اگر ہجر مرا نیست ممتنعے حیالی اگر چہاں زخباہم فشا نذر دمان اند مگو کہ زلف بر پیشفتار و غم گردید</p>
<p>شراب شعر تو دیوانہ کرو مجھوں را کنوں رواست ترا انتظام دیوانے</p>	
<p>ز سوز عاشقان پروانہ داری تو صد ہا عاشق دیوانہ داری سسر آبا و عمی، پیرانہ داری پیرا خالی لبہ پیمانہ داری اگر بستہ در مہمانہ داری عجب تیر و گمانی ترکمانہ داری دماغ عالی و مشاہدہ داری تو با من مسرور داری یا نہ داری</p>	<p>قنن از سوزش پروانہ داری نبود؟ شفقہ تبیلی، بجز قیس بیاد کوئے من رونے گرا لطف لب لب جام خواہم ساقی ازئے طریق، پیروی مسدود گردی دلہم قسربان ایسا مگر گمان آبرو نواستے ماگدایاں کے خوش آید مرا سے ماہ با تو آفتے ہست</p>
<p>شراب آوازہ عشقت فزونی کہ با وہوئے خوش مستانہ داری</p>	
<p>وز شب سجود حجاب تاکے خاکوشن تو در حجاب تاکے و بگر ز جفا خدا اب تاکے از خاک من بجناب تاکے ایس چنگدہ دین و باب تاکے سرگرم شد اب بجناب تاکے</p>	<p>از زلف بر رخ نقاب تاکے عمر بیت کہ ساتل و صالم از ہجر تو منو خستم سرابا دایمان تو در کفشن نیاید مطرب ہزار سارول را ساقی قدحے ز عشق پڑ سکن</p>

حرفے نمکذنب تو با من		با غیر چنینی خطاب تاکے	
سویش منگی ز لطف فرما		آزر و گی از تراب تاکے	
ز حال خود چو گویم محرمے دارم نہ محض اے		مرا افتاد بیا بے ستمگایے سرو کاسے	
بے کافر اے دلفریبے فتنہ پیراے		بر من زاوہ مشونے پرورش آگندہ مرقاے	
جو آنے آفت جانے بلائے دین ایمانے		دیش او ناو تا بلانے سر الغش شیب تا بے	
بقامت سرور عنایتے لطافت فہرہ سیمائے		ز سر تا پا خود آراکے قدم با فری سیمائے	
پیرس از وصف آں دلبر کہ بود مثل او دیگر		دل و زبے دل افگائے دل آبانے دل آراے	
نہا رود تم پر پیرے دیدر بخش بد پیرے		فرید دل بقدر پیرے بیکایے در گنبا بے	
شود نا خوش کند بخش اگر وصلش کند خواہش		تراب آشفته دل رفتہ مشتاق ایدارے	
دیش او نا صحا گرویدہ باشی		تو ہم دیوانہ عشق گرویدہ باشی	
گویی قیاس را دیوانہ ہرگز		اگر خود عاشق شوریدہ باشی	
بخت کم نگرود از خامت		کمال عاشقی نشیندہ باشی	
مرا از بندگی معذور داری		اگر صاحب دلے خمیدہ باشی	
گویم یک بیک گھما سنگت		تو لے خنجر دہن خندیدہ باشی	
دعاے خیر خاصہ گفتہ باشد		اگر عالم از و پر سیدہ باشی	
بہا در بر شود در از کس نام		اگر بھسیر و لم گرویدہ باشی	
دو چارم شو گے از شوخ چینی		چسدا با من نگدندویدہ باشی	
تراب از تو چگونہ چشم پوشد		بچشمش گر جو ز دیدہ باشی	

<p>چلنا زہا شتابی رنجیدہ باشی شہید ہر شہید موزونم نصیب تو نے گلچیں مثال از رحمت خدا مرا لے کو کہ کن جہاں کنز آقا جہاں سے تر سما از لطف امانت ہر ولے دل ز ہوا بچہ حبیب اشو</p>	<p>خطا سے عشق گر بخشیدہ باشی کہ ناموزون سخن رنجیدہ باشی نشاید بخلش گل چسیدہ باشی تو کوہ بے دستوں گزیدہ باشی کہ از ما رسیدہ تر سپردہ باشی زد لبر تا کجا بچہ شہیدہ باشی</p>
<p>ترا سپ از بار کن قطع شکایت اگر باو سے نہ دل چسپیدہ باشی</p>	
<p>نہ باز از طلب تا زندہ باشی چو بیکل ہر حسرت زین ماہ شوق قدم نشد زدیباہ اور طریت ایاز آسا شوی معشوق محمود اول آساں نہ باشد عشق تباری اکی جسم کن دیگر چہ گویم</p>	<p>اگر چسپیدہ یا پسندہ باشی ہمیشہ تا چو گل و خندہ باشی نظر بر ہر قدم افگندہ باشی اگر مولاسے خود را پسندہ باشی بر شے یا و جہاں باز زندہ باشی چہ خود را پسندہ ہویمتا نہ باشی</p>
<p>ترا سپ از دام خواہیاں کے پر آید اگر بدنامیتش خواہ پسندہ باشی</p>	
<p>نہ رو کے حسن اگر نازندہ باشی بود تا بر فلک خود رشید ہنشاں شود عورت دراز لے از لطف کافر ہر روز حشر گیرم و امن تو دل از خود میرود در غنایافت</p>	<p>چو حسن آخر شود و مشہور زندہ باشی تو اسے نہ بر زمین دھندہ باشی کہ بر رو کے ہنشاں ز پسندہ باشی اگر از امن ہمیں افشا ندہ باشی بر شش زود آ اگر آسندہ باشی</p>

تو کے صہانہ من تا نماندہ ہستی	قدائے شوہر پائے تو بچہ سم
<p>نباشد چون ترا پد اقبالندی کردا تم در کنارش با دہا باشی</p>	
<p>چہ کردی با من ایجا تاں چہ کردی چہ کردی باں چہ کردی باں چہ کردی چہ کردی لے شہ خوباں چہ کردی چہ کردی لے ستا باں چہ کردی چہ کردی لے گل طنداں چہ کردی چہ کردی لے بلا سے جاں چہ کردی</p>	<p>دل من سوختی پہناں چہ کردی بھانے را پیسے ناکوشی کشیدی وامن از خاک گردایاں بر رخ برقع فگندی از شہ لفت بہارت دیدہ بلبل نعرہ زن شد اداسے تو بلا سے جاں من شد</p>
<p>ترا پد از دست تو تنگ ست بہ نام چہ کردی لے دل ناواں چہ کردی</p>	
<p>نوشا نکلیں کہ نخواستش تو باشی دہم ملت از شہیدارش تو باشی دل خود را اگر بارش تو باشی اگر یک موگرفتارش تو باشی اگر اندک طلبگارش تو باشی اگر خواران دیدارش تو باشی اگر در فکر آزارش تو باشی چرا در رتو انکارش تو باشی</p>	<p>رہے بیدل کہ دل لداش تو باشی متاع قیمتے جانست در تن بجاں در بر نگیرم بچہ دلبر سخا ہی ز اہ از لغزش بردی دلا خود یار گرد و طالب تو بگو از فی شترس از کن ترانی دل رنجور را صحت کہ بخشد شود و عشق تو واریم مقبول</p>
<p>نمی خواہ ترا پد از خلق اہل خدا و نعامدگارش تو باشی</p>	

<p>تیار در کعب من زلف گاہے مرالے ماہ خوش گزردہ سال چہ منقوح نشود قطعہ ہجر گرش بر حال بارے نیامد درین گشت شوئے بہت قلعے خدا خاطر دلش برگشت ازین</p>	<p>سیر بچم لہر زلف سیاہے اگر آئی کویم بعد ماہے ز آہ و نا لہا دارم سپاہے و گر کوشل من حالت تباہے نگاہے کج قراسے کج کلاہے مخالف شد گدا را باو شاہے</p>
---	---

چو شمشیر از سماں قاتل بر آورد
 بر آہ از تراب خستہ آہے

<p>باگرد عشق تو کردم گناہے کعبہ بستت خاکیر و بشوخی بر تار یکجا زلف نور عارض خدا شاہد و لم بردی تو پنہاں ترا گر خود بود باسن سر جوہر مصاحب کن مشو بد کن ز عاشق طریق عاشقی محبت در مو نشد ثابت بجز حق در دو عالم اگر حق قدرت و طاقت نہ بخشد اتقی آرزو دارم رضایت</p>	<p>ز چہیم عفو کن سویم گناہے مرا ہم کا شہا بودے سنگاہے بود یا ہر اشام و پگاہے خدا رم جز توئے شاہ گواہے مرا جز لطف تو نبود پناہے اگر خواہی رفیق خیر خواہے نہاستد عشق راستے تراستے نمودم نفع کل از لا اسلے ز دستہ من بجنبہ برگ کاہے نہ دولت از تو بخوام نہ جاہے</p>
---	---

گر اب از رہے ہمراہ باشد
 بیخندے کس چونما ہمراہ ہے

<p>اگر ت سویم گزردے چو بودے</p>	<p>بکالم یک نظر بودی چو بودے</p>
---------------------------------	----------------------------------

<p>تراجم گر خبر بودی چه بوئے اگر چشم در بودی چه بوئے اگر خط غمخیز بودی چه بوئے دل تو نرم گر بودی چه بوئے گیسو شام و صبح بودی چه بوئے اگر آبی رشک نم بودی چه بوئے برم آن سیمبر بودی چه بوئے</p>	<p>ز احوالم خبر دارست هر یک چرا خنده زدی بر گریمین گویا ز قاصدم تا خوانده کتوب بلاکم می کنی از سخت جانی نصیحتم جلوه زلف دلخوار شبی در حسرت من رونق افزا کناره کردم از غلظت برایش</p>
<p>تراب از باوه عظمت در پیش نه بخودا نیست در بودی چه بوئی</p>	
<p>تو فتح از تو دارم یا الهی که باشد جز تو یارم یا الهی ز عصبیاں شمر سارم یا الهی توئی آمر ز حکارم یا الهی ز تو آیتسوارم یا الهی ز دوزخ رستگارم یا الهی همه سیل و نهارم یا الهی حیات استعمارم یا الهی</p>	<p>تویی پر در دگارم یا الهی بدگارم توئی در دین و دنیا بد تو فین خیرم در عبادت اگر من سرسبز غرق گناهم چه عفتاری و سشار العیوبی شما تم ده بکن از عفو رحمت بکن زلف و عارض رفت نسوس خوشا و نغمه که گذر در عبادت</p>
<p>آفتاب از تو همین است بیادش خوش گذارم یا الهی</p>	
<p>که بار بار پریشاں در رو سیاه شدی چرا غمخیز ز عاشق بیگ نگاه شدی</p>	<p>ز عارض عشق لعل زلف بوسه خوا شدی نظر بغیر ز شوخی کنی و من مجرب</p>

<p>و اگر سستی و شیب در این شوقی مبارک گه ترا بکوشی پنهان و اعجاز اگر گذر دست کسی از عشق نهانم نه مشدی آگاه مشدم بیکده من شیخ جام من از او بیرون منی کافر کناره از تو کنم نه حسرت و نه غم است بر تو من در پیش</p>	<p>و دوست یار اگر محفل بے گناه شدی نه که بیست بجا است رو بر او شدی حیا تو شاگرد من گشته گواه شدی تو بوشدار اگر پیر خافتاه شدی که آفت دل و دهنم خدا پناه شدی اگر مصاحب سلطان ز بخت و جباه شدی</p>
---	---

ترا بپایانم در پیش خود شود سلطان
 اگر فقیه سر شدی به زبانه شاه شدی

<p>و تا خود را بگویم شکر است که بنظر کردی ز احوال من خبر سپیدی نه می دیدی و در خجندی نه شکر من بر صبر است که می دم از دل آید بے لایق شدن پند آفت در پیش است انصاف بگوئی تو دل استم نه استم که بد خصلتی از جگر آید تو بیتیم نه زودت تنگ احوال قرار و صبر رفت از دل نه دیدارش چه حال ای کردی که دل منم بودی که از قدر منم</p>	<p>نظار کردی قضا کردی خفا کردی خفا کردی ز دم فریاد نشنید می کشم کردی جفا کردی نه برد قضا آمدی گنا بچه نه بر عهد وفا کردی بخونم بیز تو پیر سے نوجوانی را روا کردی فربه هم کرده دلی بردی وفا کردی خفا کردی نه طو و از من جدا شستی مرا از خود جدا کردی نظر بر صورتی تمام لایق سبب چو کردی که از سر تا قدم خود را بیایا سے خدا کردی</p>
--	--

که اسبچه آنروم شیخی سست در بره پنداری
 که شوخی کافیه در تار واری آینه کردی

<p>بگوید منم کشتی عجب نه گیس او کردی در آن روز برده نی بر دم جبهه نظر کردی به رخ ز شادمانی که کرد از جگر ما بون</p>	<p>که از هرگز و غش و از من دانسته تو نهیما کردی تنگ بر زخم ز سویدی که تا دلی جفا کردی تو هم با او آراسته شوقی استم ای چه کردی</p>
---	---

<p>سزایست شست و شستای که ظالم داد و کردی دیگر از من چه میخوانی بطوق خود و کردی پراهن عجبست و از زمین گریز کردی</p>	<p>بمن یکفایت گنناست تو داری چه تم العالیست تعاز عالم چه آگاهی که داری زنده شایستی سر راه تو کس قاتل بخون غلطید صد اول</p>
<p>ترا بیا از دستجو باز اگر فاشی و خود پیدای چه کردی ترک خویش حاصل مدعا کردی</p>	
<p>قصید و مثنوی و کائنات فی الله و مولانا مرتضی انصاری</p>	
<p>بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ</p>	
<p>چگونه کس نهد بر در تو پیشانی از دست شایسته گوشتن و شان سلطانی کند بصره لولا که منقبت خوانی توئی احد و توئی حق چو چهل سبحانی تو آفتاب جهان تابنده در حمانی که خورشید در پیش سطره یکتا هست من بانی ز چشم دوشده زان عمل عجاب ظلمانی تو لیس پیغمبر من رشک ما و کنفانی نوشت سوره آیه کفر بخاطر حیسانی بر توبه سبقتی خاکم شود سسلیمانی که از زبانان هر زده نیاید قرآنی خداست بهت چه عجب سل کرد نادانی</p>	<p>توئی که قبله ایمان و کعبه جهانی توئی حبیب خدا و رسول صلی الله بگرد پیش تو هر روز بسرخ میگرد چو گفتند که انا اعلم بکیم خدا ز نور ظهور تو خلق پیدا کرد کس که روی ترا دیده و چون را دیده بجزاب هم ز جلالت کس که یافت نصیب ملاحت تو دلها یوسف حبیب بود خدا یوسف و جلالت بصفت عارضی اگر در روز تو خوانم بجز داود می چنان حسرت آتی لقب کیم گسند نبوت تو بعلم چه آفتاب با جنت</p>

از آخر منشی آدم تو بوده مقصود
 و گرنه مشت گلی بود گیسنت آدم
 تو بوده بنده تا خداست تو شیخی
 کنون میفته اُمت بیگانه از غرق
 فلک ز مقدم تو معده گشت در معراج
 چگونه بر فلک پیش تو کشیده دشمن
 بر آفتاب تو بلا از سماں چسبان آید
 گر بگوئی تو خورشید میدهد چاروب
 بسجده گشت از خاک درت خجسته آید
 نشسته است بفرودس منتظر ضوای
 همه نخلام تو باشند عسکری و عجمی
 چهار یار بود درین چهار ارکانند
 خلیفه اول ابو بکر یار قار ترا
 معین شرح و دو گار و درین خطاب
 سوم خلیفه عثمان جامع القرآن
 خلیفه چارمی آن ابن عم بود حسین
 بهم عناصر دین اندام چسبان
 ز اتحاد شدند این چهار تن یک تن
 زبان ناظر در فقر و وصف شال عاجز
 چنانته نشود وصف چار یار است
 غرض رویت ایشان تو عرض لاهی

ترا ملائکه کرده بند سجده میدانی
 از دست عزت آدم تو فخر انسانی
 و گرنه کشتی او گشته بود طوفانی
 که بحر جسم در آندسته طغیانی
 و گرنه نخس و بدست آن ستاره پیشانی
 که تیغ برق دو پاره کند بخولانی
 کند مسیح از چارم فلک نگهبانی
 که هر صباح بر آرزو خط و شعانی
 حسین ماه ازیں روشده است نورانی
 که در جانب تو جایش بود یدر بانی
 چنه مطیع تو صحرائی و بیابانی
 از چاره کن بسا کرد و مسلمانانی
 امیر کشور صدق و صفا نورانی
 نام کامل و عادل خلیفه ثمانی
 که بود صاحب شرم و حیاست ایمانی
 عسکری حیدر کز ارشاد شیر یزدانی
 معین شرح تواند این چهار لاثانی
 کس که فرق کنند کافرست نصرانی
 کنم چه قدر تشریف شال سخن رانی
 محابه تو در آید کجاست بیابانی
 که خود تو خوب کلمات خویش میدانی

<p>چرا نہ مشکل من حل شود با سانی مریض را سچے وضع عرض تودہ مانی نوازشش و کریم غاہری و بہنا فی کین کفایت کا کشش بقہر ربانی خصوص کا فر نفسے فساد را بانی بدہشت تاب عدوسے مرا پیشمانی فتادہ ایم بقید ہوا سے نفسانی نگاہ مرا ہم ز فصل شیطان فی خدا کند کہ تو را صنی شوی زمین جانی کہ بشم از بسش خوش نما دحانی اگر تو دست بگیر می مرا و برسانی بحشر اگر بجا آری بنا خود خوانی</p>	<p>چرا ای بیت ترا بسندہ ستم لے لولا شفا و صحت جان و تنم بدست تو بہت بدوستی و محبت من کین شاد کہے کہ ہے سبب و ناحق دہد ایذا مخالفہ زمین کا فراں دریں ایام بہر دو کون مرد و معا و نم سے ہاشم تو جو بنما تا شوم خستہ ص دریا بسا شد نہ ز شیطاں بدلتی مکتوب رضاتے تست مرا باعث رضاتے خدا ز شرع خویش بیارائی ظاہر بار شوم بغیر حساب و کتاب اخل خلد مرا ز گرتی خورشید جمع خطر نیست</p>
--	--

مرا بہ نسبت گوین از تو سے خواہ
 ز آفت دو جہاں نیز امن و آمانی

مشوی اصل المعارف

من تصنیف حضرت شاه تراب علی صاحب قلمت قدس سره

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آنکه پیدا کرد محسوس و ماه را
 هست زیر حکم او جن و ملک
 از عدم انجمنت این موجود را
 آنکه وصف او نیاید در شمار
 لم یزل ذاتش صفاتش لا یزال
 کس زود کس هیچ واقف گانیم
 و صفش خود هست و بهم موصوفش
 سے شناسم از کمال آن عفتور
 صنعتش را میتوان نظاره کرد
 ظاهر از باطن نمود آفاق را
 خود چو واحد هست ساری در عدد
 از عدم بخشید اعیان را وجود
 خالق ارض و سموات است او

حمد گویم حضرت الله را
 آنکه میگردد با مراد فلک
 بود نبود آنکه این نابود را
 آنکه حمدش نیست در حد و حصار
 آنکه بیرون است از همه خیال
 آنکه در کنش خرد را بار نیست
 عارفش ذاتش خود و معروف خود
 بر قدر که میدهد ما را شعور
 دوست کور و دشمن همه سیاره کرد
 آفرید از فرد جنت و طاق را
 وحدتش کردست بر کثرت مدد
 خالقش مقتضی خلق بود
 عالم سر و خفیات است او

<p> حیرت و سحر و جادو است او هست چون چگونگی کلید کل شیخ ها ثلث الخدا قم باذن الله امیر اسرار تا کند گرمی حسیق از موت مرگ آینه یک بیست از شان او هم من و ما تو هم این و آن هم سحر و هم بصیرت هم کلیم هم صریح و کادوس و تقوی هم با علم یوم و کفوا احد غیر او او در دو عالم جای نیست هست و صفتش در هر دو عالم حکمت او آوست و ایجاد کرد مهر او الطاف بر آدم مسترد امر بر ایمان نمود از کس جدا خود چون سلطان است عالم فوج او فاعل مختار بقول بالشاء داد ششش بر همه عالم زول عزت آدم فرود از روح پاک کافر بندش بخت فیه گفت چون بصفش گفت لا تخصی شتا </p>	<p> هست هر چیزیت را کرد است او آنکه پیدا کرده است این هر دو کون آنکه آشیا را کند در دم خست آنکه باشد قدرت او را صریح آنکه ملک الموت را مخلوق کرد زندگی و مرگ در مشه بان او کرد ایسیا و زمین و آسمان آنکه اسم او قدر است و عظیم آنکه ذوالقدر است و نفعش بی شمار قل جواد الله القدر الصمد دیگرست هرگز باو جتای نیست دیگرست باشد کجا او را شریک قدرت او عالمی نیاید کرد قهر او بیس از ملعون نمود از دوزخ او کرد پیدا صد جهان خود چو دریا هست آشیا صبح او آنکه ذوالجود است و عسکر و کبریا ساخت شکل آدم از یک مشت گل طینت آدم نمود از آب خاک بنده بود آدم خدای یافت بخت نفع انصهار حنتم الا بیاء </p>
--	--

ملاقات کو تا دو گرو صفتش کنتم	خیر عجز از عجب چه دیگر دم زغم
در نعت حضرت رسالت پناه صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم	
<p>گویم از جان و دل خود اگر سفت گفت کنز انضیا بد مسبق از سیران اعرفت سے خوش نقا فیض هستی ز در ہر مشیاد مید جگہ عالم بسرد او پیدا نمود پر عمت کلمہ لولاک را در حدیث این را بیان بر کائنات در رہ ارشاد اخصل از ہمس خاتم الرسل در رئیس الایثار پر دہر ش عالمی را سوخو حق کلمن عالم ہمہ فکشن شدہ است از خدا چون رتبہ اش علی شتید گفت جشم خلق تعلیک و کلیم سے شنید آواز فعلین بلال رتبہ اش بودہ پیش جن جنین یکسر اصنام جہان خند سرنگون قصر کبر سے جہد افتاد و شکست وستیکر گریان شد دست او</p>	<p>بعد از ان نعت محمد مصطفی آنچ پیمان بود اول ذات حق چون وجود خلق گشتش اقتضا اول نور محمد آتسریہ حق چو او را داد شریعت وجود شدر و ازین رو خدا تو پاک را اول المخلوق نور مصطفی است اوست در ایجاد اول از ہمس اوست شافع ہر کسے را در جزا اوست کہ امرش قمر گردید شق اوست کہ نورش جہان روشن کندہ اوست کاندردین او عیسے رسید چونکہ موسے رفت بر طور کریم در شب معراج بر عرش تعالی بود کہ از بندگانش گزین وقت پیدا گشتن آن رہنمون او چو سپیدار شد بر او بندہ است اول و آخر جہان را است او</p>

<p>اوست که حق را بچشمین معراج یافت سعادت زوی هزاران ناکام است بود در فرمان او سنگ و شکر چیرگیش از کینه چاکر است رتبه اش بروه است محبوب الهی شکر کاند زمره است با او بود موسی را بوس اندر دلش در نبوت اوست چون شمس در انوار فیضیاب انداخته زان نیک نام گزحق تعریف اورا طالبی خود جناب خالق الارض و سما از محمد چون احد می گزید رتبه پیشش چون بود فضل از بیم حق تعالی کرد چون دیش تبین نیز گفتش از سر طفت و قبول چون خدا خود گفت و صفش جایجا غیر حق دانند کدام احوال او</p>	<p>رتبه شاهی و تخت و تاج یافت هر که در پیشش شد از دوزخ برست پیشدستی قربان او شمس و قمر زانکه او شاه همه پیغمبر است هم پیشش کوه چسبید شامش کرد حق داخل در اسکے تیکه تا شود از استان کاشمش انبیاء دیگران بدر الدبسته نور بدر از شمس باشد مستغنی بود خوان آیات سبحان الذی گفت در قرآن بوصفش بکمال آید از وسع صورت احمد پدید دین او هم گشت اکمل از همه گفت اکملت لکم دین نعمتی اتممت علیکم اسے رسول بنده در شاننش نندوم ناکجا فی مع الصدوقت آمد حال او</p>
<p>۴ در معراج اوست در عنوان الشهد علیهم اجمعین</p>	
<p>و پیشش همه بسند و آن کل اند هر یک زان اهل عرفان و علوم</p>	<p>یعنی هر یک از خلقتانش کل اند است بر چرخ امامت کال نجوم</p>

<p> ہر یکے تابان ز نورش آچو شمع ہر یکے بد معسدانِ نوار حق ہر یکے تابندہ و تابان چو ماہ ہر یکے بد مصدرِ ضعیفِ خدا ہر یکے شہزادگانِ شاہِ دین ہر یکے از شرع و دین آراستہ ہر یکے بد وارثِ ارث و بلا ہر یکے بد امر و تاجی بشرع از طریقت و اشتدِ فعالِ شان آن ہستہ آلِ نبی سبطِ رسول نیست حد و صفتِ اہل بیت او </p>	<p> روشنی افزای پریم اہلِ سبع ہر یکے بد محسنِ اسرار حق ہر یکے اندر ولایت پادشاہ مشتق از باوی شدہ بہر ہوشی مرشد حق و وسیلہ راہ و مینا از خصالاتِ نیکو پیراستہ قاضی الحاجات و ہم مشککِ کشتا سوی اصل خویش پی برود بفرج و در حقیقت بود پیرِ احوالِ شان مقبلانِ حق بہ ندو با قبول ہمہ رقبال و صغیر لا تخرو </p>
---	--

در مدح اصحابِ مستطابِ رضوانِ اللہ علیہم

<p> صاحبانش جلہ شامہ دین بہند آنکہ گفت او صحابی کا نجوم خاص ز انجسد چہار اصحاب صاحبِ صدق و صفا عدل و حیا صادق و صدیق و سلطانِ امام اہلِ دین و شکرگین حق گزین نمایان دین و خلفائے طریق بسکہ شان بودند بر کفار مُند </p>	<p> با طریق نیک خوش آئین بہند اقتدایم اہمستدیم در علوم دوستدار برحق و اجاب او عیب پوش خلق از بہر حسد او کامل و عادل شہ عالی مقام قاضی الکفر و امیر المؤمنین بار غارِ خاتمِ الرسل و رفیق حق آشدار علی الکفار خواند </p>
---	---

<p>بود مستمول خدا و هم رسول بود گمرازان دین راه و سنگ هر یک که اعدا دین را تیغ زن سرور و سرور و سر شیخ اشرف هم هر خطاب سلطان کبیر بر سموات الصلح چون مدینه شاه گردان و شاه مردان علی زانکه نبود وصف شایان راه هم معاد و اولاد و صاحبان تمام</p>	<p>هر یک که زان چار باران قول هر یک که روشتند و دروشتند هر یک که کفار را بدست شکن دو از ان بودند مر شیخ اشرف یعنی صدیق اکبر و دشمن غیر آن دو دیگر در جوانان شده بدین یعنی ذی القدرین عثمان الزکی پیش ازین دیگر چه خوانم جز درو بر محمد باد صلوات و سلام</p>
---	---

در مناجات گوید

<p>از خیالت پای تا فرقم در آب عهد و پیمان بلی کردم شکست هر ذکر و شکر تو ای بیگمرازان در خیال نفس می مانم مدام جان ازین خلقت بیگمرازان نیست غیر از جرم حاصل روز و شب می برد از ره مرا این ناسزا بچیز گشتم زهر و وصل خود کار بظفان در جوانی می گفتم یافت بر من دست نفس و گفتم</p>	<p>یارب از عرفی گنه فرقم در آب رقت از یاد و دم روز است آمده پرورم درین دنیا و دوز پای کوبیده این جهان گشتم تمام یاد تو یک دم نمی آید بدل فکر دنیا است بر دل روز و شب شه خویشم راه من نفس ای خدا مطلقا ساهی شدم از اصل خود اغافل از تو زندگانی می گفتم تا بچ نفس ست این جان و گفتم</p>
--	--

نفس من محکوم شیطان گشته است
 هست زیر حکم شیطان بدبخت
 میکنم کاره که دور کار هست
 سخت با حاصل پریشانیم ما
 اکنون از کردار خود شرمند ام
 میکنم توبه ز عیبسان قدیم
 گشته ام اکنون ز فضل بهلول
 سائر اعیان ز عیبم درگذر
 بعد ازین توبه سیرت خیرم کن عطا
 خواجهم از تو هر زمان عفو گناه
 عفو فرما آنچه شد ازین قصور
 در دو عالم دارم را که سیاه
 هم احیای مرا خوش وقت است
 از همه رنج و ملامت ده امان
 یکدم از یاد خودم غافل مکن
 قصد دارم بر شروع غنوی
 جز تو تقدم نیست در دوزخ و غیر

آدم بدتر از حیوان گشته است
 دور گردید از حراطا مستقیم
 میروم چای که جای خود هست
 رتبا تا طلعتا نفسنامه
 تو خداست بر حق من بند ام
 می شم رخ سوختا حریم
 کابل التوبه بکن توبه قبول
 غایت سر الذمبی بجزوم کن نظر
 توبه کردم از گناه ما معصی
 استجب دعوات دعا یا اله
 کن عطا در عینم حور و قصور
 یا طریق نیک و آتش هواپ
 دشمن مارا بکش بر دست و پا
 هم در اینجا هم در اینجا جاودان
 ما گوییم جز کلامت یک سخن
 از کلام اولیایت محتوی
 رب بستره و تمسک تخییر

در سبب تصدیق کتاب

دوست دارم شفاعت نام او
 آشنا و همایون و نگار

نیک بخت و نیک وضع و نیکو
 مونس و همراز و همدار و یار

ہم زاتوان و قریبان من ست
 دوست میدار و ز جهت مرشدیم
 در حضور مرشد و نزدیک من
 بسکه بیرونش را مقبول شد
 گفت روزی با من ای بار عزیز
 میل دارد طبع تو بر شاعری
 مثنوی گو تو بهر حساطرم
 گفتش علم تصوف کو مرا
 نیست آسان مثنوی با گفتنی
 مثنوی را فکر می باید در از
 برگ سازش چیست علم شاعر
 کے کند عاقل تصنیفش حال
 هیچ واقف از فن شعری نیم
 نے عرض خواہم نے قافیہ
 نے فصاحت ہست مارا در سخن
 نے تجسینش خبر دایم ما
 از فرض بس ناقصم در فن نظم
 اندر من بپذیر و کطیفم سدا
 آشنای چون داشت با من حسن ظن
 قصہ کو تہ خواہ نجاہ آن دوستدا
 آخرا لامر اہر او کردم قبول

فاض از یار و جیبیان من ست
 زانکہ ہست او از مرید و الہم
 اکثرش گذر و چو باشد در وطن
 تھا ہر و باطن بچی مشغول شد
 پاسے تا سر عقل و ستر تا پامیز
 نظم و نسق نظم ہار اقادری
 در مقامات تصوف از کرم
 قدرت شعری ہم این قدم کی
 روئے باید ہر حلوا خور کینی
 نظم گفتن کے شود بزرگ سام
 زور طبع و قوت دانستوری
 آنا باشد از فنش واقف کمال
 از صناعتش تھی مثل نے ہم
 نے زاوا نش نمودم قطع رو
 نے بلاغت دانم ای ہر از من
 نے زرشقی ہاش بیزاریم ما
 سیکنی ناحق تو بر من ظن نظم
 حرکتے از بہر تصنیفم سدا
 تا قبوش آمد از من این سخن
 شد مجوز مثنوی را چند بار
 تا نگردد و حساطر ما ہم قبول

چون طبع میل نظم بوده است
 شد موج شوق را نگرار او
 بود چندان لب ازین گفتن خوش
 گفتن آن بار صادق خوشتر
 شوق ما و شوق او با هم شده
 میکنم بحال آغاز مراد
 غلبه شوقم محرک شد کنون
 لیکن از شوق دلم بچوری است
 چشم دارم از تو ای اهل سخن
 زانکه جمله حسد ز خود کردم بیان
 حرف گیری بر کلام عاجزان
 نیست باراد عوه با و خود سری
 و عوسے کار جابل و تالوان بود
 عجز خاکی را در سوراغلی کشد
 و عوه شیطان را زحق آنگند و
 سطلیم آنست زین طول کلام
 هر که بید عیسے از تقریر من
 گر بود قادر بر نقیضش کند
 پرده پوشی بهتر از پرده پردی

وز سحر و سخن دل بوده است
 طبع بر خوشبیدار گفتار او
 باز شد از گفتش ضمیمه بچوش
 شوق افزاید بر شمس و سخن
 شنوی را قصد مستحکم شده
 شد بهم با سوز دل سساز مراد
 نیک باشد گفتن من یا بزبون
 شعرم از ناقص بود مندوزی است
 عیسے گر بینی در و رسوا کن
 تا قضی خود همه کردم عیان
 نیست جای زاری سخنور شعردان
 کان بود مرشدگان را کافی
 عجز خوسے عاقل و انسان بود
 و عوه ناری را با سطل آنگند
 عجز با حق داد آدم را حضور
 تا بداند عجز من هر خاص و عام
 هیچ یک نقصان ازین تقریر من
 در زدم از عیب گیری کم زنده
 عاجزی خوشتر از کبر و مدبری

بعد ازین بایشنو دیگر از من بیان
 حشم کردم گفتگو سنے عذر مان

بیان مقامات عشر الحقیقت

<p> موحضے از ہر مقامات سلوک توبہ بے توفیق حق ناید بدست تا بیان را سپرد حق منزلت بندہ تائب کس از آواب را از حدیث مصطفیٰ بر خوان سبق در حدیث آورده اسن شیخ حب لاله تائب گفت آن شاہ اسن انہ آواب نعم العبد خوان فہم کن توبہ الی اللہ ربیان گویم از قول بزرگان با وضوح معنی اش بشنود دل ہر حدیث توبہ چہ بودے رئیس العارفین بشنود شیخ معنی اش امر نیکوہ تا ماند در دولت اثر سے ازان ہرگز ت گویا نہوا از وی خبر از خیال و وہم توبہ بیرون شود دیگر سے ہم معنی قولش شنود در شہود و قربا در اہل حق است جز بجا دیگر سے دارد وجود </p>	<p> گویم اکنون در مقامات سلوک در سلوک اول مقام توبہ است توبہ علامہ و توفیق مقبولیت و بدست میدارد و خدا تواب را شایب تائب بہت پس محبوب حق در بیان توبہ آن فخر عرب شیراز تائب من الذنب کن از حد اور شان یوسف بخوان گفت در قرآن خدا ذکرش عیان تا تو اکنون معنی توبہ نصوح توبہ الترم آمد و در حدیث توبہ گفت از حدیثی شاہان گفت توبہ بہت سنیان گناہ توبہ نہ بیان کند کن سختان توبہ تائب مصیب را انقدر مطلقا کہیت است آن توبہ اگر ایوب تائب کرد در ہنرم تو توبہ تائب از عیال خدا است با دیگر حدیث در قرب و شہود </p>
---	--

<p>در شهود و قرب حق تو آید را در وفا ذکر جفا نالاین است چسبست عصیان از خدا بودن جدا چند مدت کرد فعل بهر و فصل ماند چند سے اول از محبوب دور حالیا قرب خدایش در بی است چونکه نایب با خدا کرد و قرب قرب فارغ سے کند از یاد بھیر تا بیا دل بعد با شتی در حضور جلوہ گر چون حبس لوہہ جانان شود</p>	<p>زمین بود یاد گشت ایان سزا دانند این را بہر کہ او از شائق است تو بہ چه بود و قرب جستن با خدا باز یاد و شش میکند اکنون وصل باز چند سے یاد دوری در حضور یاد بعد اینجا بیستے سے ادنی است کے یادش آید از بھیر او صیب وصل از دل میکند بنیاد و حبس از کمال قرب ہستی دور دور نایب و تو بہ ہمہ از جبار و</p>
---	---

قول عبد القاسم حنفی

<p>معنی آن آنچه بود القاسم حنفی تو بہ یاد معصیت آمد از تو یعنی یاد حسرت و ارادہ با ادب تا نیاید عجب بر طاعت ترا</p>	<p>سہل عبد القاسم حنفی و شکر ان لا تنسی منس بود و باش اندر خجارت اور روز و شب ہر زمان یاد و شش و بھیر بن ترا</p>
--	---

فرق قولین محنت پسین

<p>در میان این دو قول مختلف گفت بود القاسم حنفی از ابتدا اول آن در شهود و قرب ہستی</p>	<p>فرق اینست ای بھیر بن ترا سہل عبد القاسم حنفی از ابتدا قابل دیگر بھیر بن ترا</p>
--	--

<p> فعلت از عصیان بود و در زمان زانکه هست آن توبه کنانی نصفت از گناهان پسین و پیشتر بایش سنیان عصیان خوانند از صفاتش یاد کردن فکر کنست در عروج نیستی آن پستی است هم گناه دیگر است او شک ماه از خودی خود رود او شکب خود یاد عصیان کنون باطل بود یاد و سهو جسم هر دو نادره از خودی دارد تعلق ای مغزیز این دآن را جمع باشد سوخو تو گوئند گشتت است تو اب و جسم باز گردم سو سے کار خویش باز </p>	<p> تا محاسب است تا یاب ای جوان بادش بر خطریا و مصیبت همچو کس را هر زمان باید خطر چون مشاهد گشت از فضل آن زان که آن قانی نصفت از کس است یاد عصیان همچو کس را هستی است انقض در قرب حق یاد گناه زانکه تا یاب راست او راست کو پس چو او از خویش تنی قفل بود بلکه چون شد ذات داد صفتش فنا زانکه یاد و سهو جسم این هر دو چیز او ز خود رفته است و چگونه جو بنده تا یاب بگو او را ندیم میرسد اینجا سخن دور و دراز </p>
<p>قول محمد رویم رحمه الله تعالی علیه</p>	
<p> از رویش معنی دیگر شدند آشوبی از نمایان اسے نیکو توبه باید کرد مخفی و جلی از گناه کم نباشد سے نصفت توبه دیگر بسیار کاملت </p>	<p> اگر ترا پیش است از سو سے جستجو گفت از توبه بسیار توبه کرد یعنی از توبه تر بانی نے دلی توبه بے صدق از روئے ریا پس ترا زین توبه تا مقبلت </p>

<p>دیگر سے بہتر ازین عاجز شتر کز دوسے پندار آمدہ بدور است توبہ باید کرد از دوسے بالضرورت رابعہ ہم گفت و صفحہ چہن</p>	<p>معنی قول رویم اسے نیک خو یعنی توبہ کن ز توبہ اولت توبہ کز دوسے ترا آید خرد آنچه توبہ از رویم آمد بسیار</p>
<h3>قول ابو الحسن نوری رحمۃ اللہ علیہ</h3>	
<p>ہر چه ذکر غیر حق باشد از د از خیال غیر ذکر ماسوا معنی حق باین شرح علی روئے کہ اور پشت نبود او گدا مانہ گرد دوسے غیرش روئی تو بودہ از جہل خود اسے ناموس در گذر از ماسوا اللہ گو</p>	<p>گفتند نوری توبہ کن ای نیکو توبہ باید کرد بہر شام و پگاہ گفتند ابراہیم و قاقولی رو می شو سوسے خدا بہر خدا یعنی سوسے حق چنان متوجہ شو آہنچنان کہ غافل از دوسے پیشتر پہچنان اکنون از و آگاہ شو</p>
<h3>قول ابو حفص حداد رحمۃ اللہ علیہ</h3>	
<p>انجینین فرمودہ است کہ دوسے زانکہ توبہ از خدا سے بندہ است حق تو اب اندر دوار دظہور اگر نہ توفیق خدا رہبر بدی</p>	<p>ابو حفص حداد در تعریف آن نیست ہرگز بندہ را در توبہ دست بندہ در توبہ بود از خویش دور بندہ بیچارہ کے تائب شدی</p>
<p>بندہ را امر شرف توبہ وہی است داو حق است این نہ اور اکسی است</p>	

قول حسن پوشنجه رحمة الله عليه

پوشنجه در کیفیتش
توبه است از وقت یاد سعادت
ز آنکه یاد جسمم با از سر مست
گوز حسرت سے گنجی با پیش دل
در خدا نا خواسته توبه ذکر آن
پس گنگار سے و مایب نیستی
از سر نو باز توبه بایدت
خواهش و رغبت بسوی فعلی ازشت
کار قلب با دستا به نگارتن
رغبت دل بر گنه سیات است
سے شود ما خود از هر چیز دل

انجمنین فرموده است ای ماهوش
بیخ تا بد وردل تو کیفیت
یا ز جوش میل و طبع و شهوت است
تا پسی و به سرده داری از دل
در ارادته مکنی ای دلستان
در او اسکے توبه صایب نیستی
تا نیغسستی در وبال معصیت
بد بود از کردنش ای حق پرست
معتبر تر باشد از کار بدن
شایدش اعمال بالنبی است
هر زمان باید ترا تیر دل

قول ذوالنون مصری رحمه الله

توبه ذوالنون مصری بر دوگون
از گن و در جرم کردن اجتناب
یا حذر کردن ز لغت و خطا
یعنی از مشریم نند او ندر کریم
آری گن آید ز تو جرم و خطا
اگر خدا با عالمی است بگری

بیشتر ای خدا بان معینش کنون
یا بود از خطر و ناره و عذاب
از حیا و شرم حق باشد ترا
باید است از گنه گری ندیم
حاضر و ناظر اگر بینی حسدا
همچو یوسف از زینهار و کشتی

<p>توبہ اول را انابت نام دان توبہ خوشی است از کشف جلال صاحب شوخت از ارباب صحو نیز گفت آن ابل حق ذوالنون شاه توبہ خاصه مان در نگاه حشر را توبہ خاصه الخواص از من تمام توبہ خاصه الخواص از من تمام ذات خود را بجم ندیدن در میان نیست دیگر توبہ زمین عالی تمام تا توانی توبہ کن از خوشیستن من و ما و این و آن و آن و آن تو</p>	<p>دویم استخیا بودی در بیان توبہ استخیا سے از دید جمال اہل استخیاست اندر شکر محو توبہ عام ست از جرم و گناہ باشد از غفلت شدن بفرم ہم خص الخا ص بشنو و سلام فعل خود از خود ندیدن است توبہ منسوب استن الخا ص ان کو خود می خود جدا گردی تمام غیر از جانان زمین در جان و آن بمسدر ان غوطہ ۱۵۰ ندر یک مہر</p>
---	---

در باب تقوی کہ پنجہ مقامات عشرہ طریقیہ است

<p>کہ مشاعر عشرہ طریقیہ ایند چون شدی تا بیک بریم او با کجا در سلوکش بہت است عاقل تمام جست از سلوکش در سفسش در دو گر ستند خا تو با بر و اینجا بین و صف تقوی نیز مکر گفته بہت قصہ کوتہ بہت آن تا کے کہم معینش کے طانیہ ذات و صفت</p>	<p>گویم ہمشج وہم مستہ بین اکتوں از تقوی شعار خویش بہا و انقب اندر وصفیان بفرم در کتاب خود ز قرآن کہتہ و مگر نہ را تم شد ز قرآن مبین در تقوی نفس بقران سفتہ است مختصر گویم ز طولش تن زخم و بہشت و پرہیز باشد و لغت</p>
---	--

<p>در سلوک از وی سرافراز است ای تمام تقوی آمد بر همه اندام هفت چشم را تقوی است این او بهمان از تفاوت گوش گرد نام زد مستقی باشد زبان همچون دیگر دست از فعل بدار کوه شود زنگ باشد باگر از آثار فتنی مستقی افتد شکم را نیز نام اگر مستروج از فعل بد باشد پاک شرح هفت اندام و تقوی ای وانی تقوی قلب است از اخلاق به تقوی عقل است کان از فکر به شرح تقوی اینست در گفتیم عام</p>	<p>پاک گشتن از همه فعل حرام شرح هر یک بشود این شرح نخست که شود کور از زرق نامکس بان اگر شود که از شنیدن باست به زنگ از نام گفتنی گردد اگر با تفاوت پیشگان بهره شود با پیش از متقیان گفتنی باشد از عضو از اکل حرام صاحب تقوی شود آن شست پاک جود یک یک با تو گفتیم به کی پاک گشتن از همه کبر و حسد بسیج اندیشه تا اندر دل ترند بشنو اعلی تر ازین ای و نیکنام</p>
--	--

اول سهل عبد الله بن مسعود رضی الله عنه

<p>سهل عبد الله در معنی آن اینکه از غیر خدا برسیست کن بان تو آری کن با غیر حق بجز خدا دیگر نیاید دیدنت بایدت پر مهر از غیر خدا غیر حق چیزیست بمبین ای آشنا</p>	<p>خوب رفتی گفته است ای مهربان غیر حق حق گو و گیر سخن روز و شب ای باش مجرب حق از خودت هرگز نشاید دیدنت بتوان ماندن از اختیارش جدا کین کبیره است نزد تقیب</p>
---	---

<p>ذکر غیرش روانہ اندر گوش کن از خیال غیر دل را صاف دا جملہ از خلق بشتن و از حق بگر یار فہم و یار بین و یار شو</p>	<p>لب ز ذکر غیر او خاموش کن تا تپاید و دل تو غیب را یار زانکہ غیر حق نیست دیگر جلوہ گر مستقی از جہنگلی اغیبا ر شو</p>
---	--

قول محمد اسحق رحمۃ اللہ علیہ

<p>از محمد ابن اسحق انجمنین گفت تقویٰ ترک ما دون اللہ است ہرچہ باشد غیر از ذات خدا ہرچہ جز حق است از و بیزار شو نیست جز پندار تو غیرش دیگر علم غیرت کہ در تو ساری است غیر از وہم تو آید و در نظر بیش ازین شایان نباشد دم زدن</p>	<p>معنی تقویٰ بگوش آراے ذہن نیک فرمود دست قول و بجا است با بدت پر عزیز از و سے انکہ ادا ناخوش ازین وہم ذہن بندار شو ورنہ جز حق کیست دیگر جلوہ گر بر ہمین تکلیف تقویٰ جاری است اکھڑ زین وہم و فہمت اکھڑ از بزرگی دیگر سے گویم سخن</p>
---	---

قول بزرگے دیگر رحمۃ اللہ علیہ

<p>نیکو سے معینش گفت انجمنین اصل تقویٰ نفس خود را کشتن است چون ہوا کی نفس را بر ہم زدن معنی تقویٰ چو در گوشت رسید ہست تقویٰ اجتناب از جراہا</p>	<p>سے برادر کن ہم این را دینش و ز مناسی بودنت کوتاہ دست از کمال و روع و تقویٰ دم زدن از و روع ہم حرفے میا پشنید و روع پر ہمیزست از شبہ تمام</p>
---	---

بیان اقسام تقویٰ

<p>تقوہ عامست پر بہر از گناہ تقوہ خاصست از غفلت خدا تقوہ خاص الخواص از ذکر غیر از خود می نمودن کیسہ جدا</p>	<p>ہم از کار زشت و افعال تباہ از فراموشی حق کردن خطر پاک گردیدن از علم و فکر غیر ہست تقوای اخلاص الخواص را</p>
---	--

در مقامات زہد کہ پنجہ مقامات عشر طریقت است

<p>از مقامات طریقت بعد ازین زہد چہ بود ترک دنیا و حلال</p>	<p>شرح و بسط زہد بشوایم بہر عقبتہ کردن ای نیکو خصال</p>
--	---

قول جنید رحمۃ اللہ علیہ

<p>معنی آن از ابوالقاسم جنید گفت زہد طایبان آخرت و از تہیج قلب را کردن تہی شرح آن اینست ای معنی ملکات زانکہ چون در ملک دست خود زنی بس غمی بودن بملک مال جاہ یا بود تشریح و تفسیرش چنین خود تو ملوک خداستے ما کئی در حقیقت نیست دنیا ملک کس</p>	<p>بشنوید و بر کلامش دل درہید دست خالی کردن است از ملکیت یا در این قول پاکش ای زہدی دست خود را برکش از ملک معاش معتمد گردی کہ بان گشتی غنی افتقارت باشد از حق خواہ خواہ دست خالی کن ز ملک ہیبت نشین مالکیتہ کردن آید ہا کئی مال بندہ مال مولا است و پس</p>
--	--

<p>شماره وینار چاره و بیخ و شمش طالعیش بودن عجیبه دانی است کن غلوسه قلبیه از میانش کنون نفرت قلب است از دنیا و بس دل گرفتار است در و می زینچه سوز نفرت قلب است ز به پیکان است ظاهر از زو تو با شد مال و زر ز به قلبت میدم زمین شادیدی دل نمی کن از آنچه گری خالی است نیست دیگر حاجتش از به نفس</p>	<p>بس تو دست خویش از دنیا بخش لذت دنیا چه یکسر فانی است اگر نمی دستی تو از دنیا خود ز آنکه اصل زاهدی است هم نفس حرف ظاهر گر کسی ترکش نمود ترک یا بدنی از حقیقت از دست با وجود نفرت مستجابی اگر بس تو بیشک چون سلیمان زاپه قضا سرسقطی همچنین فرموده است شرح او چون شرح مذکور است و بس</p>
---	---

قول حضرت علی رضی کریم الله عنه

<p>اینچنین فرمود با اصحاب خود یا که بازو با که است بهتاسه بشو آنقدر در ترک او چه الا که با من گر بود بهره ترا نبود سرسکه جنگی بحسن حسد از تو رود</p>	<p>شاه مروان در قلعه دیباب زید مطلق از دنیا تو به پروا و شرم بان بدنی اینقدر بیایک با شرم که حلقه شمش موشه یا که فری اینقدر ز بدت اگر حاصل شود</p>
--	--

قول حضرت شبلی از حرمه العیوب علیه السلام

<p>نام زاهد تا شکر اگر دور و ماشوی کامل بود به پند</p>	<p>گفت شبلی زید کن از با سوا یعنی ترک غیر حق کن بسکلی</p>
---	--

قول حضرت یحییٰ رحمۃ اللہ علیہ

<p>از ضرورت بگذر از بهر خدا ز ابد انرا میشو و اسے نیکتر از صرف بر حق مستحق شوی و درود در تو گردد و جلوه گر شان صمد حاجت بری نمیدارد فلک با ملک آید ترا ہم ہمہ می</p>	<p>گفت یحییٰ زہد ترک بد را ز آنکہ بر لا بد سے ہم احتیاج ز انقدر ہم زہد سے باید نمود گر زہد بت زہد باشد اسے احد زندہ ہے بدند این جملہ فلک گر شوی فارغ زہدای آدمی</p>
--	---

قول ابن مسروق رحمۃ اللہ علیہ

<p>ابن مسروق اینچنین فرمودہ است ہیچ برو سے شر نگر و اس سبب چیز سبب با سبب نبود نیاز و صفت خالق ب نیازی نیست نیاز گو بہ حاجتمندی قبل با بود کرد محتاجی بہ محتاجی نیاز تا ہمہ از و سے بر آید کار و بار فرض آمد با سبب یا ریت</p>	<p>و صفت زبا و ای ندیم حق پرست ز ابد انست ای رفیق با ادب ز ابد انرا نیستی ای معنی طراز چونکہ مخلوق است موصوف نیان پس نیازم با سبب بجا بود تا سبب را بندہ شد محکوم نیاز بل سبب را بیاید کرد یار از سبب واجب بود بیزاریت</p>
--	--

قول منصور عالج رحمۃ اللہ علیہ

<p>ترک دنیا ہست زہد نفس تو</p>	<p>گفت منصور انا الحق گو گو گو</p>
--------------------------------	------------------------------------

از خود بیت زہد جان کجالت	ترک عقبے بہت از زہد بیت
قول حضرت سبلی رحمۃ اللہ علیہ	
<p>زہد در دنیا چه باشد ای امام کز روی آید زہد کردن مرترا زہد کردن در روی کیفیت کم بود تا کہ سے ترکش کند ای ہم نشین دم نہرا خذ و ترک آن نادان زند اخذ و ترک ہیچو این مقدار چیست</p>	<p>گفت از سبلی کہے اور نیک نام گفت این دنیا چه قدرست اور فخر از پرپشہ چه قدرش کم بود این چه چیز بہت و چه مقدار است ہر چه کمتر از پرپشہ بود طالب وز اہل زمین نادان کہت</p>
قول حضرت ابو بکر واسطی رحمۃ اللہ علیہ	
<p>در بیان شان زاید ای اجی نیست در عالم چرا و دیگر کیفیت چیست ترک انکہ پر رسوا بود تا کجا از زہد آن گوی خوش تا کہ از اعراض آن گوی سبوت زہد آن از ترک بخشی ہمیش نیست نیست جائی فخر زہدش ای ذکی</p>	<p>گفت ابو بکر امام واسطی بہر آدم گشت این دنیا کثیف دعوتے زہدش ترا بھیجا بود تا کیے از ترک ناپاکی تو خوش از پرپشہ کم ست او نزد حق بزرگ کثیف او ہیچ ای ذکی نیست تا کی از ترک نجاست مدعی</p>
قول حضرت سبلی رحمۃ اللہ علیہ	
گفت زہد چون شوم ای شخصنا	سلکے از سبلی فرخندہ حال

<p>حرف ناممکن گویم تا بکے بہت بے معنی و مسو و غفلت اخذ او باشد ترا مر تا گزیر رو کشیدن کی شود از مانده پس تو ز اہدیشجوی از روی چرا بیچ از زہدت حصول کام نیست</p>	<p>گفت زہد تو بنا شود بیچ شے ز اہد از چیزیکہ نبود قسمت بیچ تقدیرت شد از حق تقدیر پس از ان زہدت ندور و فائدہ ایچہ از حق مست در قسمت ترا اکنون از زہد تو غیر از نام نیست</p>
---	---

قول حضرت علی مرتضیٰ علیہ السلام

<p>از کسی در شان زہد و پارسا بندگان را نام ز اہد قسمت است ز اہد از لاشیخہ بجز غفلت کوا</p>	<p>ما ز گفت آن شبلی پیر بدی زہد از دنیا سر غفلت است ز انکہ دنیا نزد انکہ لاشیخہ است</p>
--	---

در بیان اقسام زہد

<p>نامور شود ای معنی از نام زہد زہد عابدان ہست ای نیکو صفت زہد قاصدان است بیشک بالیقین زہد از خاص الخاص آبد بیان کو کند زین زہد ہم زہد ای امین</p>	<p>اکنون یک جا میکنم قسام زہد ترک دنیا از برائے آخرت ترک عیبی بہر موسیٰ ای امین ترک کردن خرابی تن از اولادان از اخص الخاص آمد زہد امین</p>
--	--

در باب فقر کہ چند مقامات عشر طریقت است

<p>تا خیر یا بند از و اصحاب فقر</p>	<p>بعد ازین گویم سخن در باب فقر</p>
-------------------------------------	-------------------------------------

فقر محمود است نزد حق پاک
 از حدیث مصطفیٰ تعریف آن
 فقر زین المؤمن آمد در حدیث
 بشنو قول پاک آن صافی نزاو
 فقر فقر سے را اگر گروئی قبول
 بسکه مقبول ہمیسہ فقر بود
 بشنو اسد عیسیٰ او از بیت کن
 فقر باشد خاص از او صاف
 از غنا گرسندہ لاسے زند
 زانکہ آمد انتم الفقرا از حق
 نیست اصل بندہ بز فقر و غنا
 چونکہ اصل تو نیاز ست ای امیر
 فقر باطن حبیت لے کجنت جگہ
 نے ترا مالے بود نے مملکت
 عاجز و محتاج باشی چون گدا
 فقر باطن حبیت لے معنی طلب
 نے زانت قول باشد نے صفت
 نے زانت حسن باشد نہ جمال
 نے ترا وضعے بود نے بیج خو
 نے ز اہل فقر باشی نے غنا
 نے بود تیا ز آن تو نہ دین

در جہ عالی است فقر او مشہد خاک
 روگرد گوش کن اسے مہلان
 ہست دیگر ہم ازین بہتر حدیث
 عرفان لی ہو انفتہ و جہاد
 فقر اسرع نیز بشنو زان رسول
 خواستی آتر از حق آن اہل جود
 رب اجعل رزق اہل بیت من
 نیست نالین جز فقری لاف عبد
 کاوب سمت و مدعی بی سند
 حفظ باید کرد ازین آیت سبق
 بندہ حاجت مند و مولای غنا
 ظاہر و باطن بیاید شد فقیر
 بودنت بے مال و ملک سیم وزر
 نے ترا قدر سے بود نے منزلت
 کس مد و کارت نہا شد جز خدا
 نے حسب آن تو باشد نے نسب
 نے ز تو چور سے رود فی عدلت
 نے بزرگی و نہ خوبی نے کمال
 نے بتو منسوب کرد و ذات تو
 جملہ وصفت و ذات تو گرد و غنا
 بان سواد الوجه باشی بعد ازین

ایں فنا کرے کنی آید بے ساکان را پیش زمین بنویز مقام گویم اکنون قول ہے اہل دین	نفر چون آخسر شود گرد و خدا کو ز خود کم شد خدا را و اسلام از فلک باز آدم سوئے زمین
---	---

قول حریری رحمۃ اللہ علیہ

از حریری معنیش در گوش کن گفت از معدوم تو چیزی گو یعنی گر باشد ترا قوت شے چون شود معدوم از تو قوت شے ترا نہ بے این پسین مشکل شود مقصود از قوت ضروری تو است پس نخواہ از رفیق دنیا ای حاجی گر شدی عاجز او اسے قرض اور چنین حالت قناعت پیش معنی قرض دیگر ہم یک فقیہ یعنی موجود حقیقی بہست حق گر چنین موجود مفقودت شود پس چو این موجود آمد لازوال	التفاتی سوی آن از ہوش کن تا گردد کم شے موجود تو قوت دیگر شب نخواستی از کسی بایدت ہم دیگرے کردن طلب در عیادت نفس تو کامل شود و از قوی گشتن عبادت بہست مانہ عاجز از او اسے واجب پس طلب کن قدر آن از رفیق سخت سے فکری وسیلے اندیشہ بہ تراول گفت اسے نیکو شبہ غیر او معدوم باشد مستفق حاجت معدوم بعبودت شود کے روا آید ز معدومت سوال
--	--

قول حضرت ابن ابی کثیر رحمۃ اللہ علیہ

بشنو شرح فتر دیگر ہم ولا	بچہ مقبول ست از ابن ابی کثیر
--------------------------	------------------------------

<p>گفت نخست هیچ گر نبود ترا در معرفت شرح آن دیدم چنان گر پدید آید ز ملکوت هیچ کام گر چه او محتسب تر نبود ز تو یعنی گرتاکی ترا آید بدست دیگری که کن تو بود محتسب کلم پس بملکت هیچ از سابق نه بود جایز آمد و صفت فقرت این را جمله حاصل زین سخن اسے آشنا هر که باشد از فقیری زینتش از نصیب خودش او کو تا دست</p>	<p>چون شود انهم نباشد سلسله گدا که نباشد هیچ ملکش در جهان نذر محتسب و اگر کن آن تمام تیک یا بدادش ای نیک خو بعد از ایام چند اسے فاق دست نذر او کن آن همه بے رنج و غم باز چون آمد هم از ملک نشد انچه از این اجبلا آمد بیان انچسین باشد بقتل و قوم نا بر نصیب خود نباشد حرکتش حرکتش بر نصیب دیگر است</p>
---	--

قول ابو محمد رویم رحمه الله علیه

<p>انچه آمد از محمد بو رویم فخر چه بود نیستی جمله دست یعنی از خود جمله مفقود است هر چه دارد غیر حق نیست وجود هر چه موجود است از وی شوی جز بر وجود غنیست توان دل نهاده انچه مفقود است از پیشم شما زانکه از آن تو گر آن خیر نیست</p>	<p>اکنون بر تشییح و کوی بخش شویم ترک مفقودات هم ای حق پرست قانی و نال بود کردن اسے فتنه نیست باید کرد آن را جلد و زود تا ز شغلش باز دارد از خدا جان زوجه انش نیاید کرد شام ترک شوق و رغبتش باید ترا از طلب کاریش حاصل نیز نیست</p>
--	--

<p>نزد تو خواهد رسید پس خوش لقب شغل گزشتاید بی شایده غیر</p>	<p>هر چه از آن تو مستان بطلب پس ترا حق طلب باید نه غیر</p>
<h3>قول کتابی رحمت اللہ علیہ</h3>	
<p>از کتابی گوشتش کن این حال فقر پس غنی باشد شومی الیر و چست ایک بجز دیگر سنے گرد و تمام از بسہ عالم ترا آید غنا آن قدر با حق نیازت بست</p>	<p>گر بسے خوابی تو قیل و قال فقر چون استی اللہ فقارت شد در زانکہ حال این غنا و فقست نام گر بی محتاج باشی سنے گدا هر قدر کہ بسے نیازی از جهان</p>
<h3>قول ثوری رحمت اللہ علیہ</h3>	
<p>گر تو هستی از فقیر سنے دل پذیر بذل و ایشاد و عطا عند الوجود دل بیار می تو ورنه یا فتن خواهشست نبود از ان منقود هیچ بذل و ایشاری دیگر کن و رسول یافت و نایافت یکسانت شود سے خوشی باشد ز وجود انش ترا</p>	<p>گفت ثوری اینچنین نعمت الفقیر الکون عند السدوم باید نمود وصفت فقر این است که هرگز کن گر نه باشد نزد تو موجود هیچ در به ست آید ترا چیزیست ز مال بسے نیاز از شے ترا جانب شود نے غنی آید ز فقده انش ترا</p>
<h3>قول بعض کبر ارحمۃ اللہ علیہ</h3>	
<p>صاحب فقر است آنکس در جهان</p>	<p>بعض کبر گفت از فقر اینچنان</p>

<p>شرح او این است ای شکیبوس با وجود محسوس از دو لغزش نے کسی ندرش بر هیچ از دم نے دلش بر هیچ شے مائل بود باشد او محروم سے اہل تمیز</p>	<p>گو بود محروم از رفی و سوال یعنی با وصفت نیاز و هفتش نے کسی با او کند رفی و کرم نے خود او از هیچ کس مائل بود از سوال و رفی و کسب این ہر چیز</p>
<h3>در باب توکل کہ منجیہ مقامات عشرہ طریقت است</h3>	
<p>کہ از مقامات طریقت است آن باشد او اندر توکل گرم حسیست سوسین ان کنتم اسے فرقت جملہ مامورانہ آغبا مومنان بر خدا گردن بود ایونیک زاد در توکل جہل است این متفق مستعد بر حق کسی باشد کب از توکل آن قدر سامان بود دست میدار و خدا این شخص یا باید آوریون توکل را بدست</p>	<p>از توکل حسب این گویم بیان ہر کہ در ایمان حق باشد دست بشنو از حق آیت فتو تلو بر کجا آمد بشیر آن ذکر آن زانکہ معنی توکل اعتماد و اسپرون جملہ کار خود بحق غیر ایمان در حق سے آشنا ہر قدر کہ با جنت ایمان بود بست توکل نہ محبوب خدا فتوح بہ چون خدا فرمود است</p>
<h3>قول سترى سقطى رحمة اللہ علیہ</h3>	
<p>ای سترى سقطى فرمودہ است آن الخلال عن جمل والقوة بود</p>	<p>گویم اکنون شرح آن ای بار جان التوکل نزد آن اہل حسد و</p>

<p>پس ز حول و قوۃ خود شو جدا شیخ او از خود ندانی بل از تو هم از ودانی تو ای اهل تمیز معتمدی بر معاش خویش شو پس تو هم چون طفل بشکر و غمی پرورنده هست او را عورتی شد گرفتار بکلامشش و جستجو در کنار رب خود مان طفل و نش پس در آن هم محترم باشی بر رب خواه از کاسب تو باشی خواه لا</p>	<p>یعنی گرداری توکل بر خدا هر چه محتاج و نیاز باشد تر و تو آنچه آید پیش تو از هیچ چیز فارغ از کسب تلاش خویش شو گر ز حول و قوۃ خود فارغی نیست تا و طفل حول و قوتی حول و قوۃ گشت چون بیدار و از تلاش رزق دست خود بکش و کنی سعی و تلاش و بزم کسب معتمد بر آن باشی بر خدا</p>
--	--

قول ابن مسروق رحمه الله عليه

<p>حرف زن گردیده سبک بهم نشین باشد تسلیم کن اسے ما یضا اینچنین باشد ز تو ظاہر نشان از کسی گوید ترا حریجے زند جو در لغویض کوشی چون عیاش جان و تن کردی با بر او خدا بسج از چون و چرانند و تو بر تو صد گونه قضای خود زند نے بجهوت نہ کر و بہت سے</p>	<p>و توکل این مسروق این چنین آنچه از احکام بسیار این گفتا یعنی گردستی تو از متوکلان که قذات گرسند ابر تو کند این ترا بروی نیاید اعتراض زانکه چون خود را سپردی با خدا پس از حکمت رفیق مالک گشت مانده است او هر چه خواهد آن کند سنے بر شادان باشی و نے مضطر</p>
---	---

<p>ناید از اعیان خود در خاطر است رنجش ناید چه جانگوشی کند</p>	<p>اگر آئین او فرساید بدرات دور نماید روسے مکر و مہج ترا</p>
<p>قول سہل تشریحی رحمۃ اللہ علیہ</p>	
<p>باش سہل تو در دست خدا خواہ بد آید ترا آن یا نگو محکم خود را بر منی خدا</p>	<p>در توکل سہل گفت سے پارسا یعنی ہر جانب برو آنجا برو ز اختیار خود سہرا پاشو جدا</p>
<p>قول عبدالقدوسی رحمۃ اللہ علیہ</p>	
<p>ہاں پناہ خود بوسے حق جو تمانہ حاجت بر منہ جستن شود در ہما آگ سوسے او جو کوشاہ پس پتہ بردن با وجہ بود مقام تا پتہ جوئی از ان سوئی نہا</p>	<p>گفت عبدالقدوسی اسے عمر یعنی چندانست حضور حق بود زانکہ غایب باشی تا از پناہ شاہ چونکہ حاضر باشی پیش او مقام در حضور قرب کے آید بلا</p>
<p>قول ابوالقاسم حنیف رحمۃ اللہ علیہ</p>	
<p>در توکل شرح بسطائے پیرین اکنون ہم با وی شوی چون با سبق شرح قولش این بود اسے نیکنو بود مکہ پیر تو آنجا سیمہ دخل دست خود را بر گوش از تہ پیران</p>	<p>گفت ابوالقاسم حنیف شاوین در ازل بودی چنانکہ تو بحق تا خدا ہم چون ازل باشم تو یعنی آنچہ قسمتت بدو در ازل آنچہ موجودت شد اکنون همچنان</p>

شاکر و شکرش پیر سه از چهار و غیبت اند غیب افتاد این زمان	رویت منم جهت ان غلبه کند سکه در آید شکر اکنون در بیان
---	--

قول بیچے معاذ رحمۃ اللہ علیہ

<p>بچینیں در شکر شرح و نشین تست شاکرہ شکر با دست خوان شرح آن باشد چندین ای رنگ داند این را هر کس آنگاه است شکر باید کرد بجد و قیاس غیر غیرت چیست اینجا در نظر بشنوید این نکتہ اعزاز باید بگر صرف باید کرد است اہل وفا از جواج چشم و گوش دبا و دست صرف باید کرد و ہر جا سلام سے گناہ و فعل بدای ماریک حسنیج باید کرد سے اہل سخا</p>	<p>گفت بیچے این معاذ شاہ دین ما بشکر سے نیستی از شاکران نما تہ بشکر را بخیر گفت او شکر ہم از نعمت اللہ است پان برین نعمت ہم اور نعمت اس بیس بنام شد شکر را صد و ہر از جنہ آمد بیان در باب شکر گفت شکر است انیکر ما نعمت ہما یعنی حصت آنچه نعمت اوہ است مال و دیک و دولت و دنیا تمام از جواج کردہ باید کار نیک بچینیں بر بچے نیک سوال را</p>
--	---

در باب رضا کہ پنج مقامات عشرت طہیقت است

<p>بشنو از ہوش و بہ تن در رضا از چند شاہ دین سخن زمان اقتیاری خویش جسمہ در گذار</p>	<p>بعد ازین گویم سخن اندر رضا گویم اولی صفت زن ای بار خا در رضا اولی صفت رفیع الاقیار</p>
---	---

<p>ہر جو حق گوید تو ہم گوئے صبی باش رہتی تو برضی خدا خواہت پنج و خم و نخت دہد بگذر از چون و چرا در کار رب نعمت گرد و ہمسر پنج و بلا ہر چه از بارت رسد نیگو بود دل سکونی زیر نسر بان خدا بسش از دل یا سکون با تو</p>	<p>آنچه حق خواهد تو ہم خواه ای حق اختیار خود بکن از خود جدا مالک است او خواہت است تو بر صورت رضای حق طلب نیز گفت او این بود معنی الرضا یعنی چندان بار رضایت خود گفت عارف انجمن معنی الرضا یعنی در حسرت بان حکیم کردگار</p>
<p>قول ذوالنون مصری رحمۃ اللہ علیہ</p>	
<p>شاد باشد دل بجز بان لطف در بلا بالذستے یا بدولت کم ز لطف و شفقت و انعام یا</p>	<p>گفت ہم ذوالنون مصری در عین برضا باشد رضائے حاصلت کے بود عشاق را و ستنام یار</p>
<p>قول ابو محمد رومی رحمۃ اللہ علیہ</p>	
<p>اکنون بر شمع و تو پیش رویم بالفرج باشد رضائے با صفا از خوشی پیش آید آن احکام را عاشقش از پیش گیر دور سرو</p>	<p>آنچه آمد در رضا از نور و ایم گفت استقبال احکام خدا یعنی آنچہ رونمایہ از قضا مثل محبوبے کہ سے آید ز دور</p>
<p>بچشمین احکام حق را سرسبر از خوشی پیش آ تو ہم سے نامور</p>	

در باب خوف که منجم مقامات عشر طریقت است

بشنو از گوش دل بر وی خوف
 آنچنین تعریف خوف خالیگان
 زیاده تر از دشمن و پور جمیم
 نام او از خالیگان گردد صحیح
 هر زبان هر کار خودت ایم بود
 میزند مردم ترا از هر پیش
 هست جاہل در تو نفس دشمن
 نفس دارد در صورت دشمنی
 هست نفس بدی خالی
 دشمنیش از تو آخسرم کم شود
 از اعوذش هیچ نبود کارگر
 دارد او صد شیطان لعل
 خوف از وی کم کن از هر قدر
 کوز تو یک کلمه هم نبود جدا
 بد بود از بدی دور دست
 هرگز از وی نیست جای آینی
 دفع او از سی تو امکان بود
 حصر نبود جلد با کسی نفس را
 تو ب زایل هست بر عصیت

صد ازین را تم شوم در باب خوف
 گفت ابو محمد مشفق ای جوان
 هرگز ایستد ز نفس خوف و بیم
 خائف است و خوف او باشد صحیح
 زانکه نفست دشمن دایم بود
 دشمنی نفس تو هر لحظه پیش
 نیست شیطان حامل جان تو نیست
 میکند شیطان ز دورت دشمنی
 نفس را نبود ز تو بیگانگی
 اگر عودت خالی شیطان کم شود
 هست دفع نفس تو دشوار تر
 هست نفست دشمن جان و لعل
 چونکه شیطان از تو دور است گدا
 خوف دارد از نفس خود ای پارسا
 دشمنی کو با بیم آخسش گشت
 در برت هست او بر آنکس دشمنی
 جنگ با شیطان ترا آسان بود
 که شیطان را بود هیچ انتها
 چون کشد شیطان بجم از طاعت

<p>از جهادت میکشد سوسه ریا از ریا تو به بود بس مشکله و شمشیر هست بر دانا عیان بر زبان حرفه ز جوش برانده در شریعت هست محروم آن حرفه باقی مانده خط نفس بد گلام هر زمان باید زشت شیطان بشیر این از لغت نماند باید شدن</p>	<p>نفس تو بد کیش تو که اهل صفای از گت تو به توان کردن فری نفس اعدا در حدیث آمد بیان ما ابروی نفسی پوست خوانده جز طبیعت نیست شیطان نصیب تا نگردی تو ز خود فانی تمام پس ترا از نفس خود خوف و خطر تا نسیری تو همه از خویشین</p>
---	---

قول احمد حمدویہ رحمۃ اللہ علیہ

<p>در بیان خوف این تقریر کرد کز دے خود ترسد مخوفات جهان که تو خود ترسد مخوفات این زمین تا نسیرد از تو خود شیطان تو بد مخوفات جهان آن ناست پا و سر گم کرده میگردد خوار بود محرق آتش خوف عمر اثر او پیدا نماید از برون غلبه بر اعدا و صولت هست بس</p>	<p>احمد حمدویہ پیر نیک مرد در حقیقت هست اهل خوف آن یعنی اثر خوف کامل است این بان تو مخالف چون اثر خطاب خوف شیطان بود جمله خلص را لیکن از ظل عمه آن نابکار چون در شیطان را از بودی خطر هر که خالی تر بود اندرون جهت اثر خوف نیست هست بس</p>
---	--

غلبه خوف است از دید حلال
هست محرق همچو خوف آتش مثال

قول عبداللہ رحمۃ اللہ علیہ

<p>گفت عبداللہ اسے اہل و عیال یعنی شاعلی با خدا باشد چنان در محیط قریب حق سر تا قدم آئیاید سوئے غیرش انفات چون نہ فکر جنگ و دفع او کنی ہجو بیغیر گنوں دیو عدو</p>	<p>خالیف آن باشد ترسند و چون کہ تیار و رخ بسوئے غیر آن غرق سازد و خویش تن را و میم یا بچنگ دیا بصلح او نیک ذات آید از تو دشمنت را ایمنی امین و بیخطر گرد و ہم تر تو</p>
---	---

تفرق قولین مختلفین

<p>تفرق قولین اینچنین پس بشوین باشد اول از سلوک و استبداد اول از دشمن نہ فارغ شد ہونہ مستعد باشد بچنگ او بدام نیست فارغ یکدم از دست کردو نیست فارغ چون نہ فکر دشمن او مستعد بر دفع شیطان بدگر زمین زگشتی سوئے او قصہ بعین دوم از اعدا فراغت یافته گشت فارغ او از جنگ دشمنان او بجلی فارغ از دست کردوست</p>	<p>ماشوی واقع ازین بہر دو سخن دویم از عالمیت ام انہا جنگ باو سے میکند شب تا بروز ہر دم و ہر خطہ و ہر صبح و شام بہت بہر دفع او مشغول او پس چنان گردوز جنگش امین و دشمنی شیطان از زمین را خطہ دفع او کرد آن شیخ امین مرکب دل را از فکرش تاہتہ باز نافتد او بچنگ دشمنان نیست فرصت بکوشش او مشغول دو</p>
--	--

<p>مترق هست او در خیالی یا خود فارغش داشت چون دشمن ز خویش گشت زین ره امین او از چنگ است از جهالت قصد سوش میکند چون محمّد کو ز شیطان عدو ز آنکه بر وسع گشته بان فجیبا با تلقاش سوی شیطان بود که قصد دیوسه سوی او از جهل بود</p>	<p>بسی کارش نیست از اختیار خود گشت حاصل اینیش کم و بیش این بنیاد اند که بر روی دست و شش بر پا کرد خود از خود میزند بود فارغ جسمگی از دفع او بعد ازین کو فکر دیو و انذاب بود سوسه حق ز پس مشغول و بود امین دیو زان صافی وجود</p>
---	--

قول ابن کثیر رحمه الله علیه

<p>بشنود بگر و صفش ای یار مدین گفت خالی است از نامی بخت گاه ترسد ز خوف ای پرور یعنی گاه خوف حق بر روی جان که سهر پا صورت بیبیت شود جل عالم زو برسد این زمان گاه غلب گرددش خوف خدا یعنی چند آن خوف حق غالب بود چون شد او فارغ ز فکر دفع غیر کالعدم نرد خوف او اینک است بسکه از خود کم شد آن اهل خوف</p>	<p>ایچو مشغول است از ابن کثیر خوف او باشد بکمال وقت گاه امین تر بود از وسع خوف غالب آید بر دل و بر جسم و جان بیبیت او سینه اعدا در و بیبیت او قدیم خورد و کلان پس نیاید هیچ خوف از ما سوا که از محو غایت و فکر گشتش رود پس خوف امین از گشتش و دلیر ز آنکه در خوف خدا استهلاک است امین از وسع گشت سر تا پا خوف</p>
--	---

چون ز خود خالی شد آن مرد بگفت ز آنکه گشت او مرد و نه بوس و جان	پس کجا شیطان شود با و حرف کس نمی باشد حرف مردگان
---	---

قول ابو محمد رویم رحمة الله علیه

اکنون و صفتش آنچه آند از رویم گفت خایف آنست که اهل بی بی یعنی خایف باشد از بهر آنکه خوف به نفس چه بود ای امین چیدت خوف از بهر حق ای پارسا	در بی تشیح او قاصد شویم کو نزار و خوف جزوات خدا منه بر آنکه نفس خود ای خیر خواه از حقوقت ترس خوردن بالیقین بودنت ترسان ز اجلال خدا
---	--

در باب رجا که منجمه مقامات عشره طریقت است

بے تو از خوف الهی سست فرو داشتن امید فضل و رحمت حق حضرت حق سست رحمان و رحیم میتوان بودن ز فضلش در سر و بایدت بهر حال امید از آن در بیانش آنچه عبادت ضعیف گفت معنی رجا آن حق پرست چون وجود وصل صحت و سعاد	در رجا اکنون ز من حرف نشو این بگوینی رحیب را متفق لطف و فضل دوست بر عالم عمیم کو کریم است و رحیم است و غفور چشم نتوان داشتن از ما سواد کرد ایما بشتوای مرد طریقت شاد یوان از وجود وصل صحت میتوان کرد دیدنت خوشوقت شاد
---	--

در بیان بعضی اخلاق اولیای الهی تعالی

از تو اضع اولاً گویم سخن	تا تو متواضع شوی و خود شکن
--------------------------	----------------------------

<p>در جوابش آنچه گفت او شنید این مثل فرمود آن اهل صلاح کن تحمل در جهان پر سر و سر عاجز و لاچار و سگین باش در جهان اگر دین فرو نه سرکش سینه ز کبر و غرور در پرده از شو در جهان از خود سر بهاسرسته غیر راجع و ان ز خویش اعلی و تو بیادشش کن از ظلم طور پروبال خویش بشکن از غرور</p>	<p>سایه پرسید و صفش از غیب کسر جانب است درم حقیق یعنی با هر کس شکسته باش و نرم همچو مرغ پر بریده در جهان در تکبر دل بده فرعون و من پاشیا ز و عجز اسے شہاز شو بار خود را بر کسے دیگر منہ بلکه بار غیر را بر خود بسنه گر ز مردم بر تو آید ظلم و جور و انما از خویش من عجز و تصور</p>
--	---

قول ابو محمد رویم رحمة اللہ علیہ

<p>انچه فرموده است در شان رویم در تو اضع گفت آن پاک از عرب در حضور حضرت نعم الوکیل در همه آگاه علام الغیوب چون نداشت پیش او خوراد خلیل کے مدار و خوار خود را از گنا باشد اینجا عامی در خوش و خط</p>	<p>در تو اضع شج و دیگر می کنیم دولت دل بهر علام الغیوب یعنی بودن قلب را خوار و کلیل ز آنکه پنهان هست در دل صیغ حق خبردار است از کرد و اول بنده عاصی به پیش پادشاه او گنہ گار هست و مولایش خبر</p>
---	---

قول سهل عیب اللہ سے رویم رحمة اللہ علیہ

<p>کذا فی تقبیل السواضع الرضا</p>	<p>سهل عیب از اندر شج رہتا</p>
-----------------------------------	--------------------------------

یعنی آید آنچه بر تو از حسدا
 کن بدل اقبال و راجی شود
 در تواضع دیگر و گفت این سبت
 یعنی تو از بہر حق شو حق پسند
 راجی از حق بہر نفس خود مشو
 گر کسی حق نماید پیش تو
 حق ناپسندہ مبین غیر از خدا
 یعنی با تو گر کسی خوبی کند
 خویش را تو ز حق مینمائی از او
 در تواضع دیگر سے از پاک مرد
 فخر قلت اعتناق دولت است
 فخر کن بر قدرت خود ایے عزیز
 هیچ قلت نیست پس از فتنی
 چون پیغمبر گفت اکون عبد للہ
 زانکہ بندہ را تا شد هیچ شے
 فخر یا قلت بطل آن ولی
 پس تو فخر بندگی خویش کن
 اعتناق ذلہ ہم از مصافحہ
 گوہر آن و بہر طور از حسدا
 غیر ذلت ہیبت مسکینی بگو
 بہر کہ مسکین و شکستہ دل ترست

خواہ از الطاف باشد یا جفا
 جانفشانی کن با میرا و بیان
 کن قبول حق ز حق از بہر حق
 لے برائے نفس خود او مستند
 بلکہ راجی شو ز حق عد تو
 از حق اور ادانی ای در پیش
 جز فرستندہ مبین در حق نما
 دلبری و طور محسبونی کند
 کوز حق آمد برائے تو نکو
 از زبان خود چنین تشریح کرد
 محل کردن ثقل اہل ملکیت
 حیست قلت یعنی نبود هیچ چیز
 پس تو فخر کن بخوش از نیستی
 جز عبودیت نشاید اسے صبی
 نیست غیر از نیستی اسباب
 از عبودیت مراد است اسے اسمی
 از عبودیت قدم در پیش کن
 اخذ کن اسے صاحب ہیبتی
 مسکنت ہیبت و ایم در حق
 غیر مسکینی تو ہمسام اکنون مجبور
 لطیف حق بر حال او جلوه کرد

گفت موی روزی از حق زار زار
گفت آنجا چه مراست معتبر
گر چنین وصف شکست دل بود
پس تو قلب منگسز باش غریب
بار اهل بلد را برداشتن
بمعنی گر بر تو کسی ظلمت نمود
بس نخل کن بران مانوش شود
حق گمارنده در دمی دیدار
گرستیم با این از حق لطف و عطفا
بست لطفش بر تو در شان حال

من کجا جویم ترا از کجای
سیر کجا آید شکسته دل ز نظر
خصلت مسکین از کامل بود
تا نماید در تو سولا که بسبب
آنچه پیش از تو آید در سخن
از جووی یا نصاری یا بیو
ز آنکه بد هم از حق است بهم نگو
زین سخن گفتی مول آن نیک خو
چون نه بینی هیچ از جو و جفا
فردا از مناسبت آن مبالغ

در باب فتوت که یک از اخلاق اولیاست

در فتوت از جنسید بیان
انچه تو کردی نگوی من کرده ام
په شخص در پیش گفت این قدر
لیکن انصاف خود از دیگر خوان
جهت در دنیا مروت و انصاف
بالد عا تخصیص شان در آخرت
در فتوت انچه شایع شد رویم
گفت بان مستور واری
فصل یا شایان گوارد و شان چنین

که فتوت راز خود هرگز بدان
شخص دیگری کند در پروام
که تو صفت باش در حق دیگر
بهر وقت و هیچ ساعت بگو
بهر اخوان بدل کردن جاده مال
اینچنین گفت او مروت استفت
شرح و بسط آن بود ظاهر کنیم
اگر ز اخوان دست آید نظر
کارنا شایسته از اخوان صبر

<p>تار سد بر عذر خواہی نوبت اینچنین تشریح سے آرام جان غیر را مجبور دار از کار بد پائے تا مد غرق در جرم و گنا ہم بہ نیکے ہم بہ بد ہم خاص و عام نیکو اسی باشندت بادشتستان نیکو اہلش باشی اور ستابش کہ ترا باشد کہ اہست زویجان آنکہ دار و طبع تو زو نفسستہ انچہ فرمودہست بشتوا بچوان از جہائے مردم و ایذا می شنان میتوان کردن تغافل ای و ولد</p>	<p>اینچنان با کس نباشد حرکت گفت عبد اللہ در معشتی آن خلق را معذور دار از کار بد یک غور سے نگہائے نیکو؟ نیز شفقت دار بر عالم تمام دیگر سے گفت از فتوت اس بیان یعنی باشخصہ کہ واری دشمنش بذل مال و عباد سازی بہر آن واری با دوسے نیک طور صحبتی عمر بن عثمان کی از ان میتوان کردن تغافل بہر زبان از برادر گرتار سبغے رسد</p>
--	--

قول حضرت شبلی رحمۃ اللہ علیہ

<p>حسن خلق و بذل معرفت آن بذل شان کن در جہان ملک و عاقل از برائے شان تو ای عالی صفت باشند یکسان مقیم و رکن پذیر در فتوت باشی یکسان دانجا</p>	<p>در فتوت گفت شبلی اینچنان یعنی با اخوان بہ نیکو خلق باش ہم و عاقلن بر امور عافیت در فتوت ترمذی گفت ای پس یعنی با اعیار و یا سنے آشنا</p>	
	<p>در فتوت با ہمہ باشی ہمیس باشندت مردم مسافر چون مقیم</p>	

در بیان بعض حالات اہل طریقت گویند

<p>از تمیز چسپنہ باغایب شدن یعنی خیر و شکر کند بر تو گذر بر دل مشتاق تو اسے با صفا کونیز خیر و شکر و نیکے بد بسکہ مغلوب وجود حق شوی بسکہ گردی از خدا سرشار و نے ترا باشد تلذذ از نعم نے تو از دست نام کس باشی از مصرت نے ترا پر و ابود گر کند بر تو نیک و بد نزول ز انکہ غلبات وجود حق ترا زندگی یابی چو اندر سیر حق</p>	<p>فی زاشیا عکرا باشد در سخن لیک با ش غیبتت زان خیر و شکر حالتے آید ز حالات خدا غیبت اند غیبتت حاصل شود از تمیز خلق یکسر در روی بگذردی از اختیارات بر حقست نے تکدر باشد از رنج و غم نے تو از نعم نام باشی شا کین نے ترا از منفعت دل و اشود هرگز از وسع خوش نباشی ذوق از تمیز شے کند یکسر جدا مردہ گردی از تمیز غیر حق</p>
--	---

اقول عبد اللہ شامی رحمۃ اللہ علیہ

<p>گفت عبد اللہ شکر امین قدر کا ندران نتوان نطقه اسرار را یار گوئے خویش را ہم در جواب کہ انا الحق سسر کنی سفوی گاہ حد شرح را بر ہم زنی</p>	<p>بر دل تو حالتے آرد گذر بر ملا گوئے تو سر یار را از رخ جانان بر انداز و نقاب گاہ سجانی بگوئے آشکار نکس فی جمعی سو واللہم نے</p>
--	---

<p>نزد عاقل مرد دیوانه شوی اکنون کماهر از تو گرد او دوری</p>	<p>الغرض بے خویشی مستانه شوکی لالین استار سابق آنچه بود</p>
<h3>در باب صحو که یکی از حالات اولیاست</h3>	
<p>بیشنو اکنون صفت آن و اهل مح با تمیز اکنون ز هر یک چیز شوی با خبر بودن ز خیر و شر و س ایک کارت با رضای حق نقد نخ صد چند به دانی ز گنج حرارت حاصل در ولادت بود چون نه مستند شوی از دیوانگی به ازان دانی که انعام و به پائے تا سر بینی لطف عام با</p>	<p>بعد از شکر نماید روی صحو صحو پیشیا نیست بعد از سکوت صحو باشد اقیانوس ز شسته باشدت اینجا تمیز از نیکت بد با خدایت مواظقت باشد برنج هر چه در دس خلق را شدت بود ز آنکه فضل حق تو سه بینی در آن گر ترا مستغرق و مشتاقی به بل نیاید در نظر و مشتاقی به</p>
<h3>در باب انس که یکی از حالات اولیاست</h3>	
<p>آنچه آمد در بیان نکند کنیدی مع وجود الهیست امری فرخنده خوف کمتر باشد شش چون در عهد مستعد بر لطف حق باشد تمام بنده خاص انکوائس انصدا عفو فرماید خدا از ان در روز</p>	<p>معنی انس از دیوانه تمام چند انس رفع الحشت مقرر او یعنی بر بسته ره چنان غالب بود چون ایازا و شاد را که در نظام آفتد مقبول گردد و شاد را کمزور و تقصیر اگر صناد شود</p>

<p>با او ب باشد خدا را و اسلام جز بفرمانش قدم نهد پراه</p>	<p>با وجود این همه لیکن مدغم با چنین مقبولیت او هیچگاه</p>
<p>قول ذوالنون مصری رحمه الله علیه</p>	
<p>اینکه هر دو دست با محراب گفت آنکس با شد نزد آن عالی مقام کیفتم نمی الموتی ارنی یا ال من ترا اینهاست شنیدن از حضور</p>	<p>گفت بر ذوالنون مصری نویسی یعنی گستاخی عاشق با نکار مثل ابراهیم گفتن خواه خواه همچو موسی ناله ارنی بر طور</p>
<p>قول ابراهیم باستان رحمه الله علیه</p>	
<p>آنس فرخ القاب بالمجربان آنس باشد ای بجان متصل آنس آنجا بیشتر حاصل بود</p>	<p>گفت ابراهیم باستان که بان یعنی با شوق بودن دول ز آنکه با هر شے که شادان رخ بود</p>
<p>قول حضرت شبلی رحمه الله علیه</p>	
<p>در حشمت تو از تو باشد هر زمان مر ترا از خورشید و حشمت بود از خود و از غیر خود وحشی شوی آنس او باشد بو حشمت مقتضی چون ز خود رستی بر گشتی خدا چو نهانی تو بسازد هر دو</p>	<p>گفت شبلی معنی آنس ای جوان یعنی با الله چون آنست بود با فدا جان الفسح پید کنی من نماید رو خدا در پی خودی از خدا کردت خودی تو جدا تا تو با شی او جدا باشد ز تو</p>

<p>چون بجانان راست آمد انس فر از برائے خوشترن اسکے شکر نے برائے خویش خواہی پیچھے انچہ او خواہد تو خواہی خواہ خواہ گر گندیارت ز تو منع عطا تا ترا باشد تو لا با تکار</p>	<p>وحشت از خود را گر معنی مشنو اسیج با جانان نداری آرزو لے معصرت را کنی از خویش دفع حسب نفس خود نخواہی بر سچا گاہ از تو ناید در میان چون چرا از خودت باید ترا خد ہزار</p>
--	--

قول ذوالنون مصری رحمۃ اللہ علیہ

<p>گفت ذوالنون انس از بسک انس با شخصی کہ میداری بجان تا بمانوسی دلت مستحید بود آگشت گلزار باشد چون ضیل چون زنان مصری از دور آرت چشم بر دیدار یوسف داشتند</p>	<p>گر ترا در آتش اندازند زمین غایب از یادش نگروی این زمان کے ازین آتش ترا پیو بود کے بحر من رخ کنی با خیبر سل بیخبر بودندشان از قطع دست بیخبر از قطع انگشتان شدند</p>
---	--

قول بزرگ دیگر رحمۃ اللہ علیہ

<p>بعض دیگر در بیانش گفته است انس با ذکر حسد و چندان کنی قلبہ ذکرش چنان بزرگ شود غیر پوشیدہ شود از چشم او جلد زو بیند از گوش خود سخن</p>	<p>نیک فرمودہ است و در کتب است کز شہود غیر او غایب شوی یا دیگر از و کش ترا یل شود چشم ناپیدا شود از غیر ہو جلد او ساری شود در جان و تن</p>
--	--

<p>حالت بی بسیم و میفرمایند و انما ید چہ رہی ہذا المقام</p>	
<p>قول حضرت عقیل رحمۃ اللہ علیہ بابت کہ کی از حالات است</p>	
<p>در محبت از جنید آمد بسیار ہم بسوئے آنکہ باشد دیار یا سیل کامل گر ترا باشد ہر حق بندگی و طاعتش آسان شود بے تکلف دل دہی بر طاعتش راغب و مائل شوی بر امر او نخی اورا باشی بے زار و نفور</p>	<p>کان سست میل قلب سوویار جان چاکران و بستگان و اہلکار جان فدا سازی بکیش متفق جان و حسرت تاج فرمان شود از خوشی گردن نمی در خدش کے قصور آید ز تو دور امر او از مٹا ہیش شوی صد ملک و دو</p>
<p>قول دیگر بزرگ حمزہ اللہ علیہ</p>	
<p>دیگرے گفت العجبت ہوا فقت طاعت از بہر خدا در امر او ہم رضا و حکم و قدرش ایچو اتا ایچہ گفت ست او کین اورا ایچان بر قصار اضی شود وقت دیر او حق چو سلم گفت ابراہیم را</p>	<p>در تعروت شرح تن بہت از صفت باز ماند از نمی او ایچو نیک بیشو یک یک از من شرح و بیان ہر چہ صنعت کرد بر کیش سوزان کہ بجا باشد ہمہ تدبیر او میتوان آموختن تسلیم را</p>
<p>قول کثانی رحمۃ اللہ علیہ</p>	
<p>از کثانی معنیش ہے ہم نفس از ہر اسکے دوست ایشا است بھی</p>	

یار را بر خط و گزین میخیزد
 اند خوشی و در صفا او را تن بی
 مرطوبی روی که قره با تم برود
 که طبع خواهد نه مزاج سلطان دولت

کو بلاگ تو رو او او را در اگر
 ز بر شمشیرش بجان گردن نمی
 هست حسب الحال اینجا شعر او
 خاک بر فرق قناعت بعد ازین

آئین عیون در بیان کمال سره

گفتند چه انداخته ای این چنین
 صحبت لذت فی الحقیقت خوان
 یعنی در مخلوق لذت است
 ز آنکه در مخلوق نیست بود
 چشم را از خود بصورت لذت است
 همچنین مخلوق دیگر با و اگر
 خالق از مخلوق بیگانه بود
 که بود پروانه را آب چراغ
 در تصرف گفت استهلاک را
 آنکه نبود عاقلش بر این حرف
 هم صحبت را بنا شد سلیقه
 شرح بیگانه بیان شده است
 در صحبت مر تر است و سلیقه
 به شدت با لذت خلقت با خدا
 آنقدرش را این مراد صحبت از نگار

در صحبت شرح و بسط اگر هم نشین
 لیک استهلاک فی الخلق به این
 لیک در خالق بلاک لذت است
 جنس را با جنس خود لذت بود
 گوش را از آواز خوش گویید است
 در صحبت کامیاب اندامی سپهر
 سوختن اینجا چه پروانه بود
 لذت او را نیست غیر از سودا
 شرح و تمسبی در زمین ما و را
 و او به با کمال ز قید بیچ و خط
 قایم علت نباشد عاقل
 رفیع خلقت گوشت کنایه از این است
 سبب سبب باستی تو دوستی رب
 سبب سبب باید صحبت با خدا
 از صفاتی نیست اینجا عیب

<p>روز و شب گردیدن اندک کو کس طالب مطرب شدن از او بدین عشق ذاتی غیر از حسن و غنا عشق تو هرگز نماند بعد از این کز رو و صفی شده عارض بر چون صفت شد عشق ہم از دولت از رو شانه و با و صفی از تا بود قایم بذاتش بی صفات گفته عبدالمصعب بشنوز پس کو رو کس سازد ترا ای ہم نشین غیر معقودش شود در جلد کار از کلام غیر گردد گوشتش که جلد او گردد و دنیا حتم الکلام</p>	<p>همچو عشق مگر تان از رو کس دل بندت بودن آواز حرمین نیست تا مگر و مطرب مرتزا مگر غلب افتد بحسن مطرب نشان این محبت را صفاتی نام و آن بود قایم این محبت بر صفت پس کجا شاید خدا را عشق تو بل محبت با خدا اداری بذات شرح و بسط قول او این است پس گفت معنی محبت هست این لفظی کو رو کسند از غیر یار چشم روس غیر نارد در نظر جلد او پس در زوشنود کلام</p>
---	---

قول بزرگے دیگر حمد علیہ

<p>بست اشیا رسته مطلوب خود یار را اشیا رکن سے از جسد بشنود بگزمین کز خوش گفت ای سخن با صفات یار جانی باشد آن متصف گردد بوصفت یار خود بست با او گردد از خود گم شود</p>	<p>دیگرے گفت از پئے محبوب خود یعنی ہر چیزت کہ باشد دل پسند از جنید اندر محبت گوش کن گفت تبدیل صفات عاشقان یعنی عاشق گیند و از کار خود رنگ جانان گیر اورنگش رود</p>
---	--

<p>محمود معشوق خود باشد مردم از رنگ مجنون روان گردید</p>	<p>بچو همچون گرد و اوسیلے تمام از پے لیسے نشتری ضا د چون</p>
<h3>در بابت که از حالات اولیا کامل است</h3>	
<p>باشند از گوش لاش ای عیشین هم سقوط اتیا ز ست ای غریب نے طلب نے طلب از گوشین آن زمان نام فست حاصل شود نیست گرد و از خود و از با سوا</p>	<p>در فنا گویم سخن من بعد این نیست گشتن از خط و نصیب در فنا به خط مانند نے مراد جمله وصف بشریت زایل شود ذات ہم در ذات حق گرد فنا</p>
<h3>تقسیم فنای سالکان</h3>	
<p>دار و افضالی صفاتی ذاتی بهم که خودت فعلی نه بینی این ذہین جمله را مجبور دانی سے نگار نسبت فعلی مکن با هیچ کس نے زتمده از دہندہ خیر و سے حضرت حق است جملہ سے پس چون کلید دست بستہ ای با صفا حرکت دست است قادر بر کلید انجمنین باشد بشرح و بسط ما جز از حق بینی سے توحید دان</p>	<p>پس فنا کے سالک آید پر قسم نیست گردیدن ز فعل است خنین در جهان کس را نہ بینی اختیار فاعل مختار است و بس نیست فاعل در جهان بر گزینی مصلح و مانع و زید است و بگر حرکت تو پیش حرکات خدا قدرت حرکت کجا اندر کلید نیست گشتن از صفاتی ای با صفا قدرت و علم و ارادت در جهان</p>

<p>حق مرید است تقدیر است و علیم غیر حق دیگر مدار و این صفت دوست منکلم بعد حرمت و کلام او این گوید این شنود بخود قسم سوم است فنا فی الذات را غیر ذات حق نه بینی است پس در جهان یک ذات واحد بن فقط غیر حق دیگر تیار می در نظر در جهان بگر تو از چشم شهود این و آن هرگز نه بینی غیر است اول و آخر همه یار است و پاک مانع و منظور خود او است او</p>	<p>حق سمیع است و بصیر است و علیم در نظر که آید او عما فی السموات سامع او باشد در انعام پریم هم نماید او هم ببینند محو و بشنود محفوظ دار اوقات را ذات خود هم ذات موجود دیگر نقطه ساری نگر دو سطح خط حق مصور گشت در چندین صوره کیست و دیگر در صور جز یک وجود ما و تو و هم است جمله ذات است ظاهر و باطن تمام او آشکار شاید و مشهود خود هو است هو</p>
--	--

در باب است که یکی از کمال و مظهر اولیای اعداست پیش ازین مرتبه نیست

<p>در بقا بعد از فنا گویم سخن کمان بود باقی شدن یا یا بجان هست گردیدن به هستی خدا چون رسد فانی بدین عالم مقام در فلان فعل خود بیند همه هر چه خواهد در جهان بید کنند خود شود در جهان و خود گردد و کلیم</p>	<p>بار دیگر گوش کن بر قول من از صفات ذات و افعال ایوان مستقیم بودن بوضوح ای گوید در جهان یا بد همه خود در تمام خود شود مختار نیک و بد همه هر که خواهد بد بختد یا زند خود سمیع و خود بصیر و خود کلیم</p>
---	---

خود شود زید و بکر خودین و آن خود مقید گردد اندر جان و جسم خود شود محی و محیبت انس در جان چون خدا گشت او همه گردید او	عرش و کرسی در زمین و آسمان خود می باشد و خود و جمله اسم خود مفضل و با وی آید در جهان نیست اینجا زیاده جای گفتگو
---	--

در باب توحید که کمال حقیقت و معرفت است

اکثون در توحید می گویند سخن ما و من اینجا گویای بیجا و ب نسبت ما و تو اینجا در گذار گویم از توحید فعلی او کما در جهان قائل نه یعنی جز خدا دادن و بخشیدن و گرفتن خدا گویم قدرت که ما چیزی کنیم در همه عالم خداست قائل است بچنین باشد صفاتی او که او قادر و حی و توانا است او قدرت و علم و ارادت در جهان آنچه آید و صفت با اندر نظر همه جلالت هم جاهل و هم کمال بعد ازین توحید ذاتی گوش کن ازین ذوات خلق یک ذاتست و پس	نیست اینجا گفتگوی ما و من و آنکه توحید است استقامت است غیر از دهنده میباشی یا کمان چه هستی را در او ای ابراهیم فعل الله است حمد فعل با جمله باشد فعل حق و اولی من ما همه مجبور و مقهور هستیم غیر از نسبت به دیگر باطل است نیست موصوفی دیگر جز یک خدا علم و بیاد و انما هست او جمله از حق است و دیگر گیت با جمله وصف حضرت حق می گویم نیست غیر از وصف حق و اولی من سایه موصوفش ازین بنویسند نیست جز الله و دیگر هیچ کس
--	--

<p>عرش و کرسی و زمین و آسمان آتش و باد است و بهم زید و بگر اوست و بیشک این همه خورد و کلا اوست پیر و مرشد و الهما کافر و هم کفر آئین است او هر چه دانم هر چه توانم مطلق است میکنم از تو بسیار هر دو قسم مذہب هر یک قبول و بترست مذہب ثانی همه زود است و زود</p>	<p>اوست ما و تو هم او هم است جان اوست آب خاک و بهم سنگ و شجر اوست طفل اوست پیر و جوان اوست با وی و مضل و درینجا شایع و پیغمبر و دین است او هر چه گویم هر چه بنویسم حق است اہل توحید اندا اینجا برد و قسم یکسا وجودی و شهودی دیگر است مذہب اول همه اوست و آرزو</p>
---	---

مذہب و معتقد و چو دید

<p>که همه عالم بمنه مشاغل اند مختلف باشند گویا اندر نمود در حقیقت نیست فرقی مستبر حضرت حق است ظاهر و باطن</p>	<p>اہل توحید و وجودی قابل اند نیست در زید و بگر جز یک وجود فرق در صورت زید است بگر زید و خالہ جلد و ہم است خیال</p>
---	---

تمثیل

<p>تا شود تقریرشان بر تو حیان کز وسع آمد چند صورت در نمود فرق معنی نیست با ہم هیچ رو در سیدو ہم اسے کہ کلام است</p>	<p>میکنم الحال تمثیلی بسیار فرق کردم خاک را اصل وجود فرق صوری است با جام و سجو آن وجود خاک کاندرا جام است</p>
---	---

<p> تصادق است و حقیقت نیست جلد خاک افتد نظر سلی نیک پاس نظر پرست کش گیریم نام خاک باشد در نظر ما را تمام میتوان گفتن درستی جلد او و هم بر وارد باطل افکن نظر تا بکس از خاک سے پوشی نظر جلد بعد است است اهل نظر و هم بیرون کن خدا باشد خدا تا کجا واری حقیقت را نشان یاد با بد داشت این راهی زمین </p>	<p> گز بسو و جام گویم نین خاک چون نظر مردارم از جام بسو خدا شرح است اینک میگوشیم جام و حقیقت نسی بسو باشد نه جام اصل خاک آمد چو در جام و بسو این نین و بی ستا سلی نام تا بکس جام و بسو یعنی بسو و بچنین زید و بکر سنگ و شجر غیرت و هم است بر ما و شما تا بکس زید و بکر یعنی حسیان از بسو اهل وجود است این چنین </p>
---	---

مذہب شمولی

<p> که خدا پاک است آن هست و ذلت اوست قیوم زمین و آسمان بیرون از عرش نباشد هر چکس خلق را از قدر گم آراست پاک و آتش هست از تشبیه گفت از امکان نه بر تو سر بود مکتوم این است کس که زمین حق منزه است از ما و شما </p>	<p> مذہب اہل شمول است این چنین جلد مخلوق نذار و کائنات و محیط خلق از علم است و بس همچو حکم پاوست هر جا است او دار او دسترا قدم تنزیه صرف همچو نور مہر ہر جا سے فتد علم او با جہد عالم بالیقین در حقیقت جلد او نبود روا </p>
--	--

<p>گر ہمد او در نظر آید ترا بسک غالب گشت بر تو عشق او بہر مجنون کوز بس مشتاق بود در حقیقت نیست لیسے پر کجا کو جمال لیسے و کو جملہ چیز آہنچنین نزد نمودی لے گدا</p>	<p>غیبت ہرگز فی الحقیقت کہذا در نظر سے آید او ہر جا رسو ہر کجا بیش روی لیسے ہی نمود بل خیالش بہت ہر جا رونما قلب عشق ست بر روی امی ظہیر بندہ خیر محض باستہ بافتدا</p>
--	---

مذہب تحقیق و عارفین

<p>اہل تحقیق ست ہر کو اندرین حق عزوجل با ما و شما غیر ازو سے تعین بہت او حضرت ذاتش وجود مطلق بہت نسبت اطلاق تقید ارجوان بحد در صورت زمرج خود جدا غیر محض ارمج را گوئی خطاست چونکہ باوریاست قایلیم موج با از رہ صورت ہی گوید ازو ہمچنین جملہ جان را با خدا پس بظاہر غیر سے گوئی خلق را نیست تحقیق و اگر سیکوازمین مذہب حق ست ابن امی شکست</p>	<p>مذہبش انیت اسے مردونہین غیر ست و عین بہت ای تمنا در حقیقت عین بہت ای تمنا وین مقید صورتہ عشقان حق ہمچو در یاسے بسیدہ و صبر و ان در حقیقت لیکہ علمنا موج کہ ست عین صرف را گوئی این ہمہ تا رو گر جدا ازو سے شوہر گرو و نما در حقیقت تا ہم مرتبہ در جملہ او نسبت عین دووی بہتہ و گدا در حقیقت دان و سے عین خدا اسے موحد این چنین مذہب گرو غیبت اکاوا اندرین سے زہر</p>
--	--

<p>عزت تاجیہ از بنفاد و ... کے خلاف شرع آید و نظر</p>	<p>امین بودے سب سے بڑے در شریعت شد حضرت جلوه</p>
---	--

در خلاصہ کتاب گوید

<p>مشوریم صورت امتسام یافت سالما بودست ارجی عتوی تلم سے کر دیم اسے نیکو پسند کہ ہمہ بودست در تازی زبان ترجمہ کردم بطور مشنوی سفلت اہم در رشتہ ایسات در کر وہ اہم از شاعری قطع نظر از قصور شاعری دارد معاف بیچ عالمی عیب خود نہقتہ ام صد جزاک المذمین برو کردہ پردہ جہلش در نواز خواندیش تا شود حاصل مراد ہم مدعا گر دعا گوید عقیبت دوستی بیچ کاہش رو نباشد از خدا از دعا ہستے کہ گردش آن صیب بہر بویے گل شلقم این ہمہ گوید ہم عمل علی از خون خوش نام این اصل المعارف شد عطا زانکہ ما شد بخشش مشہور با بد احد عشرہ ما شقین ^{۱۱} اہم ہستہ ^{۱۲} برون سے کم و بیش ہستہ در کتاب ہم بیچ اولاد و اصحابش نام</p>	<p>شکر حق کا غاز من انجام یافت ختم شد از فضل حق امین مشنوی گاہ گاہے وقت فرصت تو پسند از تصانیف شیخ صفویان بے کم و بیش بہ لفظ فارسی شہ بار اگر وہ اہم و نظر ہمہ جمع کردم قول کمال سرسہر قابچہ گریسندش از چشم صاف زانکہ عند خود سراپا کردہ ام چونکہ از لطف اصلاحش وہ ورگتے برہ بر و از دیدنش در حق من ہمہ حق خواہد دعا در حدیث آمد کہ در حق کسی بالیقین معتبول گردوان دعا حق تعالی ہر دور اساز نصیب بر ہمین امید گفتم این ہمہ ہر کہ یا بدترین صحیفہ بویے خوش از جناب والدہم شیخ ہدے وانما نامش بسا ندیا و کار صوری و ہم معنوی تاریخ آن فہم کن اعداوشش از یک نامہ ہر بر محمد باد صلوات و سلام</p>
--	--

مجموعہ بند

من تصنیف حضرت انوار اللغات و اللامات حضرت مولانا ابوالفضل علی قلندر قدس سرہ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

<p>پنہا رخ خود کہ بقید دارم اسکے سینے تو سیاہ روزگارم من لطف ترا اُمید دارم چون لالہ بسینہ واقدارم از لبکہ تو دیدہ اشکبارم دل روانہ ہم کہ ہوشیارم ہیجانہ زمین شہ است یارم پروا نکر ہمیشہ غمگسارم یرغیر طیب از کت دارم من ز شمع اشقناں یارم افتاد و کنون بہرگ کارم رے کہ کند بحال زارم</p>	<p>اسکے عشق تو کردل نکام تا چند تو شیخ بزم غیرت جو رو سخت بر اسکے غیرت از سوز و رون من چو پری بہ چینی من سے کنے کند ابر ہرگز بفریب چشم مستش فریاد کہ دوست دشمن شد غمز از رقیب گشت ایندم از حالت من خبر ناری جز جلوہ یار چارہ اشہ زور زخراں جان طیب شد ز آن بہتبا سنگدل از این پس</p>
---	--

بہ نشینم و گوسفت گزینم
دیگر زینچہ لہر ازینا بیختم

گر بوسه دین در دستانی
 من از تو گسار نیک نام
 در محبت تو شد حرام بر من
 سینه تو شده ام بوجرم بیان
 دور است ز بنده پروری دست
 کو قاصد محرومی که از بار
 پیش تو رسیدم محال است
 خود سوسه من تو لطف فرما
 با غیر چنین ست گرم جوشی
 از باطن من تو غاسق براه
 اگر بی سبب از من مغرور

باشند عیب و مهربانی
 هر چند بد من بودی بگری
 خواب و خور و شام بی
 کس بی تو کند سپهر بگری
 با من بگو سینه لب ترانی
 گوید من این قدر زبانی
 از شدت محبت و ناتوانی
 ای سست غرور تو جرمانی
 در آنم که ز رشک من بدانی
 من سوختم از غمت نهانی
 از روه و لیست بار جانی

بشنیدم که گوشتم گزینم
 و گریه و گیسوان نه بینم

دل بندم در جبین است
 رسو امشدم و در کنگر شتم
 مشیرین چشمم که گفت تلختم
 کس دل ز پر دیلم است از روی
 میچسبم ز بجز حسن سدا
 چون نه گیسو سیاه بوسم او را
 یک خطبیره و چیل باطلیم
 روسی تو هزار جلوه دارد

جانم سینه ز لب عنبرین است
 این دست سزاوار عشق این است
 نمایان هزار آفتابین است
 چشمه که سیاه و شکر گین است
 چینی که ترا در آستین است
 غالی که بروی باسین است
 همیران چو قریب و کبرین است
 پا و پده من بگسار این است

<p>یارم بر خیزد ز بزم نشینم خود فرستد یار منم گر شید از دور خود کزین</p>	<p>یارب چه کنم چسان نیرم مار از رقیب شکوه نیست دورست رضاء صبر ازین</p>
<p>پوشیدم و گوشه گزینم دیگر زین و کسبوان تانم</p>	
<p>دوانه بومن همسوار دارد چشم تو مگر خندان دارد در کوه شو تو امشب ما را کو خنجر آید از او دارد آواز غم من چه کار دارد سایه و عده او شکر دارد آینه من عیار دارد در سینه من گزار دارد وز عاشق خویش عار دارد</p>	<p>چون گل کاش او بچار دارد سستمانه نگاه او کج افتد بچاره ایست که بود گنجام دل تشنه مرگ رفت پیش بار اسر و کار باخوش است در عشق نه من تسلیم دارم از من بدش که دور نیست تیر تو که از نشان نه دارم گر باد گران است یار بدم</p>
<p>پوشیدم و گوشه گزینم دیگر زین و کسبوان تانم</p>	
<p>جان رفت سخن بچویش مانند گل است رنگ و بویش مدر شک بر دز ساد و رویش وامم دل باست موبویش سحر است مگر به گفتگویش</p>	<p>کم گشت درم چو شب کویش ز بید با نقش قباست شبم نسبت بهش ز سادگی است ز لغزش کز شب در ز بچویش هر کس که شنید محو گردید</p>

<p>تو یزد طلاست گلو پیش پوشیده کنم نظر بسو پیش لیکن نہ بر آمد آرزو پیش واقف شدہ ام کنون ز خوشی</p>	<p>بر سیمتیش چه خوب ترید دارو اگر اور حجاب با من در شوق تو جان ز تن بر آمد جز جور و جناب شیوہ اش نیست</p>
<p>پہ نشینم و گوشتہ گزینم دیگر تیغ و لبسیران نہ بینم</p>	
<p>حسن تو باست چشم بدو عقاب لبیت رو اس کے بجز سویچ شدہ ام بعشق معور مولا عشقار و بندہ مجبور در پردہ عیان چو شمع کا نور من عاجز او بخوشی مغرور اسے ز گریست و چشم غمور بیگانہ چنان ست با تو سرور پیش تو نشستش چہ مقدر بیدل شدن من است منظور ہر طاعتی کے سنت مذکور</p>	<p>اسے رشک پری و غیرت عور سبب وقت مقوسہ دل در حسن ز خاک شربت است باولی کند ہر آنچہ خواہد جوش ز قبا چنان نودہ است کے با من با رہیلا باشد فرمان تو یکسہ نگاہ دیگر من ہے تو چنین حسرتین گلین داروی بر قیب ہر جور نہ دغم کہ ز دلبری اختیار منظور سے خود من از کہ گویم</p>
<p>پہ نشینم و گوشتہ گزینم دیگر تیغ و لبسیران نہ بینم</p>	
<p>دل برو و زمیند از برین نستریار ز دیدہ تر من</p>	<p>آہ بسرم چو دلبر من بر صدم کند ز اشک طوفان</p>

<p>صیاد شکست چون پرین گر دید سیاه دفتر من گر ازه کشند بر سر من آکن مشفق دوست پرور من این است اگر در آختم من</p>	<p>مرگ است کمون رسیدن از نام یک وصف زگیوش او شتم هرگز نه کشتم سدا از محبت آکنون به رقیب هرمان است هر نه گفت در محالم اس ماه</p>
<p>به نشینم و گوشه گزینم دیگر رخ و کبر ان نه بدینم</p>	
<p>رخسار تو ماه قصه کوتاه وز زلفت سیاه نست گراه ابروی ترا چو دیدم ایواہ از مستی ناز و منصب و جاہ رفت از برون چو یار ناگاہ بے جرم و تصور خواہ تا خود والله بالہ نعم بالہ</p>	<p>زلفت تو شب دراز است آو از شمع رخ تو راه پیدا گو یا که بلال عید دیدم در کوس تو خاکساریم یہ آمد به سرش اجل یکا یک گفتی که من از تو ناخوشم سخت اگر رغبتش تو چنین است با من</p>
<p>به نشینم و گوشه گزینم دیگر رخ و کبر ان نه بدینم</p>	
<p>در دست که میشوی ببا نری از هیچ عنوان چاره سانی از شمع بگیر جان گدازی کور و زحشر با این درازی با این همه ناز و بے نیازی</p>	<p>اے گل تو چہ از خود نیازی بیچاره دلا اگر به عشقی پر و اند سوختن و بد عظم پایان نشود شب و درازش بر دست رقیب نیزند دست</p>

<p>با غیر چنین است سرفرازی بازی رسم و قیاد و لغو آری</p>	<p>یا پوسی او مجال من نیست در شهر پیری ترخان نه باشد</p>
<p>به نشنیم و گوشه گزینیم دیگر رخ و لببران نه بینیم</p>	
<p>مرد باش به چناب و سنبلی خنیچ ز تقسیم تو گل سنگل پاشید تک بزخم بلبلی افکنه ترا بدم کاسکل تا چند کسی کند تحمل بزم بگذشتی از نفس اقل خواهم اکنون که بے تامل</p>	<p>سکه زلف تو دال پر نسل گلشن ز ریخ تو ریخ بلخ است شیرین دهنی تو از شکر خند سپه دانه خال ساهه رویت فرصت نبود ز ناگسالت عمرم به تغافل تو بگذشت مار انبوه جسر این صلاحت</p>
<p>به نشنیم و گوشه گزینیم دیگر رخ و لببران نه بینیم</p>	
<p>در و آبچسب و جگر بتلایم آورد کوسه تو قضایم مهر بی چشم سر سبایم او شاه من است و من گزایم هر کس که شنید ما جبرایم مسکین و غریب و بنوایم هوشم نه که گیتیم کبایم در گوش خور و نگر و نمایم</p>	<p>یار تو من و من ز خود جبرایم زنده بروم من از در تو شتر مسنده فکر و یک نگاه از قصه ما و او چسب پری نه نوشت و فسانه کرد در خلق سکه رحم کند بحسب من زار در کوسه تو ما ز خویش رفتم دشنام و پاسبان تو مارا</p>

دارد انکار خوبسایم فرسوده بخت خوش پایم صورت ند گرفت مدعا یارم	شونگه که بخت سل من بقر است بارتم نه بدست آند آن شوخ در عشق ز آه و زاریم آه
---	--

بشیم و گوشه گزینیم
دیگر رخ و لبسزان نه بینیم

این زخم مرا بسروشت است کرد دست خود او ظلم نوشت است نیکی آید آن بدست نوشت است آند شدقم سوو نوشت است در کوبه بتان مرا نوشت است سخنی ز وفا خدا نوشت است در جزو و جات را نوشت است	مجرورج سرم زنگ نوشت است قاصد به غلامیش وحسم خط لطفت بر قیب خوب نبود گمراه گمراه تو ز اید گر چه در و قصور هست در غله در گامش گمراهان سبک مهر با من نه کنی اگر وفا سکنی
---	---

بشیم و گوشه گزینیم
دیگر رخ و لبسزان نه بینیم

از بنده گشت سرو آزاد کرده است نگاه بر تو صیاد زیاد زد دست یار و سردار شکل بت من چو دید بسند کس همچو ندید آدمی ترا حاجت نبود به پیش قول تو نشر بر گم زان تو قضا	ای قاصد یار و رخکب نشاد بلیبل تو نگاه بدار خود را خون ریخت گفت جنا تو او حیرت زده گشت همچو تصویر یارب چه حال هست او را بر کشن من پس است ابرو دیوانه نیم مرین عشقم
--	---

<p>سے وحشتِ عشقِ مستانہ آنا خود رختم اور نرفت از یاد سو گند بہ عاشقی نسوزد بسیار کشیدہ ایم بیداد</p>	<p>کردی تو ز غافلان جدایم بجو و شدہ ام و سہ چہ حال شیرین و بہان بلا سہ جانہ تنگ آئدہ ام کسوں ز خوبان</p>
<p>پیشینہ و گوشہ گزینم دیگر رخ و کسیران نہ بینم</p>	
<p>نظت ارہ کہم ترا سیر شام بر پوش شدید بی سے وہام کو کہ و ترا بہ عشق بدنام ترسم نشوی اسیر این دام ناز کسری از گل ای گل کہ نام راہم تو نگشت آن دلدار ام چون من ز لب تو ماندہ ناکام رنجیدہ شود ز خط و پیغام شیرین بہتے چودا و دشنام بوش و خرد و قرار و آرام</p>	<p>چون ماہ اگر بر آئی برام کردی سنگے کہ رختم از پوش تعریف کنن تو بدعی را سے شانہ ز زلفت او بیامیز پیرا میں شہقت گران است سے دل تو ہزار جہد کردی الذیافہ کن کہ در بہان کہیت مجھو سہ یا من تو ان وید بر من نگدشت ز تلخ کامی افسوس کہ عشق بر دوزخ</p>
<p>پیشینہ و گوشہ گزینم دیگر رخ و کسیران نہ بینم</p>	
<p>دیدمی چہ زمین کہ گرد بطن بے یار کہم چہ سپر گلشن جز یاد تو گو درین نشینم</p>	<p>بودی تو کہ سینہ صاف من در ہجر تو خار سے حسد گل سے شورش بیامکن زمین شرم</p>

<p>درنگان و نگاه ناز و سوزن در کو چسبہ یار عقل بر بہرن رویش نگرم چہ شہم بوزن کز تربیت من کشیدہ امن ہمسایہ بعشق گشت دشمن ز ہمار ز دست عشق پرفتن</p>	<p>چشمش بر قوسے چاک دل کرد ز سواسے دل شے پسند اگر مدعی عا جب دیا دوست مردیم ہنوزش احترام است خلفے پہلا مستم کربت کہ دیم ز عاشقی ترا</p>
<p>بہ نشینم و گوشہ گزینم دیگر رنج دلبران نہ بینم</p>	
<p>در خانہ من چسبہ ایشیانی دارمی بکدام آہستہ آئی دورست ز رسم دلرانی ازہ ام کجا شود ربانی کہ دیم فت پوچ جب سہانی رفتنم چو بکسوت گدائی سے شاہ گره چسے کشائی با من چو عجب کہ سہے و خانی باشد اختلاف پارسانی</p>	<p>سے جان کہ نواز دلم جلدائی دیگر چہ من ہشتانی تو کبست دل بردن و دل گرفتہ کشتن ما دام کہ عید ز ندہ باشد چون نقش قدم بکو چسبہ یار شاہم گفت و پیش خود خواند زان زلف کہ رشتہ حیات است خوبان بہ کسے و ناکردند کز عشق جیسا زنی الحقیقت</p>
<p>بہ نشینم و گوشہ گزینم دیگر رنج دلبران نہ بینم</p>	
<p>بے دانہ و دام پا بہر خمیر کز بہر دسے تو دام نہ خیر</p>	<p>سے زلف مسلسل نگره گچ چون موسے تو جان دلم پریشا</p>

<p>گر با پوسیم بود گلو گم جز طایع حقه چیت تعبیر داری چو بدست خویش شمشیر راضی برضاست تن بقدر شد حسنه چنانکه زخی تیر خود شمره شدی مرا چه تقصیر در گریه و ناله های شبگیر بسل نه شود چگونه نخبیر اورا چه کنم بنامه تحسیر احوال مرا از تو پستیر پیش نظر م شد او چه قصور و این عشق بدل چه کرد تاثیر</p>	<p>گور و سینه که روئے یار بوم در خواب بخواب دیدش آه گر بهر بلاک جان نازم اندیشه بکن بر کس که بسته بر هر که نگاه کرد چشمش شرم تو دل بسمل عشق بر شد شب تا بسحر گذشت بے یار بیلش بلبیب درین شکار است شرفی که معرفت آشنا نیست قاصد تو برود و نشین کن بکدم ترود و خیالش از من یار بے چه بلا شد این محبت</p>
<p>به نشینم و گوشه گزینم دیگر رخ و لبه ان نه بینم</p>	
<p>بر من نظر کن از عنایت اقتاده بگو سگ تو کی ایت اندر رنگ و پر استم سهر ایت با کست مرا بچین شکایت در خلقی بهر طرف شکایت گفتی با شاره و گنایت انبار کنسیم ما چرا ایت</p>	<p>شکسته سرمه چشم فاکسایت در بوزه گریست یکسنگ را عشق لب لعل کرد چون من غیر از تو کس در شکایت من از عشق من در حسن با ایت از فتنه من تو با رقیب با از زرد و شوقی و گریه من بزم</p>

<p>ایں ناز و گمخسرواد است رسوا شده ام چه از پرست باشد همه چیز را تناسبت گر یاود ہی ز سبب عنایت</p>	<p>از دج بلا بمن توان دید پوشیده بکن تو ہم قماش غیر از ستم جناسے خوبان آن دل که زمین ببرد آشج</p>
<p>پہ نشینم و گوشہ گزینم دیگر رخ و لبسہ ان نہینم</p>	
<p>دائیم کہ زمین حجاب دارد کوروستے چو باہتاب دارد رنجیدہ ہمین جواب دارد سر پرست ہم رکاب دارد شاید یہ کسی عنایت دارد تاروستے بسوئی آب دارد ہمدما چشم از حجاب دارد بیداد ترا کہ تاب دارد</p>	<p>بے وجہ نہ او نقاب دارد بر حسن صبح او سدا ہم مکتوب مرا جواب نہ نوشت استفاق تو بہر پارے بوسی چینی بچین یا را افتاد از ہر شناوری مہمن دریا بظنارہ جہانش گر عشق تو جو گرو داد اول</p>
<p>پہ نشینم و گوشہ گزینم دیگر رخ و لبسہ ان نہینم</p>	
<p>داد شدہ ز کائنات ہمای اسے آنکہ بنگہ حسن غمای گریم ز حالتش کما ہی از آسمانم کے منای فریاد و دم ز سبب گنای</p>	<p>بر حسن صبح او گواہی بر حال گدا تو از شے کن دل بے تو چو ما ہی است بر آب بے امر تو کی کند کجویت بر فاست چو پارہ ہر قسطل</p>

<p>افتاد و پاپی بند ز خواہی در گوشتش کن کلام و پای به نشاند مرا بصد و تباہی آزاد شوم اگر آتشی</p>	<p>ز نفس کہ رسا و دلبر است از گفتگوئی رقیب پرہیز آن شوخ ز مجلس چو پرفاقت از خلقت بندگی خوبان</p>
---	--

ملاحظہ فرمائید کہ در این کتاب
کلیتاً بر مبنای علم و تحقیق
تالیف شده و در آن هیچ
چیز از حد و اعتدال خارج
نیست و امید است که
مخیر و مفید باشد

پہ نشینم و گوشہ گزینم
دیگر ز رخ دلبران نہ بینم

<p>وصف ز صبا گزیند است یک لحظہ دلم نبارید است از ابرو و مو خم کمان کشید است بوہر کہ ز جامہ اش شکرید است یارم بکنار و روز عید است اشک کہ ز چشم من چکید است رسم بدلت نیافرید است ز رخسار کہ دعدہ اش عید است خود ہر جہ تو جوئی تا نہ دید است این بیت کہ گفتہ شد یاد است</p>	<p>کلی بی تو جہ پیران برید است ز آن کہ در کہ دید تصور یار ز زبان سیرت کہ ترکہ چشم است چو پیران بی سفسش یقین میند کافی خداسہ لب الہم وہ تا از بس خارہ گفت روشن حق پیران کہ گردن خصلت یکسا دعدہ بہ سن وفا کرد یگانہ تشریح حقانے شست بے سوز بگذر کہ حسب عالم آید</p>
--	---

پہ نشینم و گوشہ گزینم
دیگر ز رخ دلبران نہ بینم

مخمس کی کیا

من تصنیف حضرت الحضرۃ مولانا محمد شاہ تریاب علی قلندر قدس سرہ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

خدا یا کریم عہدت فنا
خرا موشس گردیدہ قول بلا
بدتیا کے دون گشتہم بتلا

کر یا یہ بختا کر حال نا
کہ بستم اسیر کند ہوا

چو کر دم نظر جانب پیش پس
نیا بد نظر غیر تو ہیچ کس
ز شومی جرمیم اندر قض

نداریم خیر از تو فرما در سنا
توئی عاصیا ز اخطا کن پر

کنون از تو وارم ہمین التجا
کہ کر دم بدتیا بسے جرمنا
عیان کن ابن شاہ راہ پہ

نگہ دار مارا ز راہ خطا
سظا در گزار و صواب نما

در شای پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم

چو باشد محمد مراد ستگیر
چہ درشت ز جرم صغیر کبیر
بوصفش چہ گوید سخن این فقیر

زبان تا بود در وہان جاگیر
شنائے تخرم بود و پندیر

محمد مستہم دین خیر اور سنے
امیر عرب شاہ بہرہ وسرا
امام احمد واسے اولیا

حبیب خدا اشرفنا دنیا
کہ عرش مجیدش بود نکلا

بمراجہ را کب شدہ بر برتر
شدش تا بعرض برین اتفاق
چہا شد بشوق خدا شاہ شوق

سوار و جهانگیر گردان بر آن	که بگذشت از قصر شلی روی
ذخایم و لا حال تو این چه گشت	اگر طفلانند گردی بصر او گشت
چهل سال عمر عزت گذشت	مزارچ تو از حال طفلی گشت
در پند گوید	
زهر و سیم هر جانده در سختی	بجنگ کفر کوس نخواستی
بمده با هو او هوس ساختی	دوست با مصاح تهر دختی
چو در جهان نیستی اعتبار	یکه هم ندارد و ازینا قرا
مکن تکبیر بر عمر ناپایدا	سپاسش این از باز یور و ناک
در باب کرم گوید	
چو تعریف خوانم بشان کرم	نیاید ز من داستان کرم
اولا میر که بنهاد خوان کرم	بشد نامدار جهان کرم
کرم کن که حق نیست گند	به پیش کریان مکن گند
کرم نامدار جهانست گند	کرم کامکار امانت گند
دلا جوید افزون ز اندازه دلا	در گنج ترا و از چون قاره دلا
دل عالم از کرم تازه دلا	جهان را ز بخشش می آوازه دلا
کرم کن که زین بدو کار نیست	ازین خوبتر هیچ کردار نیست
دورا کرم در جهان کار نیست	وزین کرم نترس باز نیست
کرم شمرت جاودانی بود	کرم شمره نوجوانی بود
کرم نایبش امانی بود	کرم حاصل زندگانی بود

دلاور گرم گرتو با سخی مقیم	امثالیت شود در خلیفان عظیم	اگر حق ترا داد قلب سلیم
همه وقت شود گرم مقیم	که هست آفریننده جان کیم	

در باب سخاوت گوید

حبیب است سخاوت شعاع	اگر چه بود فاسق روزگار	سخاوت کند مرد در نامدار
سخاوت کند نیکبخت عیان	اگر مر از سخاوت شود بختیان	
ز لطف سخاوت چو شیر باس	جهان را چو او مرشد پیر باس	بجام جهان شکر و شیر باس
بلطف سخاوت جهانگیر باس	در عظیم لطف سخاوت میر باس	
سخی پیش چو هست از وصلان	که باشد خوشدل از و کاملان	سخاوت بود شیوه کاملان
سخاوت بود شیوه مصلان	سخاوت بود کار صاحبان	
سخاوتی جمله در دو بلاست	سخاوت بنا کن که دار افتاست	بوصف سخاوت هر چه گویم بجاست
سخاوت مس عیبها کیست	سخاوت همه در دو بار دارد	
ترا هست گره از پیش بتری	از من گوش کن این نصیحت گری	اگر صاحب کج سیم وزری
مشو تا توان از سخاوت برگ	که گوئی بسی از سخاوت برگ	

در باب نخل گوید

کمن در جماعت نام نسیل	برون کن ز دل اخضر نخل	میا جانب بار عام نخل
اگر چرخ کرد و بکام نخل	و را قبال باشد غلام نخل	
نخل آویز زشت و مطون بود	بجایش ز تفریر بیرون بود	از جان او کس نه ممنون بود
اگر در کفش گنج فارون بود	و اگر تا بعش به مسکون بود	
نخلان نماند اگر سرور و کما	نشانید که تو سوی نشان کردی	چو در نخل باشد چنین بدتری

نیز در تخمیل آنکه ناشنیدنی	اگر روزگارش کند چاکر کوفی
مکن گوش بر قیل و قال بخیل	ننگا هر کمن بر کمال بخیل
مکن التماسی یال بخیل	مسر نام مال یونان بخیل
بخیل ست ستر با شور و شتر	چرا و نیست عاهی و مجرم کس
بخیل از بود زاهد بجز و بر	بهستی نباشد بکلمه خبر
خدا باید از قیل و در حلال	که آخر فتد بر بخیلان مبال
بخیل از چه باشد تو نگوی مال	بخواری چو مخلص و گوشت مال
بخیلان دوی که میخورند	با صراف قیمت چکری بخورند
سخیان ز اموال بر میخورند	بخیلان علم سیم و زر میخورند

در باب تواضع

تواضع نگو هست از جمله کار	بود در تواضع بسته اختیار
اولا که تواضع کنی اختیار	شود خلق دنیا ترا دوستدار
تواضع شود ظاهر از اهل دنیا	بود مرد و پندار را خور این
تواضع کند هوستن گزین	نند شاخ پر میوه سر برین
چه خواهی که یابی ز حق خوری	مکن از تواضع بعالم کمی
تواضع کند هر که هست آدمی	نزدید ز مردم بجز مردی
تواضع بود دانه دوستی	بیر غفلت سرمایه دوستی
تواضع بود مایه دوستی	که عالی بود پایه دوستی
تواضع همه باعث عزت است	با باطنش زد دست عدو و رست
تواضع کلید درخت است	مهر فزونی و جواهر از درخت

اگر بر تو وضع شود رسته تو	سر خود نهد خلق بر پائت تو	تو وضع بود عزت افزای تو
تو وضع بود عزت افزای تو	کند و پرست برین جای تو	
تو وضع پند است اندر را	تو وضع سست و مردانگاه را	تو وضع و در قائم شاه را
تو وضع زیادت کند جاه را	که از هر چه بود باه را	
تو وضع پندیده داور است	تو وضع دلا وضع پیغمبر است	گد را نه امین لایق و در حجت
کسی را که گردن نمی در ست	تو وضع از ویافتن خورشید است	
بنا کن دلا کشتی از نیاز	مساز از تکبر خدا را جبار	تو وضع بکن خصلت بلی تا
تو وضع کند مرد را سر فراز	تو وضع بود سران باطرا	
خدا از تو وضع بود شادمان	تو وضع بود وضع پیغمبران	تو وضع دید عزت جاودان
تو وضع عزت کند در جهان	اگر ای شوی پیش ابا چون جان	
گرت با خلائق تو وضع بود	بنا کن نیاز و تصرف بود	ز حق سر بلندی توقع بود
کسی را که عادت تو وضع بود	ز جاه و جلالش منتع بود	
تو وضع بکن در جهان بدین رخ	به پیش همه باش چون خیمه رخ	یکش سر بر افلاک چون بر زمین
تو وضع مدار از خلائق در این رخ	که گردن از آن برشی همچو رخ	
عنی را تو وضع سزای موبوست	که از کبر در وی سوزنگ بگوست	بهار است بینا اگر سر ز دوست
تو وضع ز گردن خرازان بگوست	گد اگر تو وضع کند خرد اوست	
در باب تکبر گوید		
تکبر نیا پدگه از لبش	که او کافر شیطان ستای خیمه	بسته هست اندر تکبر خطر
تکبر بکن ز تبار رسته پسر	که روزی ز دستش در آئی پسر	
اگر از تکبر کنی سر بلند	فقد از بلا در سرت صد کند	بنا دان رسد زان هزاران کند

تکبیر زودا بود نالیند	غریب آید انصافی از بیویند
تکبیر نباشد سیر کا طلاق	تکبیر بود در از عاقلان
تکبیر بود عادت جاپلان	تکبیر نباید ز صاحبان
تکبیر نشان بر انگون سار کرد	تکبیر سیران را سیر وار کرد
تکبیر عز از بل را خوار کرد	بزدلان لعنت گرفتار کرد
شده این کیفیت که در غرور بود	مشغول با حق چون قریب بود
کسی را که خصمات تکبیر بود	سرس پر خود را از تصور بود
دل اگر تو از تکبیر گردی بری	شما اثر اشقی سوزان را سیر کرد
تکبیر بود مایه مدبری	تکبیر بود اصل با گوری
نظر گر نشان خدا میکنی	بتوصیف تو تکبیر باشد کنی
چو دانی تکبیر چه میکنی	خشب میکنی و دنیا میکنی
در مایه سبب علم گوید	
چو از هستی آمدید آدم جان	تجلیت علم آید مژگان جان
پس آدم از علم باید کمال	شاید نمیشد بی علم جان
پس علم سبب طلب بر گشت	به تحقیق او که در علم است
چو شمع از علم باید روشن	که سبب علمان است در علم
ز علم آرزوی را شود اختیار	بجو و قائم از علمان بر علم
کسی را که شد در علم غنی	طلب کردن علم کرد غنی
چه گویم ز تو و صفی اسرار علم	بسیه نفع باشد بگر علم
خردمند باشد طلب کار علم	که گرم است پیوسته با علم

در باب خداز باوقات جاهل میگوید

ز جمال ایدل بجان کن فرما	بکن صحبت عالمان نختیا	چو خواهی کربانی قرار او نختیا
برو دامن علم گیر استوار	گر علمت رساند به باران علم	
ز جمال نماید جز اعمال بد	گر شغور نشان است نفعان بد	از بس تراید از عقل احوال بد
از جاهل نباید بزر اعمال بد	وز دشمنود کس چرا احوال بد	
شو و بخت از علم بر کار تمام	ایان میشود فرق در تمام تمام	انگردد چنان لازم ای نیکان
ترا علم در دین و دنیا تمام	که کار تو از علم گیر نظام	
تو از علم که پیش کسی سبانی	یقین ستیانی ز حق کانی	چو آگاهی از اوقات جاهلی
سیا موز جز علم گر عاقلی	که بے علم بودن بود عاقلی	
بجاهل مصاحب مشورتینار	که گردی تو هم مثل او بودی	چه گویم ترا این سخن با بریار
دلا که خرد مندکی او بودینار	ملوک صحبت جاهلان نختیا	
ده لاپیش جاهل به ترمویر باش	از جهلش بدل سنت دیگر باش	اگر نیکان نه از زخم شمشیر باش
ز جاهل که نریند چون تیر باش	نیاست خنده چون شمشیر باش	
بود و بسطه که ترا دوستدار	نشاید که زین ره کنی افتخار	بپاری جاهل کمن به خیار
ترا از ده باگر بود یار غار	ازان به که جاهل بود عکسار	
اگر جاهلیت شمع محفل بود	بجز از جهالت چه حاصل بود	کس جاهلیت ز بهر قائل بود
اگر خصم جان تو عاقل بود	به از دوستی که جاهل بود	
بهر آنکس که زدی بهوش و تامل	ز جاهل او را تیر بود	چو از جهل بس نیستند بر پا بود
ز جاهل خدز کردن او را بود	کز و ننگ دنیا و عقب بود	
بهر آنکس که از جهل بزر نیست	در پیش ایل خرد با نیست	شستن بجاهل سزاوار نیست

چو جاهل کسی در جهان خواریست	که نادان تر از جاهل نگارست
سیر انگس که یا جهل با هم بود	ابو جهل تا مشایخ عالم بود
سیر انجام جاهل جنبه بود	که جاهل محو عاقبت کم بود
ز جاهل جدا نادن او یاریست	سیر او بدین سزاوارست
سیر جاهلان بر سر داریست	که جاهل بخواری گرفتارست

در باب طلب علم گوید

ولادار بر علم دین اصل نظر است	که آنست چون چو سر غیر موعظ
طلب کردن علم شد بر تو فرض	و کرد واجبست بر تو علم گرفتن
چو از بندگان حق تر نام دارم	چو گویم بقدریکه انعام دارم
چو ایند ترا ایمنه کام دارم	چو ایند تری سیر انجام دارم

در باب انصاف عدل میگوید

چو خواهی که محمود عالم شوی	بعدل عمر کن تو همه بی روی
چو عدل است میراث خردی	چو عدل برادری ندادی نوی
اگر عدل تو پیشکاری کند	جهان ترا دوستداری کند
ترا مملکت یا نداری کند	اگر معدلت دستگیری کند
شوی که ز فضل خدا شرم یاری	بکن عدل انصاف در جلی کار
چو نوشی روان عدل کردی	کنون نام نیکو از دوا دار
تو از عدل در خلق بنیاد دار	بنا می مستم جمله بر یاد دار
جهان را با انصاف آبادی	دل را با انصاف راشادوی

ز انصاف با دشمنان حکم	از ان بدشمنی هر خام حکم	استود از عدالت سر انجام حکم
ز تائید عدل به همه آرام حکم	که از عدل محال شود کون حکم	
که از عدل ز خلق خوشدل بود	چنانکه شهادت در محافل بود	ز حق به تو انصاف نازل بود
از انین به آنچه حاصل بود	که راست است شاه عادل بود	
هر آنکس که عادل بود در جهان	از او پیش و خلق حق شادمان	صدقات بدست آری جهان
اگر خواهی از شکستی نشان	در ظلم شبی را بل جهان	
در باب رعایت با دشمنان		
بد نیاشد و که تراقت در	به ساسان لشکر و نه شمشیر	چو خواهی کند حق ترا کامگار
رعایت در بیغ از رعیت در	بر آوردن از خواهان بر آرا	
در باب ظلم ساختن میگوید		
نگر بر یکدیگر ظلمی خوشندان	که آخر ترا آید از دست عدل	اچو ظلم و ستم هست بیست شمال
بد نصحت ظلم در هیچ حال	که خورشید حکمت نیاید تزلزل	
که ظلم سلطان عادل جهان	که دیران شود ملک آبا و ازان	نیاید ز پیداد غیر از زبان
خرابی ز پیداد بیند جهان	چو بستان خرم ز باد خزان	
ز سلطان اگر ظلم کرد و عیان	رسد یارب خلق تا لامکان	چه گویم زمین پیش شرح بیان
کسی که آتش ظلم زد در جهان	بر آورد و از اهل عالم فغان	
بیند از بر ستم از جور ظلم	که آخر شوی در قیامت غم	خدا را مشو با ستم متصل
ستم کش گر آبی بر آرد ز دل	زند سوز از شعله در آب گل	
ز حق خواهی که در محترم آید	درخت ستم بر کن از بیخ و بن	چو جفا شد خواهی و مستلزم

ستم بر ضعیفان بسکین کن	که ظالم بد فروغ روه روشن
بیسگن ز الطاف و خلق شورا	بکن دیده ظلم و بیدا و کورا
بکن بر ضعیفان بچاره زوزن	بیندیش تا خرد ستمگس گور
دلا سالک آه باطل مباحث	بعل نگو بیده عامل مباحث
باز از مظلوم مامل مباحث	ز دو دو دل خلق مامل مباحث
شنگار راست و خلق جایز	که دوزخ مپاشدش از جفا و
کن مردم آزاری کوتند	که تا که رسد بر تو قهر خدا
در باب قناعت از خلق گوید	
کسے را که حق داد انشوری	اولش با قناعت کندی اوری
ولا که قناعت بدست اوری	در قلم راحت کنی سروری
سببش مخلوق برگرد سوال	بکن چشم بر سیم و زریح حال
اگر تنگدستی ز سختی منال	که پیش خود مندا بچستال
ز انظر مندی بملکن قناب	که برین رو بخت روی بچسب
عنی که نباشی کن اضطراب	که سلطان بخوابد خراج از خراب
عنی را بد نیاید چو از نیش است	ز سیم و زرش جلد بر نیش است
عنی را ز روی سیم را نیش است	و ایکن فقیر اندر آسایش است
چو گردی تو محتاج در روزگار	نیاید که زمین ره کنی اضطراب
ندار خود مندا ز فقر غار	که باشد شبی راز فقر افتخار
ملقوت قناعت بسو بتر است	خوش آنکس که این آه را بتر است
قناعت بر حال اولی تر است	قناعت کند هر که نیک اختر است

چو در کشندل خوابی از درستان	چرخ قناعت برافروز جان	شستیره لیل از طبع ایوان
از نور قناعت برافروز جان	اگر داری از نیک بختی نشان	
در باب حرص میگوید		
ایا در جهان گشته بدنام حرص	سید رنگ گریه در شام حرص	ایامرو نادان ز انجام حرص
ایا مبتلا گشود در نام حرص	رشته مست از اجل از جام حرص	
طبع کار دنیا مشو سبب حال	که فانی بود جمله مال و مال	اکن سید و زرا از مردم سواد
اکن عمر هنالک به تحصیل مال	اکن هم نرف گوهر نیا شد فعال	
در اخلاصت حرص و طمعت مهلا	اکن من خوشی شوک ندر جان	اکن پیشکس من این سخن گیر باد
بهر آنکس که در بند زرا و غنا	دیده خرم زندگانی بسیر باد	
اگر مال به سیاه مخزون است	از رویم ز حصیر روین است	ز قدر کفایت چه افزون است
اگر رقم که اسول قمار و بازی است	بهره غریب بیع سکون است	
شوی روزی که آخر دنیا ملاک	نمردا کن ز حسیان سوزناک	چو از موت قارون نیا در پاک
بخوانی شرا آخر زمان را	چو بیچارگان بادل روز پاک	
بچسبند قیامت در همی ای صفا	اکن پادشاه سلطانی بسید ما	ز و چه در ره عشق و نیا قدم
ایضا از دادها نشنوزن بر دم	اکن سخی از ذوق نایم و نه دم	
مشو چو دنیا ز سرگشته و حال	بچسبند خرد کن ششغال	چو ز و مالدار از نفس تو شغال
اچرا میکنی محنت از بهر مال	اکن خوابی شدن ناگهان با مال	
اچو در قهقهه از درید و گشته	با نینسکه اولت با و گشته	چرا از دنیا صفت تو بر گشته
اچرا عاشق روی تو گشته	اکن مشورید احوال بر گشته	
ز حکام دنیا شادی دوستدا	اکن ختی به تمام دین جان چا	از فردا خبر نیست ای خاکسار

پنهان گشته بصید بر شکار	که با دست نماید ز روز شمار
بجانیکه حق حسب دنیا نهاد	بیزان بدی ترا و زمان بدتر زاد
سپاد اول آن فرومایه نشاد	که از هر دنیا و دین بیاد
در باب طاعت عبادت	
عبادت بکن تا شوی نیکنام	شبیه روز بر وقت هر صبح فرا
عسی را که اقبال باشد غلام	بود میل خاطر بطاعت مدام
اگر مؤمنی در سر ترا خفتن	بکن یا وجع نیز در یافتن
انشاید سر از بندگی تا خفتن	که دولت بطاعت آن یافتن
مطلع الا و امر مطلقه بشود	بجیب التواهی کلمه شود
سعادت بطاعت بر سر شود	دل از نور طاعت نور شود
بطاعت بکوشید و دست آن	اگر باشد مقبول هر دو جهان
اگر ندی از بر طاعت میان	کشاید در دوست جاودان
بکن رخ سوختن طاعت ای دریا	گردوشن شود جان پاکت زینا
ز طاعت بود در و شنان جان	که روشن ز خورشید باشد جهان
کل باغ طاعات چینه باس	بمقال عبادت بنه باس
پرستند آن آفریننده باس	به لیوان طاعت نشیند باس
باطل پرستی شود زینهار	اگرین باو پند نیست یاو گار
اگر حق پرستی یعنی اختیار	در اقلیم راحت شوی شهریار
دل از زنده لغوی بکن اختیار	مخلاف تقاوت کن بیوچار
مهر زنده	که جنت بود جای پر پریشکار

دولایه عیادت حق راستی و	پسید بر آسکے چین جان و دار	از روی ریاسه نه بلایه دار
نماز از سر صدق بر آیدار	که حاصل کنی دولت پاندا	
ز قوسے نو پیرین دین بد	اگر قس باشد شعارت بسوز	ایمن گویت ز ابراهیم امروز
از قوی حسنج روان بر خیزد	که چون کیمتستان شوی نیک	
دلا باش بر شمع و دین استوار	فخاعت شوشن راز نهار	بشود قیامت ز عمر سنگار
کسوراکه از شمع باشد شعا	شیر سوز آسب روز شمار	
شب روز خود را بلایه است گدا	شوغا قل از حق بی ایل و نهار	ایمن با تو میگوم ای درد ستدا
اولا غم عصیان کنی نهار	که فردا نباشی ز حق شرمسار	
چو محبوب گری بر روز حساب	بقدر جزا که بیانی عذاب	ارو و پاکر و بر طریق صواب
گند نیکت از گند اجتناب	که نهانی شود نور روز حساب	
شود گنا آن تو که دن فرزند	اگر از جرم باید تباهی جسان	ندار و ابعیالی خردم ز سنا
از عصیان کند بوشند احزان	که از آب باشد شکر و گدا	
دلا و رگه ملی و با خسر وی	نیا بد که در حکم لغت و وی	چو خوابی که مبتلا نیکت روی
اگر نفس اماره را پیروی	که ناک گرفتار و وزخ شوی	
چو شیطان نباید شدن اوتجا	بیا سوز شیطانیت ز نهار	نبا شد ز شیطان چسان جان و عجا
کسوراکه شیطان بود یار عجا	نبا شد قهامتش بدار انقرار	
دلا باش از آه شیطان جدا	نبا شد که او باشدت ز نهار	بود در طریقت شریعت کجا
کسوراکه شیطان بود شیوا	کجا باز کرد و بر او خدا	
ز شیطانی آنرا که سمان بود	مسلمان گو که مسلمان بود	از و حصیت با ذوالان بود
دلا بر که محکوم شیطان بود	شب روز در بند عصیان بود	
عصیان بود که مگم اگر محلت	ز مهر بر درخ شود حاصلت	خوری و قیامت بسوز کعبت

اگر بر شاد بخت عیسان است	بود اسفل السافلین مصلحت
و نا چون نداری خطر از عذاب	بجز ایسکی جز حساب حساب
بجز بد با او نیست غیر از عذاب	
اگر خانه زندگانی خراب	از سیلاب فعل بد و ناصواب
در اینجا شوی که ز حصیایان غور	در اینجا بیایی بجز رود قصور
اگر در باطنی از فسق و فجور	نباشی ز کله از فردوس دور
بگوش غلبه بیای تو بیس	نگردد بی سعادت از بیس
بدره ساقی آب تنش لباس	اگرستی کند این دل التماس
بلطفت کنم تا بکس انتقار	رسیده است الحال فصل بهار
مهر لعل در ساغر زرنگار	بود روح پرور چون لعل نگار
نباشد چنین روز خوش از شادمانی	اگر کم کم بین التفات
بیار آن شراب تو آجیات	که یا بد بوشش دل ز غم بخت
بر وقت سستی ز صاحب دلان	رود رنگ سستی ز صاحب دلان
خوشامی پرستی ز صاحب دلان	خوشا ذوق سستی ز صاحب دلان
خوش آن باعث شوق سبب عشق	خوش آن غم و گریه و باب عشق
خوش آن شوق را بایشین	خوش آن لذت در دمی عشق
شرابیکه باشم ازود در سار	شرابیکه بنیم از و صد بچار
شراب چون لعل روان بخش بار	شراب مضافا چو رود و نگار
خوش آنکس که گوید سوز و دوست	خوش آنکس که سز او بر یاد دوست
خوش آنکس که دارد و شاد دوست	خوش آنکس که در زند سوز دوست
اگر تو وفادار باشی صستم	از تو آهوان هم بگردند دم
دلا و وفا باس ثابت قدم	اگر بی سکر را کج باشد دم

این شعر در کتاب گلستان در وصف شراب است

وفا دار باشی گرامی دستمان	شوی جز مخلوق را جان جانان	عدو تو گزید چون دوستان
ز راه وفا گزید پیچیده عنان	شوی دوست نهایی دشمنان	
چو یابی وزارت مثال چهر	انقباب و خا را بیفتن ز چهر	انگوبی نمودت چو حق رشک بر
اکن بسوفانی چو دور سپهر	مناب نریخ دوستان و دشمنان	
کن بیچکس را بدی در قفا	چو آینه بسیدار در دل صفا	سره پوفانی کن در جفا
سند یا تو بیرون ز کوسه وفا	کز دوستان کن نیز در جفا	
و خا را بهایست بود مشتعل	اگر با وفائی نگلی در نهنگل	چو خواهی نگردی ز کس منقل
نگردان ز گوئی و خا رو گوئی دل	که در روی جانان نباشی گل	
و خا خصلت حسن خوشنامست	خلافت خاکرون ایمل تقاست	مشو دورای نه ز کس کن جفا
جدائی ترا حجاب کردن خلقت	بریدن زیاران خلاف وفا	
نشد از وفا سیکشت زمان	خلافت خادان بشت زمان	بوفانیت در سر نوشت زمان
بود بیوفانی سرشت زمان	سپاسموز کردار زشت زمان	
خدا داد این نعمت بیقیاس	از دست و سر و پا و پیش و کجا	همین باید از شکر نعم لیا س
کسور اگر باشد دل حق بیاس	نشاید که نیند وزبان سپاس	
دلا خصلت شکر را خرمودار	بهر حال کن شکر حق را شمار	بیل غره از شکر کردن میار
اگر شکر حق تا بروز شمار	گذاری نباشد یکم از شمار	
بمن شکر اندک و دستار	ز فضل و زبان و دل به شمار	چه گویم زیاده این ای شکر
انفس جز بشکر خدا بر مبار	که واجب بود شکر بروردگار	
ولا شکر می کن که شایه ز شکر	خدا رو کرد و کست نماید ز شکر	شود مال و ملک تو نایه ز شکر
ترا مال و نعمت فراید ز شکر	ترا قیام از نور در آید ز شکر	
بود شکر خندان مجببه خصال	کز ان نفع یابی نو در جمله حال	چو پرسی چا شکر دار و کمال

و شکر را در هر حال

زیادت کند شکر چاه جلال	زیادت کند شکر کمال
اگر شکر حق گوئی بانی ثواب	اگر نه ترا حق کند در عذاب
ز شکر جهان است برین سرنگان	که در باغ دین شکر است آستان
مسلمان شاکر کس بهتر است	چو او مرد شکر گویا و پاک است
و کس گفتن شکر اولی تر است	که اسلام را شکر او زیور است
حوض شکر اولی است در بهر زمان	شود در عهدش مقصود و جهان
اگر از شکر این در نه بدی زبان	بدرست آوری در این جهان
ولا خورش را ساز با صبر یار	بدل جز صبری نیایم یار
ترا اگر صبری بود ستیار	بدرست آوری دولت پادشاه
صبری چه خوب است ای دلبران	بدرست آوری دولت پادشاه
صبری بود کار پیغمبران	بدرست آوری دولت پادشاه
صبری اولیای ارزوست	بدرست آوری دولت پادشاه
صبری کلید در ارزوست	بدرست آوری دولت پادشاه
صبری اگر خوشی است جوان	بدرست آوری دولت پادشاه
صبری کشاید در کام جهان	بدرست آوری دولت پادشاه
نه تنها از سو و دنیا بود	بدرست آوری دولت پادشاه
صبری بهر حال درونی بود	بدرست آوری دولت پادشاه
را که نه بجه صبری یاری	بدرست آوری دولت پادشاه
صبری ترا کار گاری داد	بدرست آوری دولت پادشاه
اگر باست شود ناز است	بدرست آوری دولت پادشاه
صبری بر تر و مزور است	بدرست آوری دولت پادشاه

در بیان صبر

که سبب صبر شایان نفعین بود	اولا صبر خوش موضع و آئین بود	اگر صابری بر گوسین بود
صبروی کنی گزراوین بود	اگر تعجیل کار شستیا ملین بود	
اگر تو کنی راستی را شمار	خدا مرد و دنالم کند کامگار	بسیه بانی در خلق بنز و عمار
دلماگر کنی راستی اختیار	اشود و انتت همه غنیا	
میان بر اینا راستیا بند	اگر بانی بد قیخ ازان صد گزند	اگر صاحب پریش این پیش
بانه بچید سزای راستی پر گزند	که از راستی نام کرد و بلند	
ز نار راستی دو پایش زنگار	اکن خوبی نار راستی ز نه نار	دلدار راستی با کن اختیار
دم از راستی گزنی صبح دل	ز نار یک بهل گیری کنار	
ز نار راستی بر که را عاز نیست	بر راست بازان در غایت	پرو نار راستی بد ترا طوار نیست
به از راستی در چنان کج نیست	که در کلین راستی غار نیست	
بود ز نار است پس بیوفتار	ندار و غنما سائ او اعتبار	اولا راست بازی بکن اختیار
قرن دم بجز راستی ز نه نار	که در دوار فضیلت بکن بسیار	
اگر خوشی راست خود دروغ	چو غمخوار است نوزان بفریغ	اگر خوشی گوید بداند دروغ
اگسوراک گردد زبان دروغ	چراغ روشن انباشت فریغ	
بر انگش که کاذب بود او نگار	سخنما او را بدان اعتبار	از عادل بنیاید بجز صدق کار
ز کذاب گیرد خرد مند عار	که او را شمار و کسی در شمار	
کنی گزونا راستی اختیار	نباشد ترا هیچ عجز و شمار	بود در قیامت بی شمار
اگسوراک نار راستی گشت کار	بچار روز محشر شود رنگار	
بنار راستی هر که است سر	بود جای خوار و در جهیم و سفر	اکن خوبی نار راستی او بسیار
ز نار راستی نیست کار بر	کز و نام نیکو شود بود بر	
دروغ از تان اول است بسیار	رود اعتبار تو از روزگار	دروغ است بسیار با تو کار

بسیار

بسیار

دروغ آدمی را کند شمسار	دروغ آدمی را کند پیونگار
تو آدمی ہوں بگرگز نباید دروغ	کہ قدغن سیر باید دروغ
پرو شمساری نامہ دروغ	بکاذب دیگر کشاید دروغ
تو کذب ایچکس کے نکار	بجر صدق دیگر کھن سیج کار
دروغ ایچو اور گوزینہار	کہ کاذب بود خوار و ہنہار
بغفلت مگر بدجان بچکار	سند بچ بخریش از ہر ہم ببار
انکہ کن برین گیند زنگار	کہ سفقش بود بستون استوار
دلاقا رب آفرینندہ بین	یکے مرده بین و دیگر زندہ بین
سز پر وہ چرخ گردنہ بین	دروغ ہوا کی فرور طہ بین
یکے سر پہ ہنہ نذر و کلاہ	پوشد یکے قفسے ہر گاہ
یکے پاسیان ہو کر بادشاہ	یکے دا خواہ دیگر تاج خواہ
یکے سرگون ویکو سر بانہ	یکے بے نصیب بکار چنہ
یکے شادمان ویکو زندہ	یکے کاروان ویکے مستند
یکے غرق و زوق کجک ویا	یکے بہت مشغول و کشتکار
یکے ناچار ویکے باچار	یکے سرفراز ویکے خاکسار
بہین خال عالم تو اہم عقل بہر	یکے شاد ویکے شاد فقیر
یکے در پلاس کیو در حیر	یکے بر صہیر ویکے بر صہیر
یکے بہت گلین لیل و شمار	یکے شاد کامت از روزگار
یکے بیواؤیکے مالدار	یکے تارواؤیکے کادگار
یکے رعل بہت بر لب تہا	یکے در عارت از نطق انا
یکے در عشاؤیکے در عشا	یکے در بقاؤیکے در فنا

دروغ آدمی را کند پیونگار

یکے ہست از ہر روزی در آن	یکے ہست از مال و زرشاد ما	یکے جان لبیب یونہجان
یکے تندرست و یکے ناتوان	یکے سال آمد و یکے گزروانا	
یکے گشت گمراہ سے دلہا	یکے گشت ہادی را و خدا	یکے مقتدی و یکے مقتدا
یکے در صواب و یکے در خطا	یکے در دعا و یکے در دعا	
یکے راست گنج زلف و قہیم	یکے رادل از بیخ زرشاد و نیم	یکے یمن ہست زکریا ہست یمن
یکے در گمشاں از حسرت قہیم	یکے باغ و بیخ و حسرت نیم	
یکے راغیب ہست بنسب الغیب	یکے ہست با ازین لبیب	یکے را شب و روز بیخ و لبیب
یکے فرزند شمع و عرب	یکے بود روز روشن و شب	
یکے را بغم میر و وہاد و سال	یکے را بعیش و خوشی و شغف حال	یکے ہر حال است گشت حال
یکے را برین رختہ نازہ و مال	یکے در علم نان و خر و عیال	
یکے را بود از معاصی حذر	یکے بماند جز بسا بے خطر	یکے جز بیدی از نازد و گر
یکے بہت از بظاعت کر	یکے در گنہ مرود و عرب	
یکے راست دولت بزل و جلال	یکے بہت شکار کسان و آب	یکے بہت شکار و ہیکس خواب
یکے در تنگی و عذاب	یکے در شقت و کایا ب	
یکے چون گداسہ و دو گو گو	یکے چون ہمایو و چار سو	یکے خبر بروی و یکے زشت او
یکے نیک خلق و یکے تندخو	یکے بر و و بار و یکے جہانگو	
یکے ہست با بیلان ہم صغیرا	یکے بہت تلخ و در غن و سنگیرا	یکے گشت از نذاکت فقیرا
یکے در جہان جلالت امیرا	یکے در گنہ حوادث امیرا	
یکے حسرت لالہ و دسترن	یکے نصرت خاد و نکتہ سخن	یکے از خوشی و سخن
یکے چون گل از خرمی زندہ	یکے رادل از رود خاھر و زن	
یکے از خاق صدف ہست سرار	یکے با بستہ موشی بکنار	یکے عاقل و قابل و دوست یار

یکے عالم و قسطنطنیہ	یکے جاہلی و دہر و شمسار
یکے راہ و بر بلندی نشست	یکے ہست از جہا باطن ہست
یکے رشب و روز مصحف ہست	یکے خفت و در کینج میخاند ہست
یکے راجہ تصور شد و اردار	یکے از گناہان شدہ بار بار
یکے بر در شمع سہار دار	یکے درد و کفر ز نار دار
یکے وار و از تن عالم و داد	یکے را تا شد بکس اتحاد
یکے نیک کردار نیک گفتار	یکے غرق و در بحر فراق و ساد
یکے گشت مغرب خورد و کمان	یکے غالب آمد بہ پیر جوان
یکے غازی و جا بگاہ پہلو	یکے بزدل و ست تر شد جان
دلا از کفر ز تو یاد دار	اگر این عاقبت خواهد آمد بجای
ازین پس کن تکبر بر زنگار	اگر ناگز جانت بر آرد و مار
چرا خون میداری از وی و روزگار	اگر اینچہ دفع آتسا سد
اگر نیک بر شکر بی عدد	کہ شاید ز نصرت نیاید مدد
چو خوابی کہ داد بزنگار دی	دلایند تیکو و مخور و ان ذری
اگر نیک بر ناکت خواندی	اگر ناگز چو قران رسد جان دی
بدل کوچ فراز شہر عدم	بہجان خمیر تن سو و ملک قدم
اگر نیک بر ملک جاہ و چشم	کہ پیش از تو بودہ است و بعد از تو
بسا صاحب دولتست و قدر	بسا لالی عزت و اعتبار
بسا مدارد بسا کامگار	بسا سرقد و بسا گلزار
بسا شکست گل عارض گلزار	بسا حسرت سر بالاقدران
بسا پادشاهان سلطان شان	بسا پہلو انان کشورستان

در این کتاب از کتب معتبره است

بسالار زار و گل شستن	بسا غنچه بے دبان کم سخن	بسا پهلوانان دین بدن
بساتند گردان لشکر شکن	بسا شیر مردان غم شیرین	
بسا در حق خود دعا خواسته	بسا بچو مناب ناکاسته	بسا از همه خوبی پیر بسته
بسا خیر دیان تو خواسته	بسا نو عروسان آراسته	
بسا پاک از کشتی و قفل بد	بسا برگزیده جناب احد	بسا آنکه و صفش برون شده
بسا ماه و رویان شمشاد قد	بسا ناز بنیان خورشید خد	
بسا شهر و آسمان ناساک	بسا آنکه گردیده خلق پاک	بسا نوری اجسام روح پاک
که گردید پیر بس عمر پاک	کشیدند سر و گردن پاک	
ز دنیا بر فتنه سوئے معاد	بسی کارشان بعد ازین و شاد	کسوتن سبکس رو پایا و بیاد
چنان خرمن عمرشان شد بیاد	که هرگز کسور آشتانی نداد	
سهر خود عیبش می کشی بر سما	که روزی یعنی بخت لیسری	منه دل برین عالم بیوست
منه دل برین کای خرم هوا	که همه بار و آلوده آفتش بلا	
کمن ما تو بدان این و آن	گو اینچنین و گوی آن چنان	منه دل برین ارض ابر آسمان
منه دل برین نسرل جانساز	که در وی نهی دل شادمان	
چرا همه خانی تو این کرد و فر	انگی و اوقت از دور عالم نگر	کمن یاد حق حال عالم نگر
شایلی نذار و جهان می سپر	بغضت سپر عمر و روی سپر	
دلا پر دنیا محور پختاب	کمن دور خود راز را و صواب	شهمید آخرا این بندگی تو را پ
منه دل برین گمنه دیر خراب	که خانی نباشد در رخ و عذاب	
بیا تو این پند دین بار بار	اشو غافل از گردش روزگار	زمانه نذار وقت را از دستگار
منه دل برین دیر تا پادار	رسد جدی این بگشاید با دار	

قطعات تاریخی

از حضرت انحضرت مولا ناو مرشدنا شاه تراب علی قلندر قدس سره

تاریخ مسجد خالقاه مشرفیه

بنامش در چون این مسجد بنامش تراب از بنایش بسے خوش شد	دل حق پرستان ز فوغش شکفت عبادت کر حسن حق تاریخ گفت
---	---

و دیگر

بخشد خدا به لعل محمد ز فضل خویش بعد از بنا، روضه چو این سجده گاه ساخت	اجر نماز در روزه و هم حج و هم زکوة سالش تراب گفت لقد قامت العلوہ
--	---

قطعه تاریخی روضه مشرفیه حضرت شاه محمد کاظم قلندر قدس سره العزیز

خدا به لعل محمد جزائے خیر دهد تراب خوش شد و از بر باد کار و کرم	ز سعی او چو بنا گشت روضه پیش بگفت گنبد پر نور سال تعمیرش
--	---

تاریخ وفات مرشدنا حضرت شاه محمد کاظم قلندر قدس سره العزیز

شاه کاظم قدوس اہل صفا چون ز دنیا رفت واصل شد بحق شد فکر سال تا بخش تراب	صاحب سرا و امام عارفان از فراقش فاقو شد الا نان از برائے او کارگر جهان
---	--

با لقب غیب از سر افروز گفت
هیئت رحمت کرد آن قطب زمان

دیگر

شاہ کاظم کہ مرشدش از غیب چون بیک حمد پاک مروان و آ شد جهان تیرہ بر مجانش از حیات و وفات اور روزے بے سر از خلافت گفتہ از د	صاحب ستر و عارف حق خوانند دامن جان زگر و جسم نشانند یا نقش خلق را ہنجاک نشانند دوستی ہر نہ بان سخن جو راند شخصت و سہ سال ہی وقائم ہائ ۳۱۲۲۱
---	--

تاریخ حریم روضہ شریفہ حضرت شاہ محمد کاظم قلند قدس سر العزیز

دہ چہ بخش رقبہ بنا کر سچ الی گھر بار بخش بنائش جو بدل کر دیا	گشت زین رقبہ زہر شان عظیم رند بے سر چہرہ گفت حریم روضہ ۳۱۲۲۲
---	--

تاریخ انتقال نبی یا درخان صاحب منقور ساکن رئیس کاکوری

زین جان رفت چون نبی یا در بہر سال و وفات آن مرحوم علم غیب گفت بے سر چہرہ	شورش ماتم و مصیبت شد دل تلگین من بکرت شد صدہ راعی میان حنت شد ۳۱۲۲۳
--	--

دیگر

رعل محمد نبی یا درخان

تاریخ تعمیر کوٹھی مولوی محمد مستقی صاحب ساکن و رئیس کاکوری

محمد مستقی کوٹھی بنا کر د بکانش دکشا صفش فرج بخش	درون باغ بس و پچ و نیکو در و دیوار آن خوش رنگ و نو کج
---	--

<p>که بر رخ خال و خط و زلف ابرو که گلزارشش محیط آه زهر سو شود و تازه و ناخ اوز خوشبو بلند آه چه مضمون سخنگو تفاوت نیست در اصلش سیر پنه دار و نه و معارضه در و سه با نلف آمد قهر خسته</p>	<p>چنان نقش و نگارش خوش نما عجب انداز و پرواز است مو کسے گر ساخته آنجا نشید ز با مش و معیت همرا نمودار بیا از چشم خود بین آنچه گفتم عطار خلعت و انعام باید چون اینج کماشش فکر کردم</p>
--	--

تاریخ مسجد بنا کرده محمد یعقوب خان صاحب کن طبع آباد

<p>بنا کرد این مسجد گاه شریف ز به مسجد خوش نام لطیف</p>	<p>چو در راه سند یاد یعقوب خان تراب از سر و صفت تاریخ گفت</p>
--	--

تقاریر و تواریخ طبع سابقه

تقریر و تواریخ طبع سابقه محمد محی الدین خان کماشش کماشش کماشش

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 چند کلام معجزه نظامیکه ناطقه سبحان بزم سخنوری را از سواد نقش سرمد اعتراف در گلو
 و طاقت سبحان از جنب گفتارش لب فرو بسته دم و دو گوشتگو + مرده و لال سخن ما از

فیض مضامینش در تن جاسم و عینی نفسان با لغز فن را از اکتساب معانی رنگینش
 ناز و روانی سجان اندر چمن است پراز گلها سے رنگارنگ + و نگار فغانه ایست
 روکش نگار فغانه از رنگ + عینی نفسی است که روح معانی در قالب الفاظ و سید
 پانسیم گلشنی است که از گوشه چستان بلاغت وزیده ؛ و سواد تقاطش مروکب و کبر
 و بیاض صفحانش روکش صفوح فلک + صحن گلشنی است از سبزه معانی بیگانه عاری
 و گوشه دامن است عرایس مضامین را مصروف پرده داری ؛ هر مصرعہ اش
 غنچه بہار جاودانی است کہ در چستان بلاغت شکفته + یا شعله شمع معانی است کہ زیر
 دامن الفاظ نطفہ - سنے نے بر چوبی بار سطورش سر و دست نوحاسته ؛ یا قامت رعنائی
 بلباس فصاحت آوراسته + جانا بستایش مضامین دل بستہ ابروی اشارتے است
 یا بر یکمانی ذات طبع سخن آفرین انگشت شہادتے معنی رنگینش غار و طراز حاضر رنگین
 بیانی است - و لفظ و کشفش آئینہ دار چہرہ معانی - نظم رنگینی است کہ مجرہ پردازی کلام
 بلاغت نظام این میں التعمیر لکھتے بر رستی مضامینش گواہی است صاوق و بیان آفرینی
 ان میں البیان التعمیر بر سحر علامش زبانی است ماطن - معانی پر نورش کہ از چہرہ الفاظ
 متجلی است معنی حور و مقصود است فی انجام زبانی و بیاض میں سطورش جنات تجلی
 میں تجتھا الانفاہ را شرح و بیان تہ - نظم

<p>یافت امروز صورت تدوین دامن صحرانگشت مالا مال شبلی عہد بائزید زمان حکم فرما سے پانگاہ جنید نوریز دان شبہ تراپ علی لیک انسان کزیر دامن شمع</p>	<p>بارگہ الہیہ دستہ رنگین از کلام شہ خمبہ خضال یعنی آن شاہ کشور عرفان پائے افراز منزل توحید مطرح پر تو حسنی و جلی داشت دیوانش گرچہ پایہ جمع</p>
--	--

گل اوراق او پریشان بود
 داشت یکچند ازین پریشانی
 لیکه درسه ز سلاک گوهر او
 آنکه در خلق از بس اگر اش
 با عیب طبع این کلام آمد
 استین بر رواج او بر چید
 شد ز چند شش مطبوع مطبوع
 مطبوع آنکه نسبت ثانی او
 وان در گریبان کز شد به علم
 بسکه یک قالب اند این در وجود
 زمان بهتر که شد در بنیاد
 چون نه لاف اندازد رواج سخن
 خود بهتر پیشه و بهتر سنج است
 چون نه او در تبیه بهتر اند
 مطبوع شان که حکم افسرداشت
 یافت چون ز صبا زین او شهوا
 جدا زین کلام خسیض انجام
 صفت زین نظم الما ز او آمد
 آمد از نقش کماک صانع ایجاد
 صفت اش رنگ عارض خوبان
 حرف حرفش که در هر حرفان است

صفت بودی غنچه پنهان بود
 از لباس رواج عسریانی
 خلعت جانشین اکبر او
 مولوی اکبر آمده نامش
 سبب نفع فاضل و عام آمد
 بر سخندان و کان گوهر حید
 کان چو اصل آمدت جود فرغ
 که علی بخش خان است بانی او
 نقد مستشرق علی منظم
 گشت وحدت دین و دینی مشهور
 این بود نور مطبوع و آن شمع
 مطبوع شان است فرق تاج سخن
 هر یک که صبر نه این گنج است
 جوهری قیمت گسترده و اند
 احتیاج به چو گوهر داشت
 زود لافیه فرغ در انداز
 کشور طبع یافت تازه کلام
 گلشن طبع را بسا آید
 روکش نقش مانی و بهر اد
 سطر او دام زلف محبوبان
 نقش انواع سینه پاکان است

<p>مردم دیدہ اولوالعصار یاسپندی بدفع عین کمال ہر گل تازہ اش بہار سرشت یا کہ بوسے درون گل نہان</p>	<p>لفظ و چشم مردم ہشیار صفو اش غرض و نقاشی حال گلستا نیست از ریاض بہشت لفظ اینجا است جسم و معنی جان</p>
<p>اسی پاک نظر سے باید کہ ہر چہرہ انکار افکار این نحو تیان عشرت کہ معانی دیدہ شوق کشاید تا دامن کمالش از آلودگی نعت نقصان پاک نماہ نگہماہی این چنین ہمیشہ بہار حیات دامن نگاہ نظر گریانی است کہ ہر چہرہ معصمت بیان این حرم کہ معانی دیدہ کوہیب میں بکشاید و نماشای این قصر و لغز سب مغناہ دیدہ درانی است کہ در حریم بارگاہش دامن اعتقاد و کبر زدہ بپائے مردی انصاف در آئیدہ آئی اوراق این بہار میے زوال اندوست بر صرصر حواصت معنون و حسن خدا داد این شاہد سر راہ جمال از گزند عین کمال حمد محفوظ و ماسون باو - بمرتبہ الہی و آلہ الامجاد - فقط</p>	
<p>ولہ</p>	
<p>زیر نگین گلک تو باشد سواد طبع نقشش بر بروج برزخہ بر سواد طبع</p>	<p>انریشہ با ریش بسیر عرصہ بہتر آسکہ زنی بد باہ ہنر دران</p>
<p>ولہ ایضاً</p>	
<p>مردون شہیہض آتہ ما جلالہ گلک تکرار بر روی نقاب طبع</p>	<p>از گوہر معانی کا نشانہ خاتمہ یکسر جان تھی بودہ ان کلام نغمین</p>
<p>بہا ایک از کصوفات - و عافی جناب حضرت مرید علی شاہ صاحب قدس سر و حصول ماہیہ تالیخ بنین نخلہ ازین اشعار و فقرات ترا دیدہ گلک اشعار ملک محمد علی ذوق است کہ از ہر مصرع ہر فقرہ تازیچہ سے چہارتاہ جمعیت لزوم از سر فقرات برے آئندہ اگر جوش اولی و او آخر فقرات جمع نمودہ حساب برگیرند - و واروہ</p>	

مادک پیری بهم میرسد یکی بکشد و دست چهار تاریخ ازین نظم و نثر بمحصله منتهی

<p>چند بار دست آید از دیو و دینان ما که در داینگ بد لیا مار راه کفر تخم و خوش آن عهدی که سازد و بیک جز غلظتی بود از دل نومید و در آرب و ای سخن وقت</p>	<p>آه عورت شد که سیل اشک است این دامان ما رختن کاین جور سپهر افکند در بیساینها شد بیدل ما غم کنی جملگی ساسان ما صبر او باشد علاج درد بیدر مان ما</p>
---	---

پیدا است که جام فلک در بزم زامان کسیر زباده بود فاکه است + دوره طرانی پیمان روزگار
 از در دیو و ناکامی آگاه و پیش رباری + بزم شاهانه اسل سینه در دفتیان مصیبت اندوز
 و سرود مطربانه اش نوای نوحه ماتیان جگر سوز + آب دیده طوفانین سوج آلام جد و دل
 خیابان بهار او - و آه بلب رسیده دل آزر دگان گزند ایام سر و جریار او ، گلبارنگ عبا و
 ناله انگیزی و ناله شیون انگیزی و گل بهار آمدش گلکاری دیده با سینه بگشاید و سپهر
 صحنش کیشا کفی انفس کفن نومیری زیب و دوش + و سیاهی شامش - بگمال تیرگی اندوه و سینه
 چینه بر اجادت و نهار پرتو ناهید دوست - و سینه افروزی و اف ناکامی کو کیه قی امید او - سرود

از تاب اندوه صاعقه بیز - شبش از دیده انجم اشک ریز - دوره ایام و لیا لیش از در آلام
 پرومان آگاه و محور جنبان - و از اسرار آب دیده انجم نشان اوج بهای کو اکب حیران نفس
 سر و اندر بگیان از حدیقه تنه اش نسیم بهاری - و سینه بگرد و دلان آلام نصیب از کشت
 هوایش لانه زاری + منبره گلشن آمدش را از آسباری سطل دیده و نشو و نما ی و چهره بهار
 جان دیدش را از رنگ بریده ناکامان گلگانه نهانهای نشاء ایامش که چون یاد او بجز از بهار
 اندوه آرمیده + از کشاکش بجای ناکامی بنگاه روی بالیدگی ندیده - این سخن جانان
 نایبکی بسند - و نهارش بطلد کو کبایه سیخ نومیدی آرزو مند - ر با سخی

<p>پیدا است برنگه و بر خور نیز آمد و انجم ز شب سید بدل اشک نشان ۱۳۶۱ هجری قمری</p>	<p>از کین پیشگر که تیغ امیر آمد و از در و بزم خرم دل نمک ریز آمد ۱۳۶۵ هجری قمری</p>
--	---

در اینجاست که نمودر سانه جانسوز + و وقوع حادثه مصیبت تو امان ملال اندر یعنی
 در حال مرتابنده گردون کمال + ماه در خشنده سمار غرت و حلال + سانی میگردد عرفا
 حقیقت + باد و صیت با مبرقیقت + زبده مشائخ آن جناب + آسمان با چنگه جناب
مراب علی شاه که مدام طایره خوش با زمره سرایان صدایق جنان بصیقل و بر فراز
 شایخ سدره پوا گیر باد + از شجده انگیزی گردون جفا کار شود نیست + بل همه از شکر
 زمانه خدار تووی + گردیک از دامن جفا که ادسری بسوی فلک کشیده + سخن گوید در آن
 جلال سبحان ملا اعلی رسید + ابواب جفاش گرچه و مادم بر روی جانشان بار است
 و متادیش بعدا کرم من مزید بلند آواز + ولیکن با که نیست + که همانا چون آرای الطاف
 بسوا تو بهار نیست + که سبب آب و رنگ گلستان حدوث تواند بود + و اینست از نسیم
 نفاس بر صحن نگذار نیست + که حجاب و بستگی از چهره از آرا مال تواند کشود و تا از حد لبان
 چمن بعدا که در روز مزه آرای آید بهار + و دیده حجاب با سپیده و مفضل گلها آب
 صحن گلزار + با دی بطنای منصب صفائی صحن چمن سرافرازه تا گوشه دامان گلزار
 انیا لایه + و قمریان چمن از توجیهاتک دور باش بلند آواز + که از برنجی بجوم با و اندوه
 رای بر آید گلها کشاید + که به سخت راه و او شکر چمن در سر + و بلبل تا کام را زیبا چمن
 امید و نظر + برگ ریزی خزان ایام در پی میوه است + که گل کا محوی بدین خاک ششانی
 آفتابند + و از چار فنگی فلک گوئی تنای است + که غایب نفس و لمر را بسجاده لیل و نهار بنشیند
 تشنگان با دیده امید را دیده طلب حجاب ساحل + و نامیه اینسا طبا وید را هوای بولی
 با تامل در دل + یعنی چون بعد وفات جناب میرور + و کدافروزی آن شیخ فانوس نور
 ختام سجادگی را احتیاجی بنگین + مکان عالی بنیاد جانشینی را حاجت بکین است
 بنا بران بفرمان نقش نگارنده مصحف کن فکان + حکم قضا تو ام طرا از ندره اولوح
 اطمین سمار استقامت + مستحق کلام موقوف الکر است + میرچش میگردد حقیقت و میرچش
 ۱۲۰۵ هـ ۱۲۰۵ هـ

یمنای طریقت شمع خلوت نگاه و آنگهی عرفان - نور بهای دیده قبول نزدان - مطمحط لطنه
 دیده دراک رموز دانی و آگاهی - مطمحط انوار فیوضات الهی - محققین علوم خفی و علی بجناب
 مولانا حمید رقی و مولوی نعیمی علی + زینب ایوان خلافت سیاهی - و تزیین اشرف
 و سادہ شامی گردیدند - الحاح کہ ازین دو وجود با جو با زائین سجادگی نوی پریر گشت
 و از آبیاری محاب لطافت کلمای آمانی و آمانی در صحن دلها شکفتند ، تاگ جان شین را با
 کلاه کامیابی بر سر و وجود سجا و گی را نشر عین قبول در سر - با دہ سپایان نرم انبساط جا
 جام شادمانی بر کف ، دگر بر ظلیان سواصل بد غار آب ساسد کا مجری درین صدف زلف
 سچان نرم ادب بسر و دین ایات و کسب بلند آواز - و مشرودہ سرایان محفل طریقتانواد
 این مبارک باد و مساز -
 غزل

<p>با وج استقامت و بهین با ج چنین باید حقیقت فہم باطن پس ولی آگاہ چنین باید برای شیب روانش مشعل راه چنین باید کز الواح از ادب نقش دلخواہ چنین باید کہ نوس اکتون است پیش جان کا چنین باید بیخیز آبخان ہم خاک در گاہ چنین باید</p>	<p>با قلب حقیقت زینب وہ شاہ چنین باید نرم علم و دین ماہر بر او حال نہان ماہر ز نور حق دلش تابان بود شمع رہ نزدان ز کام دل نتوان جرسے از ار قاجم شعی ما محمد اسد دکان آرزو ہم شہد آسوست بیاد و قبا نام جیسہ بر نوح ادب اینجا</p>
---	--

دعا

آئی تا غایب ہو و ماہ سجدہ گزار مصلای آسانیت ، آستانہ جاہ و جلالتش و انما سجدہ گاہ
 خاص و عام - و ما و امیکہ انال ایام ولیالی و انہ چنینان سیر سیمائی است ، و جود با وجود
 کاشش مدام چون ایام سب پیشوا و ظاہر انام باد - فقط

تاریخ و کلام

چون در گل او بوسے بغایت نشاید
 گلچین سب از چستان مناشد

پیدا است که بزرنگ زبان سوده دارد
 آوازده خنده بدن او کوس رحیل است
 وان گل که ز راه دوش پیش برافشانند
 هر بوالهوسی که ز پسته گلگشت در آید
 زبان بچمن می گذرد و ابر بهاری
 در دهر بهین بهار که هم راحت اندوه
 ز شیت بهم شادی و غم دامن خورشید
 زینچاست که از گردش ایام و لیالی
 روز نوعید آمد بهفت شب قدر
 کردون زده در نیل و شفق جامه بشاپا
 بهیات که آن شیخ زمان قدوه دوران
 بر حکم قضا داد و نام از کعبه هستی
 زمین غم بسم آه سپس آنچه که بگذشت
 سیلاب تنور آید هر قطره چشم
 ز چه ز غم رحلت خورشید کمالات
 لیکن افق افروزی آن مهر از تاب
 یعنی پس این واقعه اقلان که است
 افروخت به بیت الشرف آن شیر اکبر
 این مهر طریقت شد و آن امر کز ارشاد
 از تاب صفا بخش اول این مهر و خورشید
 می دل بسکون باش که در جام جهانگیر

سر سبز دلمه گر همه مانند خنک است
 هر غنچه سر بسته درین باغ که بو است
 دانان شناسی پراز خار جفا شد
 از دال نفسی بر زود همراه صبا شد
 که برین بدن دان هوس خنده نما شد
 چون نقشه کتاب که توام به صبا شد
 از گریه کسوف آینه آلوده چرا شد
 آید آه و مهری افق آبی قفا شد
 افروخت سحر شیخ بغاوس خفا شد
 شد بهست قدیر و فلک پشت و تاب شد
 دامن از جهان چید و سوز دار قفا شد
 سرفاقله متزلزل تسلیم و رضا شد
 با جان ظنیم نتوان گفت چا شد
 هر دیده نامیده طوفان بلا شد
 پیدا طوفانک در نظرم تنگ قضا شد
 از چه تو خود چیده و رخ دل ما شد
 چون مهر و قمر زینده اوج خلا شد
 و آن شیر اصغر بر پیش شمع هدی شد
 این سالک بده آید و این راه جفا شد
 ای شیخ که جهان مطلع انوار صفا شد
 دوریست نمود اگر چه چرخ رجاست

<p>چتر آمدہ نور شیدا اگر بال جاسٹ صید سے وگرا نیک ہدف تیرو عا شد گل حطر فروش ست اگر علیہ صیاست تابان ست افق مہر اگر گرو شہ گرا شد رومہر پو شید و مگر جلوہ نما شد ۱۲۶۵ھ</p>	<p>تھا پیرم سنا تو الطاف ہواست بشکت اگر بال با منیدم رم صید سے ساغر بچمن نیست اگر دور بہار ست اگر مہر بیجا بست تجلیش عیان ست مصداق مقال آمدہ این مصرع تاریخ</p>
---	---

قطبہ تاریخ از منشی مولوی با وسے علی صاحب مرحوم

<p>بگزیدہ جدی و ای و لا مولانا شاہ تراست حسب ابدال ولی اجل مولانا شاہ تراست علی آہ ای زاہد آہ لست عابد مولانا شاہ تراست ماہ اوج مجدد جاہی مولانا شاہ تراست زو و ای و جاہو آبا و کین مولانا شاہ تراست ۱۲۶۵ھ</p>	<p>محل بسفر بست از دنیا مولانا شاہ تراست مقبول خدا و نبی ز ازل مظلوم جان جهان فضل پانال غل غایب شاہد زین نام پر یب ہر اصد و کو وقت رفرق آگاہی لور کو از انوار آلمی روحش چو گشت از بیخ کوں سمولان سنان گریمن</p>
---	---

ولد ایضا تاریخ خلافت

<p>آنکہ از آبا سلسل یافت ارت انبیا کز فروغ رہبری بخشند عالم را ضیا ز نیت بزم طریقت با و کار اسفیا احاک را نیم نکاہش سے ناپہر گیا کو کب باج بہایت رہنما سے اذ گیا در کنایت نام پاک آن اجل الاتفیا رو بہ از فیضش بخاک شو بہم مرحم گیا</p>	<p>عازم حسلہ برین گروید مولانا تراست مہر و سماہ ابتدا بگذشتہ دو نور عین اکبر شان حضرت حیدر علی و الامقام التفاتش ناقصان را مکنذ کامل عیار نیر اسفر کہ شد از نور علم و معرفت ابلغ از تصریح با شد پیش بہر ایک بیان آدمیت از ادب آمویش حاصل شد</p>
---	---

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 من بعد النبي الأمي
 الذي جاء به الحق
 بالبينات والهدى
 والرحمة المبسوطة
 على من يشاء من عباده
 إنه هو العزيز الحكيم
 اللهم صل على سيدنا محمد
 وعلى آله وصحبه
 أجمعين

چاشنیر ایک جناب بنام لاد صافست
 یافت فلک بارگاہش رتبه جذب مغلوبه
 ہر تاریخ نکالت بود بر زانو سرم
 بشنو از من صحرا چہ سہہ فلخ نشین

شدند و خلاص او گردید عالم سہل رہا
 انقرہ شیر مست برنگ نقش نامی اوریا
 ہمہ فرمود در حکمت چہ ہاشمی آوری
 کرد عا ایزد و لی برسیدہ نایج اولیا

قطعه تاریخ خرقہ پوشی از مولوی محمد حسن صاحب اکبر قصبہ کٹوری

چون آن دہ قبل ازین سید علی و کتبی علی
 بدستیم حیرت جلوه گر شد کہ تجلی از دو شمع
 شمع شریعت را در حق ز در فرقیقت را او دید
 دلہ از حق باہر و نسب باہمی باہر از او چہ
 بندہ زو شائست و بگذا از نیرنگ و دہ

کردند در بر خورشید تشریف قصبہ رہا
 ہر دم بذات شان دونی بارنگی حد کفا
 انوار حقیت را و وقایف سر زنی زود را
 از اسیر بیان دوہلک نام بقین باہر و دہ
 حق حریف بنی ز علی بگو پوشیدہ خرقہ

قطعه تاریخ از تاریخ طبع علی مولوی ہادی علی خورشید نس

چون گذشت از دار فانی مرشد کامل کاد
 کرد ہادی فکر تاریخ و دانش و نصرت
 ایکہ از دو صد و ہفتاد و پنج از ان

با کار آویزون بد و زمان آخرین
 از این آواز در گوش از کراہاتین
 ریشہ بکشدیم خم از جہاد اولین

قطعه تاریخ از مولوی اریاست علی قطبی مخلص

اجتباب قبلہ و کعبہ پیرو مرشد من
 شراب شاہ بود نام نامیش بجان
 رسید چون بدنو بہت سال عمر شریف

تو از دیاستہ جان در کمال خایند
 ز دستگیری خود ہاوست غلطی شد
 دلش بصلت عشوق غیب شایق شد

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 من بعد النبي الأمي
 الذي جاء به الحق
 بالبينات والهدى
 والرحمة المبسوطة
 على من يشاء من عباده
 إنه هو العزيز الحكيم
 اللهم صل على سيدنا محمد
 وعلى آله وصحبه
 أجمعين
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 من بعد النبي الأمي
 الذي جاء به الحق
 بالبينات والهدى
 والرحمة المبسوطة
 على من يشاء من عباده
 إنه هو العزيز الحكيم
 اللهم صل على سيدنا محمد
 وعلى آله وصحبه
 أجمعين

الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 من بعد النبي الأمي
 الذي جاء به الحق
 بالبينات والهدى
 والرحمة المبسوطة
 على من يشاء من عباده
 إنه هو العزيز الحكيم
 اللهم صل على سيدنا محمد
 وعلى آله وصحبه
 أجمعين

بیستم آه ز شهر حسادوی الاوسے ازین سراسر مسیحه پست رخت سفر سیاه پوشش دو عالم از ماتش گردید بفکر رفتم و رواندیشید سر فرو بروم بگفت باغب غیری از قطبی دلیریش	ز پاس از شیب یوم الامد پو شایق شد حضور شایده فرچه چارفت حقایق شد کس نه بود که این نم بردند ^{مردمان} همین که طسبع به بحر طلب مغرق شد بیان هفت نو و سال و هفت حق شد ۱۳۴۵
---	--

تاریخ طبع ثانی

قلندری تاریخ از نیتی فکر سا جانا محمد نور الدین صاحب علموی کا کوری و مختصر کنفی

این کلام جناب شاه تراب
 کتبت کیفی کتبا شاه تراب

طبع گردید باز در یک جلد
 سال تاریخ طبع مسر زید

خاتمه الطبع

و الحمد لله و الله که مجموعہ فضل و بلاغت و دقت قیض و فصاحت علمی کلام نظام فیض بخش
 بر خاص علم ہادی راہ شریعت عالم طریق حقیقت حضرت مرشد جناب شاہ تراب علی
 قلندر قدس سرہ العزیز از توجہ عارف باطن خلعت خلیفہ اکبر حضرت مولانا مولوی محمد سعید رضا
 صاحب قلندر کمال عجلت و دیانت در پورہ مطبع مکرانی از انہام علی جناب مستطاب القاب
 مولوی محمد وسیم الدین صاحب علموی کا کوری در سن ۱۳۳۲ھ از خلیفہ طبع آراستہ و پیرا گزیدہ